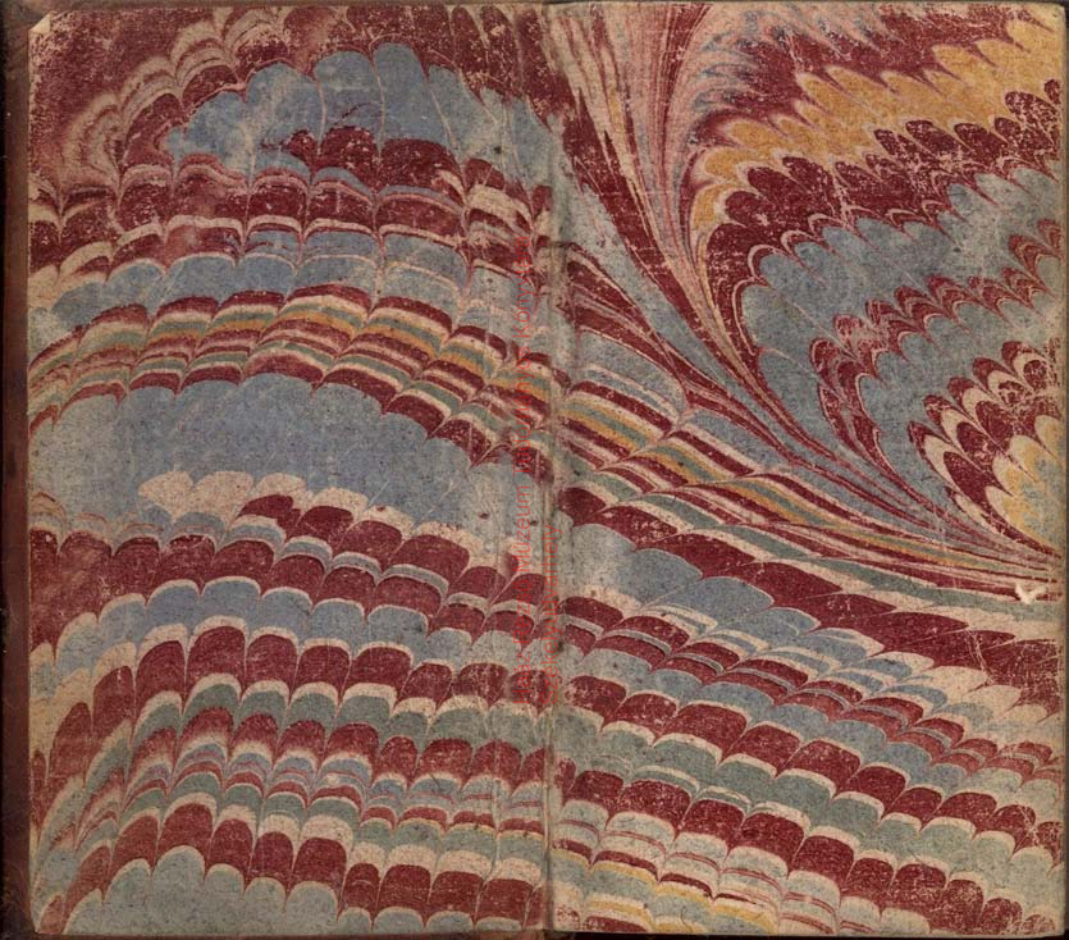
Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Az Igaz

KERESZTYÉN EMBERNEK PAPI

Tiſztiröl, Annak pedig legnemesebb Réſzéröl, ugy mint:

A'

KÖNYÖRGE'SNEK TUDOMA'NYA'RO'L IRT RÖVID TRAKTA.

A' mellyet 'Edes

NEMZETE'NEK JAVA'RA

Kéſzitett

BOROSNYAI NAGY SIGMOND.
Sz. I. M. D.

Filip. 1. vs. 21.

'Ennékem mind életemben, mind halálomban nyereſégem a' Kriſtus.

Nyomtattatott
A'MSTELODA'MBAN,
HENDRIK SMETS által,
MDCCXXXVI-dik Eſztendöben.

Házi Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

2376
E 19, 11.

4 Mól. 11. vs. 29. *Vajha az Urnak minden népei Próféták volnának, és adná az Ur az ö Lelkét ö belejek.*

Jóel. 2. vs. 28. *Ki öntöm az én Lelkemet minden emberre, és Próféталnak. s'. t.*

Jelen. 1. vs. 5. 6. *A' Jésus Krístus tett minket Királyokká és Papokká az Istennek és az ö Attyának.*

Ján. 4. vs. 23. *Az igaz imádók imádják az Atyát lélekben és igazságban.*

1 Tim. 2. vs. 1. *Intelek azért mindeneknek elötte, hogy légyenek könyörgések, kérések, imádkozások, bálaadások minden emberekért.*

1 Thess. 5. vs. 17. *Szüntelen imádkozzatok.*

Jak. 5. vs. 16. *Igen hatható az igaznak buzgóságos könyörgése.*

1 Pét. 4. vs. 16. *Ha valaki ugy szenved mint Keresztyén, ne szégyenlye; sőt inkább dicsöittse az Istent azért.*

Jelen. 3. vs. 21. *A' ki győzedelmes lészen, együtt ültetem velem az én Királyi székemben.*

Luk. 10. vs. 41. 42. *Mártha, Mártha! szorgalmatos vagy, és sokra igyekezel; De egy a' szükséges dolog: Mária pedig a' jobb részt választotta, melly el nem vétetik ö tőle.*

07189

AZ ISTEN HA'ZA'NAK KEGYES DAJKA'INAK.

'Es a' Könyörgésekben buzgó s' jobb részt választott

ME'LTO'SA'GOS URI ASZSZONYOKNAK.

Méltóságos Gróff Losontzi
BA'NFFI KLA'RA-ASZSZONYNAK,
Méltóságos Gróff Bethleni
BETHLEN 'ADAM UR,
A' FELSE'GES RO'MAI TSA'SZA'R
Status Intimus Consiliariussa, Camerariussa, Nemes Erdély Országában Fejér Vár-Megye Fő Ispánnya,
ö Excellentiája Kedves
Hites Társának
Ö EXCELLENTIA'JA'NAK.

Méltóságos Baro Gyerö Monostori
KEME'NY KATA ASZSZONYNAK,
Méltóságos L. B. Losontzi
BA'NFFI SIGMOND UR,
A' FELSE'GES RO'MAI TSA'SZA'R
Erdélyi Királyi Guberniumában Intimus Consiliarius Kedves
Hites Társának
Ö NAGYSA'GA'NAK.

Ház-Rozsó Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Méltóſágos Matskáſi,

MATSKA'SI KATA ASZSZONYNAK,

Méltóſágos L. B. Gyerö Monoſtori

KEME'NY SAMUEL UR,

NemesDobokaVármegyeFö-Iſpánnya

Az N. Enyedi Nemes Társaſág Fö

Curatora kedves Hites Társának

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Méltóſágos Gróff Bethleni

BETHLEN KATA ASZSZONYNAK,

Néhai Méltóſágos S. R. I.

Gróff Széki

TELEKI JO'SEF UR,

'Arva Özvegyének

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Méltóſágos

FO'LTHI MA'RIA ASZSZONYNAK,

Néhai Méltóſágos Gróff Bethleni

BEHLEN LA'SZLO' UR,

'Arva Özvegyének

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Méltóſágos

VAJI BORBA'RA ASZSZONYNAK,

Méltóſágos S. R. I. Gróff Széki

TELEKI JA'NOS UR,

Nemes Kö Vár-Vidéke Fö Kapitánnya kedves Hites Társának

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Mél-

Méltóſágos Gróff

GYULAI KLA'RA ASZSZONYNAK,

Méltóſágos Gróff

BETHLEN IMRE UR,

Ö Nagyſága kedves Hites Társának

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Méltóſágos Nalátzi

NALA'TZI SA'RA ASZSZONYNAK,

Méltóſágos Nagy Bartsai

BARTSAI GERGELY UR,

Nemes Zaránd Vár-Megye Fö Iſpánnya kedves Hites Társának

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Méltóſágos Gróff

GYULAI KATA ASZSZONYNAK,

Tekintetes Borbereki

ALVINTZI GA'BOR UR,

A' FELSE'GES ROMAI TSA'SZA'R

Erdélyi Gubernialis Secretariuſſa,

s' a' N. Enyedi Nemes Társaſág Curatora kedves Hites Társának

Ö NAGYSA'GA'NAK.

Ház-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Tekintetes

KAJALI KLA'RA ASZSZONYNAK,

Néhai Tekintetes

RA'DAI PA'L UR,

'Arva Özvegyének.

Iſten kegyelméből érdeme felett való Kegyes Patronájinak, és Méltóſágos Jó Aſzſzonyainak ö Excellentiájának s' ö Nagy ſágoknak leg kiſſebb ſzolgája, BOROSNYAI NAGY SIGMOND, ez tsekély Munkátskáját igen alázatoſan ajánlya.

A' KE-

A'

KERESZTYÉN

OLVASÓHOZ

Való

ELÖL-JÁRÓ-BESZÉD.

K. O.

Kivánnám az Iſtentől, hogy mind közél, mind ugyan valóban, (igy ſzóll a' Sz. Pál Apoſtol. Tſel. 26. vs. 29.) *nem tſak te; hanem mind azok, a' kik ma engem hallgatnak, lettetek vólna óllyanok, a' minémü én vagyok.* A' mely beſzédében az Apoſtol nem tſak nagy bátorſággal kivallya Agrippa Király elött az ö méltóſágos nevét, hogy t. i. ö KERESZTYÉN légyen: nem tſak külömbſéget tészen a' közél és ugyan valóban való Kereſztyének között,

Háaz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

s' a' szájjal, tsak távól való képmutató Keresztyének között; hanem mint az ö Mesterének s' Kristusának igaz tanitványa, mint valóságos Keresztyén, mint a' nemes Keresztyéni név erejének jól tudója, kivánságát-is elé adja, hogy t. i. kivánná ö az ö halgatóit nem távól; hanem közél való és valóságos Keresztyénekké lenni s' tenni. De óh mely ritka és kevés igaz követöi találtathatnak ma a' Sz. Pál Apostolnak! Ugy vagyon ugyan, böven s' elegen vadnak ma-is, a' kik a' Keresztyéni nével ditsekednek; de nem az üldözök elött, mint Sz. Pál. Sokan vadnak kivül s' távól való hipókrita Keresztyének; de nem tudják miben áll a' közél és ugyan valóban való Keresztyénség, annak méltóságát s' erejét nem értik ugy a' mint Sz. Pál: hogy-hogy kivánhatnák tehát az Apostollal, hogy mások-is óllyanak légyenek mint ök. Tanóld-meg hát K. O. ha eddig nem tudtod, mely igen méltóságos, betsületes s' hathatós erejü légyen a' KERESZTYÉNI név.

A' Kristust követö hiv Tanitványok

nyok leg-elsöbenn 'Antiókiában neveztettenek KERESZTYÉNEKNEK. Tsel. 11. vs. 26. Avagy inkább a' Görög és Deák nyelvnek ereje szerint: KRISTUSOSOKNAK; mivel nem a' Keresztröl; hanem a' mi 'Edes Idvezitönknek KRISTUSI nevétöl vészen ez az ige eredetet. A' miképpen pedig a' mi 'Edes Idvezitönknek KRISTUSI neve tészen meg KENETTETTET: Ugy a' mi KRISTUSI vagy *Keresztyéni* nevünk-is jelent *meg-kenettetnek* s' annak *kenetének részesit.* Mint hogy pedig az O' Testamentumban a'-meg kenettetés által jelentetik vala ezekre a' Hivatalokra, ugymint a' *Próféta-ságra*, *Papságra*, *Királyságra* való rendeltetés, és azokra a' Hivatalokra illendö szükséges ajándékokkal való felékesitetés: Ugy a' Názáretbéli Jésus-is neveztetett KRISTUSNAK; *mert* az Isten megkente ötet Sz. Lélekkel és hatalommal. Tsel. 10. vs. 38. Az az, rendelte ötet *Fö Prófétává, a' kit halgatnunk mindenekben.* Tsel. 3. vs. 22. Tette ötet *örökké való Fö Pappá, Melkisedenek rendi szerint.* Sid. 5.

Haáz Rezső Múzeum Könyvtára Székelyudvarhely

vs. 6. 'Es emelte ötet *Királlyá Sionon, az ö Sz. hegyén.* Sólt 2. vs. 6. Hasonlóképpen a' Kristus tanitványi neveztetnek *Kristusosoknak*, vagy Keresztyéneknek; mert a' Kristusnak és az ö kenetének, az az, Sz. Lelkének, és az által az ö méltóságos hármas Tisztének részesivé lettenek. Sólt. 105. vs. 15. 2 Kór. 1. vs. 21. 22.

Elsöben tehát innen a' következik, hogy: *Minden igaz Keresztyén ember, a' Kristusnak tagja.* 1 Kór. 12. vs. 27. Ellenben pedig a' ki ily szorosson nem kiván a' Kristussal egyesülni, a' nem igaz Keresztyén ember; Ugyan-is az igaz Keresztyénség nem csak abban áll, hogy tudjam a' Kristusnak eredetét, valóságát s' minémüségét, mert mit használ nékem ha tudom-is, hogy vagyon a' világon fényes nap, hanemha annak sugári engemet is meg-világositanak. Malak. 4. vs. 4. Nem-is csak abban áll hogy a' Kristus titkos tudományát értsem; mert minden böltcsség a' szeretet nélkül semmi. 1 Kór. 13. vs. 2. Nem-is csak abban áll, hogy megkóstol-

kóstollyam az ö ajándékit; mert ez a' hitetlenekkel is köz. Sid. 6. vs. 4. 5. Nem-is csak abban áll, hogy a' Kristust szájjal Uramnak mondjam; mert ezt a' hipókriták-is kiáltyák. Luk. 13. vs. 25. 26. Hanem abban áll, hogy az én Urammal a' Kristussal szorosson kivánnyok edgyesülni, mint a' tagok a' fövel, ö tölle s' az ö Lelke által meg-elevenittetni, a' szeretet által övé lenni, és ötet magamévá tenni, hogy igy nagy örömmel bátran el-mondhassom: *Az én szerelmesem enyim, én-is övé vagyok.* 'Enek. 2. vs. 16. *'Elek pedig többé nem én, hanem él én bennem a' Kristus, és a' mely életet most élek a' testben, azt az Isten Fijában való hit által élem.* Gal. 2. vs. 20.

Másodszor. Minden igaz Keresztyén embernek vagyon Sz. Lélke; és ellenben, a' kinek nintsen Sz. Lelke, nem igaz Keresztyén az. Ugyan-is a' kiknél vagyon a' Kristus, vagyon azoknál a' Kristus Sz. Lelke-is Róm. 8. vs. 9. 'Es a' Kristus a' Sz. Lélek nélkül senkié sem lehet. 1 Kór. 15 vs. 45. 'Es senki a' Kristust Urának nem mondhattya,

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

hanem-ha a' Sz. Lélek által. 1 Kór. 12. vs. 3. A' Sz. Lélek esmérteti meg-velünk a' Kristust; mert öróla bizonyságot tészen. Ján. 15. vs. 26 'Es ö a' Kristus jelenlétének tsalhatatlan jele: Ugyannyira, hogy egyik a' másiktól-el nem választathatik, és valamiképpen az elevenitö és tápláló spirituſok a' föböl a' testnek minden tagjaira széllyel folynak, ugy a' Kristusból mint az Anya Sz. egy Háznak fejéböl az ö Sz. Lelke minden hivökre mint ö tagjaira ki árad és ki hat. Ján. 1. vs. 16

Harmadszor. Minden igaz Keresztyén ember ez hármas Tiszt-re hivattatott, ugymint Prófétai, Királyi és Papi Tisztre; ellenben pedig, valaki nem tudja miben áll ezeknek méltóságok és erejek, és valaki azokat nem gyakarollya, az nem igaz Kéresztyén ember. Sokat mondok, de a' mind igaz, a' mint hogy rendre elé-is igyekezem adni.

Minden igaz Kereſztyén tehát (1) *Próféta*. Ez meg-jövendöltetett vólt Jóel. 2. vs. 28. *Ki öntöm az én Lelkemet minden emberre, és Pró-*

Próféták'nak a' ti fiaitok és le'nyitok. Tsel. 2. vs. 17. Az Uj Teſtamentumban tölt bé Mósesnek ama' nevezetes kivánsága 4 Mós. 11. vs. 29. *Vajha az Urnak minden népei Próféták vólnának, és adná az Ur az ö Lelkét ö beléjek.* A' Prófétai hivatal pedig ebben áll. (a) Hogy ki ki az Urtól tanittatott légyen, és mindeneket értsen s' tudjon, valamellyeket az idveſſégre szükség hinni, kérni, tselekedni. Ján. 6. vs. 45. Ján. 11. vs. 27. Mát. 16. vs. 17. Luk. 10. vs. 42. A' Kristusnak mint fö Doktornak szájától függjen. Mát. 23. vs. 8. 10. Péld. 8. vs. 34. Ha az Angyal hirdetneis egyebet annak ne higyen. Gal. 1. vs. 8. 9. Es légyen az ö Kristusának ditsöſſégére. 2 Pét. 3. vs. 18. (b) Hogy ki ki a' Kristusról vallást tenni kész légyen, s' ö-et az emberek elött meg ne tagadja. Esa. 44. vs. 5. Az ö Felebarátyát, Házanépét s' tselédit oktossa azokra, a' mellyek a' hitre és a' kegyeſſégre szükségesek. Koloſſ. 3. vs. 16. Intsen, vigasztallyon másokat, és a' nálla le-tett ajándékokat az

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Ekléſia haſznára fordittſa. 1 Kór. 14. vs. 26. Eféſ. 5. vs. 18. 19. 20. Az Evangyéliumot mindenek elött ditſöſſégeſſé tégye, azt bátran s' örömmel hirdeſſe, és az Iſtennek ſok formáju böltſeſſégét magaſztallya. Eſa. 43. vs. 21. Eféſ. 3. vs. 8. 9. 10. 1 Pét. 2. vs. 9. A' maga jó tſelekedeteivel máſokat a' Kriſtuſnak meg-nyerjen. Mát. 5. vs. 16. Az Evangyéliumi igaſſággal máſokat-is meg-gyözzen s' tériſſen. Tſel. 2. vs. 6. 7. (c) Végezetre, hogy ki ki az igaſſágért, a' hitért, a' Jéſuſért, a' Kereſztyéni névért, nem tſak gyaláztatni; hanem mártiromſágot és halált-is kéſz légyen ſzenvedni. Mát. 10. vs. 24. 28. Ján. 13. vs. 37. Tſel. 5. vs. 41. Filip. 1. vs. 7. 12. 13. 21. Hogy hogy mondhattyák hát azok magokat igaz Kereſztyéneknek a' kik az Uri Imádtſágot, a' tiz parantſolatokat, a' Hiſzek egy Iſtent, a' Bibliát s' Vallásokat nem tudják, nem hogy annak minden tzikkeleit értenék, ſöt nyilván azt felelik: Nem akarok én Pap lenni, nem ſzégyen ha nem tudom-is. De bár meg olvaſná az illyen

illyen azt a' mi vagyon Sid. 5. vs. 11—14. s' nem ſzóllana ugy; de a' mi nagyobb, nem hogy magok kivánnának Prófétákká lenni, ſöt máſoktól-is irigylik azt. 4 Móſ. 11. vs. 28. 29. A' kik nem hogy tſeléd-jeket oktatnák az idveſſég utára; ſöt inkább a' drága idöt haſzontalon játékokkal s' hivalkodó beſzédekkel töltikel. Az Iſtennek drága ajándékit elálſák, vagy azokkal viſzſza élnek, ſok bünökkel máſokat-meg botránkoztatnak. üldözést ſem várnak, tſak kevés fenyegetéſért vagy igéretért, a' Kriſtuſról s' Vallásokról hamar le-mondanak. Mát. 13. vs. 21. 1 Kór. 15. vs. 34. Róm. 2. vs. 24. 1 Pét. 4. vs. 16. Illyenek pedig a' mint mindenütt ugy a' mi Nemzetünkben-is elegen találtatnak, a' kik a' tudománynak akármely ſzelétöl ide s' tova hányattatnak, a' kik irigylik a' Prófétáknak ſzaparodáſát, a' kik egéſz életekben ſem olvaſſák által egyſzer a' Bibliát, a' kik nem hogy azzal ditſekedhetnének hogy ök az Iſtennek minden akarattyát ki jelentették felebaráttyoknak, és minden

em-

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

embert az által tökélletesſé igyekeztenek vólna tenni a' Kriſtusban. Koloſſ. 1. vs. 28. Hanem inkább magok-is tudatlanok.

Minden igaz Kereſztyén ember (2) *Királyis.* Jelen. 1. vs. 5. Tett minket *Királyokká* az Iſtennek és az ö Sz. Attyának, és Uralkodunk e' földen. 5. vs. 10. A' Királyi Hivatol pedig ebben áll. (a) Hogy ki ki tudjon okoſan és álhatatoſan Uralkodni a' teſtnek indulatain és kivánſágain a' mellyek a' Kriſtus Orſzágával ellenkeznek. Péld. 16. vs. 22. Koloſſ. 3. vs. 5. 1 Pét. 2. vs. 11. 'Es igy állitſa kiki a' maga tagjait igaſágnak fegyvere gyanánt Iſtennek. Röm. 6. vs. 13. (b) Hogy ki ki a' Kriſtuſért az ördögnek orſzága ellen viaskodjék mind a' gyözedelemig, a' Kriſtus orſzágát igyekezvén fel-épiteni. Filip. 1. vs. 20. A' ſátánt-megrontſa, a' bünt ki ſzaggaſſa, a' teſtet meg-zabolázza, a' világot meg-feſzittſe. Gal. 5. vs. 24. 1 Ján. 2. vs. 16. 5. vs. 4. 1 Pét. 5. vs. 8. 9. (c) Hogy ki ki öltözzefel az Iſtennek fegyverét, és a' hitben álhatatoſan meg-maradjon a' go-

gonoſznak napján mind a' vérig és a' végig. Eféſ. 6. vs. 10—14. s'. t. 'Es igy az ö ellenſéginek erejét megrontván. Jelen. 2. vs. 10. 1 Jan. 5. vs. 4. A' Kriſtuſſal edgyütt üllyen az ö Királyi ſzékében. Jelen. 3. vs. 21. Hogy-hogy ditſekedik hát az Kereſztyéni névei, a' ki a' maga indulatain nem tud uralkodni, és a' bünnek ſzolgája. Ján. 8. vs. 34. A' ki a' Világnak hármas Iſtenét tiſzteli, ugymint: a' nagyra való vágyodáſt, a' pénznek ſzerelmét, és a' teſtnek gyönyörüſégét, a' ki el-meri mondani minden tartozkodás nélkül: *Az ördögnek-is illö néha gyertyát tartani*, a' mellyel az ördög orſzágát épiti. Illyenek pedig a' mint mindenütt, ugy Nemzetünkben, ſöt külſö Gyülezetünkben elegen vadnak.

Minden igaz Kereſztyén ember végezetre egyſzerſmind (3) *Pap-is.* 1 Pét. 2. vs. 9. Ti pedig válaſztott Nemzettſég, Királyi *Papſág*, Sz. nép vagytok. Jelen. 1. vs. 5. 5. vs. 10. A' Papi Hivatal pedig ebben áll. (a) Hogy ki ki magát állaſſa az Iſtennek élö, ſzent és kedves

ál-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

áldozatul. Esa. 61. vs. 6. 1 Pét. 2. vs. 5. Meg-öldökelvén a' testnek kivánságit, a' mellyekkel az elött a' világnak és a' bünnek szolgált. Róm. 12. vs. 1. 2. Ditsöitvén az Istent. 1 Kór. 6. vs. 20. Hogy légyen fegyhetetlen, viselvén az ö mellyén és szivében a' Jehova szentségének ékességét az Urimot és Thummimot, a' világosságokat és tökélletességeket. 2 Mós. 28. vs. 30. 36. Esa. 52. vs. 1. Jak. 1. vs. 27. (b) Hogy ki ki az Eklésiában, a' mely az Istennek Temploma. Ján. 4. vs. 21—24. Efés. 2. vs. 21. 22. Tisztellye szüntelen az Istent lélekben és igazságban, és vigyen a' kegyelemnek széki eleiben töredelmes szivbéli áldozatot, az az, buzgóságos könyörgéseket. Sólt. 51. vs. 19. 1Pét. 2. vs. 5. 9. Sid. 13. vs. 15. Sólt. 69. vs. 31. 32. (c) Hogy ki ki mindenét a' mije vagyon, az Istennek szentellye, mert minden az Istené. Jób. 1. vs. 21. 1 Chrón. 29. vs. 11. 12. Magát meg-tagadja, és az ö életét a' Kristusért, az Igasságért, a' Keresztyéni névért le-tenni mindenkoron kész légyen. 2 Tim. 4. vs. 6. 7. Filip. 1. vs. 21. 1 Pét. 4. vs.

vs. 14. 16. Filip. 3. vs. 8. Hogy-hogy meri hát az ajakán pengetni a' méltóságos Keresztyéni nevet, a' kinek Istene a' maga hasa, testi kivánsága, a' világi gyönyörüség s' ezeknek áldozza meg-magát. Filip. 3. vs. 19. A' ki nem hogy másokat tanitana; de maga sem tud imádkozni, a' kinek drágább az ö élete az Isten ditsösségénél, és ha az Isten valamit a' magáéból töle viszsza kér, avagy el-vészen, azért zugolódik, átkozódik, nem követi a' Sz. Jóbot. Efféle Keresztyének pedig mindenütt s' közöttünk-is vadnak.

Láttyuk tehát ezekből, hogy a' Keresztyéni név igen méltóságos és betsületes név, de egytzersmind nagy erejü és terhes név; ezért irigylette Juliánus Tsászár-is a' Kristus követöitöl ezt a' nevet, és parantsolatot adott, hogy a' Kristus követöi ezután ne hivattassanak Keresztyéneknek, hanem Galiléusoknak. Ugyan-is nagy méltóságnak tartyák az emberek itt e' földön, ha a' Fejedelmeknek és Királyoknak belsö szolgai lehetnek; hogy ne vólna hát nagy tiszteség a' Király

Kris-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Kriſtuſnak örökös társává, ſöt tagjává, ſöt az Iſten ſzékében véle edgyütt Uralkodó Királlyá lenni. Jelen 3. vs. 21. Nagy betsületnek tartyák az emberek, ha valami Fö ember hozzájok méltóztatik ſzállani; az igaz Kereſztyénhez pedig ama' draga vendég, a' Sz. Lélek Ur Iſten nem tſak bé tér, hanem benne lakik mint ö Templomában. 2 Kór. 6. vs. 16. Nem tſak benne lakik; hanem ajándékokat oſztagot néki, és tészi ötet Prófétává, Pappá és Királlyá.

De egytzerſmind terhes név-is a' Kereſztyéni név; ugyan-is nagy dolog Prófétaſágot, Papſágot és Királyſágot illendöképpen viſelni, és mindeniknek a' fellyebb elé ſzámlált módok ſzerint meg felelni. Itt e' földön tſak egy Tiſztſéget-is bajos dolog jól véghez vinni, hát még ily hármos méltóſágos Tiſztet viſelni hogy ne vólna terhes. Bizony nagy dolog az halandó embernek az halhatatlan Iſtenhez járulni nagyobb dolog a' bünös embernek a' Szent Iſtennel beſzédben ſzállani: de-leg nagyobb a' magával jóltehetetlen em-

embernek máſokért-is Iſten elött ſzóſzóllóvá lenni; mind ezek pedig az igaz Kereſztyéni embernek Papi tiſztihez köttöttek. Hát a' Prófétaſág, hát a' Királyſág, mely ſok és nagy dolgokat foglal bé magában? Azonban ennek a' névnek kereſzt vagyon a' végén. Sokak és erösſek az ellenſégek, ugymint a' Sátán, a' világ s' a' bünös teſt, a' kik ezt kiáltyák: *Kereſzt! Kereſzt! a' Kereſztyénnek*; ezek ellen ſzüntelen kell ſtrájálni, ſöt mind halálig viaskodni és ugyan gyözedelmeskedni.

Hogy pedig Elöljáró beſzédemet bé rekeſzſzem, kivánnám én-is a' Móſeſſel: *Vajha az Urnak minden népei Prófétálnának*; de kivánnám a' Sz. Pál Apoſtollal-is, hogy 'Edes Nemzetünkben s' Apoſtoli Nemes Vallásunkban, közél és ugyan valóban való Kereſztyének lennének mindenek, tudnák és tanitanák e' méltóſágos névnek erejét, azt-meg betsülnék s' hivatolakot gyakorolnák. Lennének Iſtentöl tanittottak, és máſokot-is tanithatnának az Idveſſég utára. Tudnának Uralkodni a' Sátánon, a' Világon és a' teſten.

Len-

Ház-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Elöl-Já'ró-Beszéd.

Lennének hivek az igasságban mind halálig. Tudnának imádkozni mind magokért s' mind másokért, s' másokat-is tanithatnának imádkozni, és igy az Isten eleiben kedves és kellemetes áldozatokat vinni, a' melly-is énnékem ez tsekély munkátskában fö tzélom. Hogy azért én-is és én általom minden igaz Kereſztyének ezt a' tzélt el érjük, ſzükség hogy a' mi Tanitónknak az Jésus Kriſtuſnak lábainál le borulván, igy kiáltſunk: *Uram! tanits minket imádkozni*; Luk. 11: 1. *mert mit kellyen kérnünk, a' mint kellene nem tudjuk.* Róm. 8. vs. 26. Amen.

Ebben

Ebben a' Munkátskában bé foglaltatott Réſzeknek Mutató Táblátskája.

I. Réſz. *A' Könyörgéſnek ſzükſéges Voltáról.* Lev. 1—7

II. Réſz. *A' Könyörgéſnek Lelkéről s' Méltóſágos Nevezeteiről.* 8—12

III. Réſz. *A' Könyörgéſeknek az 'O Teſtamentombéli áldozatokkal való meg egyezéséről.* 13—37

IV. Réſz. *A' Könyörgéſnek kiváltképpen való Réſzeiről.* 38—40

V. Réſz. *A' Könyörgéſnek kiváltképpen való Nemeiről.* 41—47

VI. Réſz. *A' Magános Könyörgéſekről.* 48—58

VII. Réſz. *A' Közönſéges Könyörgéſekről.* 59—72

VIII. Réſz. *A' Könyörgéſeknek kiváltképpen való kutfejéről.* 73—78

IX. Réſz. *A' tökélletes Könyörgéſnek formájáról, az az: Az Uri Imádſágról.* 79-100

X.

Ház, Rezső Múzeum, Tudományos Könyvtár, Székelyudvarhely

X. Rész. *Az Isten előtt kedves és foganatos Könyörgésről.* 101—199
XI. Rész. *Az hijában való Könyörgésekről, s' azoknak némely nevezetesebb okairól.* 200—216
XII. Rész. *A' három Isteni Személyekhez alázatosan bé nyujtandó három fohászkodások.* 217. a' Töldalékig.
A' *Töldalék* ez Munkátskát bé rekeszti.

Az

URAM!
TANITS MINKET IMÁDKOZNI.

Luk. XI. 1.

ELSÖ RÉSZ.

A' Könyörgésnek Szükséges Vóltáról.

(1) Hogy légyen örökké való hatalmasságu Isten, azt a' józan okoskodás által is, e' Világnak alkotványából s' a' teremtett állatokból eléggé meg érthetni. Róm. 1. vs. 19. 20. De hogy az az Isten állatyában egy; személyében pedig három, ugy mint: Teremtö Atya, Megváltó Fiu, Megszentelö Sz.

A Lé-

Ház Rozsa Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Lélek Ur Isten légyen, azt mint nagy titkot, tsak egyedül az Istennek igéjéből lehet meg tanólni. Es. 61. vs. 1. Mat. 3. vs. 16. 17. 28. vs. 19. 1 Ján. 5. vs. 7. Igy szintén, a' mint minden teremtett állat a' maga módgya szerint, ugy az okos lelkü ember, az Istennek tiszteletére való kötöleſſégét esméri s'magában érzi. Sólt. 148. De miképpen kelyen az Istent tiſztelni, ſenki is nem tudgya más; hanem tsak az Isten Oſkolájában tanólt s'gyakoraltatott hivö ember. Ján. 4. vs. 22. 23. Ha igy vagyon tehát a' dolog, a'minthogy kétség nélkül ugy vagyon, imádkozni is tsak azok tudnak, a kik az Istentöl tanittottak. Rom. 8. vs. 26. Mert a könyörgés is az Isteni tiſzteletnek egy réſze; ugyanis három kiváltképpen való réſzekből áll az Isteni tiſztelet, ugy mint: a' buzgó könyörgéſből; az Isten igéjének tiſztán való hirdetéſéből s' figyelmetes halgatáſából; és a' Sakramentumoknak igazán való ki Szolgáltatáſából s' azokkal idveſſégeſen való éléſből. Söt, ha ſzabad haſonlitáſt tenni, legnemeſſebb ez három

rom között a' könyörgés, a'mely az embernek az ö Istenével való alázatos s' bizodalmos beſzélgetéſe. Innen vagyon, hogyaz imádkozás a' Sz. Iráſban gyakorta az Istennek egéſz tiſzteletiért tétetik s' vétetik. 1 Móſ. 4. vs. 26. Ján. 4. vs. 24. Ezért neveztetik az Istennek Háza is könyörgéſnek házának. Mát. 21. vs. 13. Azért hivták a' Régiek is a' Könyörgéſt: *az Iſteni tiſztelet lelkének.*

(2) Tſuda dolog tehát, hogy mégis ſokakban a' teſt és a' vér külömben mér okoſkodni, mintha a' könyörgés éppen nem vólna ſzükſéges. Találtatnak ugyanis, még pedig feleſen, óly hivalkodó beſzédü emberek, a' kik igy ſzóllanak: Mi Szükſég Papot halgatni? mi Szükſég Templomban járni? hiſzem a'Prédikátziót s' a' Bibliát otthonnis lehet olvaſni. Mi Szükſég könyörögni? hiſzem az Isten jól tudgya minélkül ſzükölködünk, a' mit el végzett, azt meg adgya kinek kinek, azon kivül egyébért hijjában könyörgünk. De bár meg gondolnák ezek az Isten tiſzteletének meg eſküdt ellenſégi, hogy az Isten ö

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Felsége ellenek panaszolkodik. Malak. 1. vs. 6. *A fiu tiszteli az ö Atyát és a' Szolga az ö Urát; Ha én Atya vagyok, hól az én tiszteltetésem? és ha én Urvagyok, hól az én tölem való félelem.* Nem ditsöitik ezek az Istent; mert a' ki ditsérettel áldozik, a' ditsöiti ötet Sólt. 50. vs. 23. Nem Isten oskolájában tanólták ezt, igazán nem a' Kristus tanitványi, a' kiknek ez a' kivánságok: *Uram! tanits minket imádkozni.* Luk. 11. vs. 1. Bizonyára tévelyegnek azok, *nem tudván az Irásokat*; holott a' tellyes Sz. Irás, mind nyilvánságos parantsolatokkal; mind nevezetes példákkal; ugyan rakva vagyon, és elég böven tanitya, hogy a' könyörgés igen Szükséges dolog. Bár Éva is könyörgött vólna az Istennek, midön a' Paraditsomban a' kigyótól kisérteték, s' nem ejtette vólna mind ö magát mind utánna való maradékat, e' nagy veszedelemben.

(3) Szükséges hát a' Keresztyén embernek is a' könyörgés. *Elsöben* azért, mert ez, az Isteni tisztelet nek leg föbb s' nemessebb része: az Isteni tisztelet pedig igen Szükséges

séges dolog. Luk. 1. vs. 74. 75. *Szolgáljunk önéki szentséggel és igasságga, a mi életünknek minden idejében. Másodszor* azért; mert az Isten, mind az ó mind az Uj Testamentumban világosan parantsolya, hogy könyörögjünk. Sólt. 50. vs. 14. 15. *'Áldozzál az Istennek, ditsérettel, és add meg a' magasságban lakozó Istennek a' te fogadásidot. 'És hijj engemet segitségül a' te nyomorusságodnak idejen.* Sólt. 27. vs. 8. *Keressétek az én orczámat.* Mát. 7. vs. 7. *Kérjétek, keressétek, zörgessetek.* Mat. 26. vs. 41. *Imádkozzatok, hogy kisértetben ne jussatok. Harmodszor* azért; mert a' könyörgés a' mi háládatosságunknak kiváltképpen való bizonysága: ugyanis a' könyörgésben esmérjükmeg, hogy egyedül tsak az Isten minden jóknak kutfeje, s' osztogatója, a' melyel ötet, mint jól tévö Kegyelmes Atyánkot ditsérjük és magasztallyuk; innen vagyon, hogy a' könyörgés és háláadás a' Sz. Irásban gyakor helyen egybe foglaltatnak. Kolos. 4. vs. 2. 1 Thes. 5. vs. 17. 18. *Negyedszer* azért; mert a' könyörgéseknek külömb külömbféle példájival s' formájival

Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

tellyes a' Sz. Irás. Bizony a' Sz. David Sóltáros könyve, a' könyörgéseknek mintegy kintses tárháza. Nevezetes a' Salamon Király könyörgése is, midön a' Templomot fel Szentelné. 1 Kir. 8. vs. 22—54. Kereſztelö Sz. János is tanitotta az ö tanitványit könyörgésre. A ſzenteknek is imádkozáſokkal ugyan ragyog a' Titkos könyv. Hogy pedig többet elé ne hordgyak, nem illik minékünk a' mi Tudós Meſterünknél s' édes Idvezitönknél tudósſobbaknak s' okoſobbaknak lennünk, a' ki maga is nem tſak ſokſzor könyörgött; Ján. 17. hanem ſzükſégeſnek itélte azt is, hogy tanitványit imádkozni tanitaná. Mát. 6: vs. 9—13. Luk. 11. vs. 2—4. a' mely az Úri Imádtság. *Otödſzör azért*; mert az Iſten a' könyörgéſhez kötötte a' maga kegyelmének ki ſáfárláſát. 5 Moſ. 4. vs. 29. *Hogy ha pedig még kereſed a' te Vradot Iſtenedet, még találod ötet.* Mát. 7. vs. 7. Luk. 11. vs. 13. Ján. 14. vs. 13. 15. vs. 7. 16. vs. 23. Jak. 1. vs. 5. 6. *A ki ſzükölködik bölcſeſſég nélkül, kérje Iſtentöl, és meg adatik önéki.* Nem is lehet erröl kételkedni, mert a' Sz.

Sz. Irás bizonyittya ſzéllyel, hogy az Iſten a' Szenteknek kéréſeket bé tellyeſitette. 1 Móſ. 24. vs. 12-15. Apoſt. Tſel. 10. vs. 4. Solt. 138. vs. 3. Luk. 23. vs. 42. 43.

(4) Mindezekböl tehát látyuk: Hogy jóllehet az Iſten öröktöl fogva el végezte, kinek mit adgyon, még is a' felöl a' könyörgéſt meg kiványa. Jóllehet a' nem kéröknek is ád teſti jókat, hogy magok menthetetlenek légyenek; de az ö lelki kegyelmeinek ki ſáfárláſát a' könyörgéſhez kötötte. Jóllehet az Iſten Lélek; és a' mi kiáltáſinkal tulajdonképpen fel nem inditathatik; mindazonáltal a' törödelmes Szivböl és alázatos lélekböl ſzármazott kiáltáſokat igen kedvelli. Sólt. 51. vs. 19. Távozzanak el tehát mind azok, a' kik az Iſtent nem eſmérik, a' kik az Urat nem tiſztelik, a' kik az ö nevét ſegitſégül nem hivják, a' kik azt mondgyák: Nintsen Iſten; mert ezek balgatagok, értelem nélkül valók, a' gonoſzſágnak tſelekedöi, és az Iſtentelenſégnek bélyegét viſelik. Sólt. 14. vs. 1. 4. Jérém. 10. vs. 25. s'. t.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

II. RÉSZ.

A Könyörgéſnek Lelkéről ſ' Méltóſágos Nevezeteiről.

(1) A Sz. Irást Magyarázó Doktoroknak közönſéges Regulájok ez: *Az Iſtennek magán kívül való munkái, mind a' három Iſteniſzemélyekkel közök.* Példánakokáért: *A Teremtéſnek* munkája, a' mint az *Atyának*, Tſel. 4. vs. 24. ugy a' *Fiunak*. Ján. 1. vs. 3. és a' *Sz. Lélek* Iſtennek tulajdonittatik. Jób. 33. vs. 4. *A meg Váltás, az Atyával.* Tit. 3. vs. 5. *A Fiuval*, Tſel. 4. vs. 12. és a' *Sz. Lélek* Iſtennel köz, 1 Kór. 6. vs. 11. *A meg ſzentelés*, mind az *Atyáé*; 1 Thef. 5. vs. 23. mind a' *Fiué*; 1 Kór. 1. vs. 30. mind pedig a' *Sz. Lélek* Iſtené. 1 Kor. 3. vs. 16. Mindazonáltal a' *Teremtés* kiváltképpen való módon tulajdonittatik az *Atyának*; mivel ö az Iſtenſégben rend ſzerint elſö ſzemély, és minden Iſteni munkáknak eredete. *A' Megváltás* kiváltképpen való módon tulajdonittatik a' *Fiunak*; mivel ö az Atyától el küldetvén, a' Sz. Lélektöl meg kenettetvén, az ö emberi terméſzetében maga vitte végben ezt a' munkát. *A' Meg ſzentelés* pedig kiváltképpen való módon tulajdonittatik a' *Sz. Lélek* Iſtennek; mivel ezt az Atya és a' Fiu, a' Sz. Lélek által, ez pedig maga által viſzi végben az ö Templomaiban.

(2) Ugy ſzintén, az *Atya* Iſten is *könyörgéſnek Lelke*. Gal. 4. vs. 6. *A' Fiu Iſten is.* Ján. 15. vs. 7. 16. A' Sz. *Lélek Iſten is.* 1 Kor. 12. vs. 3. Mindazonáltal kiváltképpen való módon a' Sz. Lélek Iſten neveztetik könyörgéſnek Lelkének; mivel ö indit fel minket a' könyörgéſre, ö ſegélli fel a' mi erötelenſégeinket, ö eſedezik mi érettünk ki mondhatatlan fohászkodáſokkal. Róm. 8. vs. 26. ö általa tudgyuk meg miket ajándékozott minékünk az Iſten a' Kriſtuſban. 1 Kór. 2. vs. 12. ö téſzen minket bizonyoſokká, hogy a' mi könyörgéſünk meg halgattatott Istentöl. Sólt. 34. vs. 7. Ez az oka tehát, hogy minden közönſéges könyörgéſeknek elein, ſegitſégül ſzoktuk hivni a' Sz. Lélek Ur Iſtent,

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

hogy ö tanittson minket buzgóságoſan imádkozni. Innen vagyon az is, hogy a' Sz. Lélek Iſtenhez igazitott könyörgéſeknek formáji ritkábbak a' Sz. Iráſban, gyakrobbak pedig az Atyához, és a' Fiu Iſtenhez, nem azért mintha óly igaz és örökké való Iſteni ſzémély nem vólna, mint az Atya és a' Fiu, a' mint az Ellenkezök okoſkodnak; hanem azért, mert ö a' könyörgéſeknek formálója, Lelke, diktálója, fel ſegéllöje, a' mellyeket ö általa nyujtunk az Atyához a' Fiunak nevében és érdemében. Tsak egyedül ö általa kiálthattyuk az Iſtent: *Atyánknak.* Gal. 4. vs. 6. Tsak egyedül ö általa mondhattyuk a' Kriſtuſt: *mi Urunknak.* 1 Kór. 12. vs. 3. Es ſenki nem lehet a' Kriſtuſé, hanemha Sz. Lelke vagyon. Róm. 8. vs. 9. Senki is nem tudhattya ha ö Iſtennek Fiaé hanemha arról bizonyſágot tészen a' Sz. Lélek az ö lelkével edgyütt. Róm. 8. vs. 16.

(3) A' KÖNYÖRGÉS nem egyéb, hanem *az Iſten kegyelmének ſzékéhez, a' Kriſtus nevében, igaz hittel s' teljes bizodalommal való járulás.* Eféſ.

3. vs. 12. Sid. 10. vs. 19. 22. Avagy: Az Iſtennek általunk való igen alázatos meg ſzóllitáſa, azok felöl a' dolgok felöl, a' mellyek fundáltattak az ö velünk tött kegyelmének ſzövettſégében. A' könyörgéſnek pedig ſok és méltóſágos nevezetei találtatnak ſzerte ſzéllyel a' Sz. Iráſban. Neveztetik ugyanis: *Iſtenhez és a' kegyelem ſzékéhez való járuláſnak.* Sid. 10. vs. 19. 22. *Kezeinknek ſziveinkel egybe az égre való fel emeléſének.* Sólt. 141. vs. 2. *Térdeink meg hajtáſának.* Efeſ. 3. vs. 14. *Ajakok meg nyitáſának.* Sólt. 51. vs. 17. *A' ſzájnak fel tátáſának.* Sólt. 81. vs. 11. *A' ſzájnak az Iſten ditſöſſégével való meg tellyeſédéſének.* Sólt. 71. vs. 8. *Az Ur nevének ſegitségül való hiváſának.* Tſel. 22. 16. Sólt. 50. vs. 15. *Az Ur tiſzteletinek, imádáſának, áldáſának.* Sólt. 103. vs. 21. *Sziveinknek Iſten előtt való ki töltéſének.* Sólt. 62. vs. 9. *A' jó lelki eſméretnek Iſtenével való beſzélgetéſének.* 1 Pét. 3. vs 21. *Kéréſnek, kereſéſnek, zörgetéſnek.* 1 Móſ. 4. vs. 29. Mát. 7. vs. 7. Luk. 11. vs. 13. Jak. 1. vs. 5. 6. *Minden terhünknek az Urra való vetéſének.* Sólt. 55. vs. 23. *Iſtenhez*

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

való kiáltásnak. Ésa. 65. vs. 24. *Fohászkodásnak, nyögésnek, könyhullatásnak.* Sid. 5. vs. 7. 8. *Jó illattal tellyes arany pohárnak.* Jelen. 5. vs. 8. *Panasznak.* s'. t. *Istен óltárához való bemenésnek.* Sólt. 43. vs. 4. *Háládásnak.* 'Eféſ. 1. vs. 16. 17. Fil. 4. vs. 6. *Jó illat füstölgésének.* Sólt. 141. vs. 2. *Ditsöret áldozatyának s' fogadás meg adásának.* Sólt. 50. vs. 14. 23 Sid. 13. *Ajakok tulkainak.* Hóſ. 14. vs. 3. *Az Istен nevéről vallást tévö ajakinknak gyümöltsének.* Sid. 13. vs. 15. *Fegyvernek.* 'Eféſ. 6. vs. 11. s'. t.

(4) A' Könyörgés ama' *mennyei Lajtorja*, a' mellyen az Istennek Angyali alá s' fel járnak. 1 Moſ. 28. vs. 12. Ján. 1. vs. 52. Ez amaz *arany lántz*, a' mely minket Istennel öſzve köt. Mát. 15. vs. 25 28. Ez *a' menyeknek kóltsa*, a' mellyel az ég bézáratik s' meg nyittatik. Jak. 5. vs. 17. 18. Ez ama *tsatorna*, a' mellyen az égnek harmattya s' a' földnek ſirja hozzánk foly. Ez amaz *Istен gyözö eſzköz.* 1 Móſ. 32. vs. 26. *Ez amaz* tengert és ſzeleket le tsendiſitö *erö.* Mát. 8. vs. 25. *Ez amaz* mindent meg nyerö *hatalom.* Márk.

11. vs. 24. Ez az a' mely által az ördög ki üzettethetik. Mát. 17. vs. 21. Ez amaz igen *haſznos orvoſſág*, a' mely által a' betegek meg gyógyulnak. Jak. 5. vs. 15. 16. Ez *amaz galamb*, a' mely a' mi ſziveinkből kibotſáttatván az égben, nem tér meg üröſſen; hanem olajfa levéllel. 1 Móſ. 8. vs. 11. 'Es hogy egyebeket el mulaſſak, ez amaz *Istен elött való kedves* s' kellemetes *áldozat.* Sólt. 51. vs. 19.

III. RÉSZ.

A Könyörgéseknek az O' Teſtamentumbéli áldozatokkal való megegyezéſéről.

(1) Mivel hogy a' könyörgés neveztetik Istен *óltára eleiben való menésnek. Ajakok tulkainak. 'Aldozatnak. Jó illat füſtének*, a' mint fellyebb látók: haſznos dolog léſzen tehát, ha az O' Teſtamentumbéli áldozatok s' a' buzgóſágos könyörgéſek között való haſonlatoſſágot, ez uttal tſak igen rövideden elé

Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

adándom! Az O' Teſtamentumban két óltár vala, ugymint: jó illat tételre való *arany óltár*. 2 Móſ. 30. vs. 1. 3. és az áldozatok *réz óltára*. 2 Móſ. 27. vs. 1. 2. amaz helyheztetett vala a' Sz. helyben. 2 Móſ. 40. vs. 5. ez pedig a' Sátornak ajtaja eleiben. 2 Móſ. 40. vs. 6. A' Tudóſſok közönſégeſen ugy vélekednek, hogy tſak az arany óltár nézi a' könyörgéſnek dolgát; a' réz óltár pedig tulajdonképpen tſak az áldozatokra tartozik. De bizonyára ſzoroſſabb egyben köttetéſſe vólt e' két óltárnak, hogy ſem mint azok a' könyörgéſnek dolgában is egy máſtól el válaſztathatnának; ugyan is a' Templomban való reggeli és eſtveli ſzolgálat ſzerint, a' mint az áldozat, könyörgés és jó illat nélkül végben nem mégyen vala, ugy ſzintén a' jó illat tétel elött, áldozatnak kell vala végben menni. 2 Móſ. 29. vs. 38. 39. 2 Móſ. 30. vs. 7. 8. Innen vagyon, hogy az áldozatok a' könyörgéſekhez haſonlitatnak. Hóſ. 14. vs. 3. Söt a' könyörgéſeknek az áldozatok helyében való következéſek nyilván jövendöltetik. Sólt. 50. vs. 23. 51. vs. 21.

(2) Hogy azért az O' Teſtamentumbéli áldozatoknak a' könyörgéſekkel való meg egyezéſek világoſabban ki teſſék, ſzükſég léſzen az áldozatoknak kivaltképpen való nemeit elé ſzámlálnunk. Az áldozatoknak tehát hat kiváltképpen való nemei vóltanak, ugymint: *Tüzzel egéſzen meg emészthető áldozatok.* 4 Móſ. 28. vs. 27. 2 Móſ. 30. vs. 9. *A' nép bünének el törléſéért való áldozat.* 3 Móſ. 10. vs. 16. 17. *Nevezetes bünökért való engeſztelő áldozat.* 3 Móſ. 5. vs. 18. s'. t. *Hálaadó áldozatok.* 3 Móſ. 3. vs. 1. *Eledeli áldozat.* 3 Móſ. 6. vs. 15. 21. *Itali áldozat.* 2 Móſ. 29. vs. 40. Hogy pedig a' mi Fő Papunk az Ur Jeſus Kriſtus, az ő érettünk Iſten elött való eſedezéſe által, ezeket az áldozatokat a lelki Templomban a' mennyei Jéruſálemben lelkiképpen mais gyakorollya, igen könnyü vólna meg mutogatni s' bizonyitoni; de mint hogy a' nékem nem tzélom, azért el mulatom, és által mégyek az Uj Teſtamentumi Papokra, a' kik nem tſakazegy Egyházi Tanitók, hanem minden hivők. 1 Pet. 2. vs. 9. a' kik is a' magok könyörgéſekben miképpen

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

pen viszik végben azelé számlált áldozatokat, rendel elé adom.

(3) *'Egö áldozátot* áldozik a' könyörgö ember, midön a' menyei tüz által meg gyuladván, mind testét lelkét s' minden külsö, belsö tehettségit az Istennek szenteli. Róm. 12. vs. 1. 1 Pet. 2. vs. 5. és mintegy langaló sebességgel a' földröl fel emelkedvén, az égben ragadtatik az Istennek szemlélésére, és a' vele való közösülésre. Az a' sz. tüz az Istennek szerelme, a' mely a' Sz. Lélek ereje által a' szivben fel lobbant, és azt miveli, hogy a' könyörgö Lélek mentöl inkább láthatóbban gya az Isten tökélletességeinek fényességét, annál sebesebben felgyuladgyon azoknak imádásokra, az ó embernek s' annak indulatainak le vetkezésére, az Isten szerint való életre, a' kinek kiványa magát állitanti elö, szent és jó illatu, s' egészszen egö áldozatul, a' Krisztusnak szerelme és a' Sz. Léleknek tüze által mindenkoron, ugyanyira, hogy az Istenhez és az ö Házához való buzgó szerelemtöl éppen meg emésztessék. Ebben az áldozatnak nemében tehát béfoglal-

laltathatik az a' méltóságos könyörgésnek formája, a' mely áll az Isten nevének imádásában, magasztalásában, szentelésében, midön tudniillik a' könyörgö Lélek, a' véghetetlen Felségnek sugáritól meg világosodván, az Isten székéhez repülvén ezt kiáltya: *Szent, Szent, Szent a' Seregeknek Ura, tellyes mind a' széles föld az ö ditsöségével.* 'Esa. 6. vs. 3. Jelen. 4. vs. 8. *A királyi székben ülönek, és a Báránynak áldás, tisztesség, ditsöség és hatalom örökken örökké.* Jelen. 5. vs. 13. El ragadtatik illyenkor a' könyörgö Lélek, és mintegy belé merül az Isten véghetetlenségének mély tengerében, esmérvén, imádván, tisztelvén azt a' kinek egyedül neve Jéhova. 2 Mós. 34. vs. 6 7. hirdetvén annak tsudálatos dolgait, Isteni hatalmát, örökkévalóságát, a' ki sem a' természetnek sem a' kegyelemnek piatzán nem hagyta magát bizonyság nélkül.

(4) A nép bünéért s' azzal együtt a' maga bünéért való áldozatot végben viszi a' könyörgö Lélek, midön az Isten elött magát megalázza, az ö lábainál le borul, nyo-

Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

nyoszolyáját könyhullatásokkal áztattya, a' maga testét böjtöléssel, kesergéssel sanyargattya, a' bünért a' büntetésre való kötelességét, nyomorultságának nagy vóltát, vétkeinek undók vóltát, esméri, valójában fájlallya, s' ezt mondja: *'En Istenem! Szégyenlem és általlom te elödben fel emelni az én ortzámat; mert a' mi álnokságink felyül haladtak a' mi fejeink felett. és a' mi büneink mind az égig nevelkedtenek.* Esd. 9. vs. 6. *Nintsen tsak egy igaz is, nintsen ki tudná és meg keresné az Istent. Mindnyájon az emberek el hajlottak, haszontalanokká löttenek, nintsen ki jót tselekednék, nintsen tsak egy igaz is.* Róm. 3. vs. 11. 12. *Nyilván vagyon az Istennek haragja menyböl, az embereknek minden hitetlenségek és hamisságok ellen.* Róm. 1. vs. 18. *Kitsoda álhatna hát meg Uram a' te ortzád elött.* Sólt. 76. vs 8. *Kitsoda maradhatna meg mi közöllünk a' meg emésztö tüzzel? Kitsoda lakhatnék mi közöllünk az örökké való égésekkel.* 'Esa. 33. vs. 14. *Jaj nékem, el kell vesznem; mert meg ferteztetett ajaku ember vagyok, és fertelmes ajaku nép között lakom.* 'Esa. 6. vs. 5. *Boldog ember a' kinek nem*

nem tulajdonitya Isten a' bünt. Róm. 4. vs. 8. *Botsáss meg hát Uram nékünk a' mi büneinket.* Luk. 11. vs. 4. Az efféle könyörgésekre indithattya a' Keresztyén embert mind *a' bünnek Sóldgya*, mert minden bün a' maga természetére nézve halált, idö szerint való büntetéseket s' örökké való kinokat érdemel, a' mint az Isten maga meg mondotta: *'Atkozott valaki meg nem marad mind azokban, mellyek meg irattattak a' Törvénynek könyvében, hogy azokat tselekedgye.* 5 Mós. 27. vs. 26. Gal. 3. vs. 10. Mind pedig *a' bünnek fertelmessége*; ugyan is a' bün nem tsak dohossá, hanem utálatossá, oktalan és tsuda teremtett állattá változtattya az embereket, ugymint: *Mérges kigyóknak fajzativá.* Mát. 3. vs. 7. 12. vs. 34. *ördög Atyáktól valókká.* Ján. 8. vs. 44. *Kegyetlen oroszlánokká.* Jób. 4. vs. 10. 11. *Ragadozó farkasokká.* Ján. 10. vs. 12. *Gödölyékké.* Mát. 25. vs. 32. 33. *Fertöben heverö disznókká, s' okádásra meg térö ebekké.* 2 Pet. 2. vs. 22. *Vakokká s' kö szivüekké.* Ján. 12. vs. 40. *Hamisságnak szántóivá, gonoszságnak vetöivé.* Jób. 4. vs. 8. s' ugyan azoknak

ara-

Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

aratóivá. Mi lehet tehát rutabb teremtett állat az bünös embernél? De még e' nem elég, több vagyon hátra; ugyan is abün teremt az embernek *bujálkodó szemeket*. 1 Ján. 2. vs. 16. 2 Pét. 2. vs. 14. Mát. 20. vs. 15. *A gehennának tüzétöl fel lobbant s' a' világot meg égetö nyelvet*. Jak. 3. vs. 6. *Meg nyilt koporsóhoz hasonló torkot*. Sólt 5. vs. 10. *Vérrel rakott tisztátalan kezeket*. Esa. 1. vs. 15. *Tolvajságra futó lábokat*. Sólt. 50. vs. 18. *Földi tagokat*. Kolos. 3. vs. 5. *Lélek nélkül való testet*. Ján. 3. vs. 6. Mi lehet hát tsudálatosabb teremtett állat, a' vért szopó bünös embernél? a' kinek Istene a' maga hasa, eledele a' gonoszság, itala a' hamisság s' álnokság. Jób. 15. vs. 16. s'. t.

(5) A harmadik áldozatnak neme külömböz a' másodiktól ebben; hogy a' második nézi inkább az erötelenségböl és tudatlanságból esett vétkeket: a' harmadik pedig tétetik vala a' szántszándékkal s' nyilvánságosan tselekedett gonoszságókért. Efféle áldozattal áldozik az Uj Testamentumban a' könyörgö Lélek, midön meg hajolván a' kegyelemnek széki elött, a' maga büneit

neit nem menti, nem palástollya, nem igazitya magát mint a' Farisseus. Luk. 18. vs. 11. 12. hanem azt igazán meg vallya, nagy és undok vóltát valójában fel fedezi, és a' Publikánussal botsánattyát kéri. Luk. 18. vs. 13. illyen formán: *Imé én álnokságban fogantottam, és az én Anyám bünben melegitett engemet*. Sólt 51. vs. 7. *Gonosz vólt az én szivemnek gondolattya, az én gyermekségemtöl fogva*. 1 Mós. 6. vs. 5. 8. vs. 21. *Vétkeztem az Adámban*. Róm. 5. vs. 12. *Jól tudom, hogy nem lakik én bennem jó*. Róm. 7. vs. 18. *Nem tudom az én titkos és nyilvánvaló büneimnek számát*. Sólt 19. vs. 13. *Bolond és másoknak gyülölöje vóltam*. Tit. 3. vs. 3. *Látok az én tagaimban más törvényt, mely az én elmémnek törvényével ellenkezik, és engemet rabul ád a' bünnek törvényének, mely az én tagaimban vagyon. Oh én szegény nyavalyás, bünös ember! Kitsoda szabadit meg engemet e' halálnak testéböl*. Róm. 7. vs. 23. 24. s'. t. *Meg jelentem az én büneimet, és az én hamisságimot el nem fedezem, meg vallom az én álnokságimot*. Sólt. 32. vs. 5. *Atyám! vétkeztem az ég ellen*. Luk. 15. vs. 21.

Te-

Horváth Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Tenéked tsak tenéked vétkeztem, és gonoszságot tselekedtem a' te szemeid élött. Sólt. 51. vs. 6. *Bóldog a' kinek meg botsáttatik az ö hamisságа, és a' kiknek el fedeztetik az ö bünök. Bóldog ember, a' Kinek nem tulajdonittya Isten a' bünt.* Róm. 4. vs. 7. 8. *Isten! légy irgalmas hát nékem bünös embernek.* Luk. 18. vs. 13. *Nem az én igazságomért*, a' mely nintsen, *hanem a' te nagy irgalmasságodért.* Dan. 9. vs. 18. *Az én ifjuságomnak büneiröl, és az én vétkeimröl meg ne emlékezzél; hanem inkább Uram a' te irgalmasságod szerint emlékezzél meg én rólam a' te jövöltedért.* Sólt. 25. vs. 7. *Könyörüly én rajtam én Istenem a' te irgalmasságoa szerint, A te irgalmasságodnak sokságа szerint töröld el az én büneimet. Valóban moss meg engemet az én álnokságimból, és az én büneimböl tisztits ki engemet. Moss meg engemet isóppal, és meg tisztulok; moss meg engemet, és fejérb lészek a' hónál. Rejtsd el az én büneimtöl a' te ortzádat és minden én álnokságimat töröld el.* Sólt. 51. vs. 3. 4. 9. 11. *Tselekedgyed Uram, hogy szünjem meg a' gonoszságnak tselekedeteitöl, és tanulyak jót tselekedni.* 'Esa. 1. vs. 17. *Hogy vetkezzem le ama'-régi*

régi élet szerint való ó embert, és öltezzem fel amaz uj embert, mely Isten szerint teremtetett az igasságra és a' valóságos szent életre. 'Efés. 4. vs. 22. 23. 24. *Uram! kivánom a' te szabaditásodat, hogy élyen az én lelkem, és ditsérjen tégedet.* Sólt. 119. vs. 174. 175. *Halgasd meg azért az én könyörgésémet.* Dan. 9. vs. 17. A ki igy imádkozik, az az Istentöl meg igazittatik. Luk. 18. vs. 14.

(6) De ha az Igasságot meg kell vallanunk, óh mely keveſſen vadnak a' mint minden Nemzetben, ugy a'mi Magyar Nemzetünkben is, a' kik bünöket valójában meg esmérnék, ha meg esmérik is azt meg nem vallyák; hanem az ördögre vagy másra kenik, a' mint 'Adám az Istenre. 1 Mos. 3. vs. 12. Ha meg vallyák is, azt kitsinitik, bakatellának (az Olasz és Déak nyelv szerint, peccatillumnak) az az, aprólék vétkeknek nevezik, és igy, azokból meg nem térnek. 'Oh mely nagy, sok, tzégéres, botránkoztató és égre kiáltó vétkek Uralkodnak a' mi Nemzetünkben is, a' melyeket elé számlálni, nem az én tisztem, tudgya, láttya azokat

Hazai Régiségek Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

kat az egéſz Orſzág, bártsak a' Magiſtratuſtól félnének az illyenek, a' ki nem ok nélkül viſeli a' fegyvert, mert Iſten boſzſzujának meg állója azon, a' ki gonoſzt tselekeſzik. Róm. 13. vs. 4. Innen vágyon hogy az idegenektöl gyakron az Iſtennek neve, és a' kereſztyéni méltóſágos név mi érettünk káromoltatik. Az Evangyeliumnak folyamattya meg gátoltatik, a' Pogányoknak és a' Sidóknak a' Kriſtus Oſkolájában való jövetelek meg tiltatik, a' kik, ha ſzégyen is, meg kell vallanunk, hogy ſok jó tselekedetekben a' Kereſztyéneket fellyül múllyák. Nem halgathatomel mindazáltal 'Edes Nemzetünknek egy nagy vétkét, t. i. Iſteneéhez, vallásához, Tanitóihoz való hidegſégét; a' mellyért a' mi Nemzetünknek is ezt a' Levelet iratya az Iſten a' menyböl: *Ezt mondja az, a' ki az ö jobb kezében tartya a' hét tsillagokat, a' ki jár a' hét arany gyertyatartók között. Tudom a' te tselekedetidet és a' te fáradſágodat és türéſedet, és hogy a' gonoſzokat el nem ſzenvedheted, és meg kéſértetted azokat, a' kik Apoſtoloknak mondják magokat, holott nem azok,*

azok, és hazugoknak tal áltod öket lenni. És terhel, meg terheltettél vólt, és el ſzenvedted, és az én nevemért munkálkodtál és nem faradtálel. De vagyon valami ellened való mondáſom, mert a' te elſö ſzeretetedet el hagytod. Emlékezzél meg azért honnét eſtél ki, és térj meg, és az elébbi tselekedeteket tselekedjed; ha pedig nem miveled, hamar el jövek ellened, és a' te gyertyatartódat helyéböl ki vetem, ha meg nem téréndeſz. Jelen. 2. vs. 1—5.

(7) Nohát ſzereſſük mi a' mi Iſtenünket, Valláſunkot, Tanitóinkat s' Felebarátinkot. *Úgy fénlyék a' mi világoſſágunk az emberek elött, hogy láſſák a' mi jó tselekedeteinket, és ditſöitſék a' mi mennyei Atyánkat.* Mát. 5. vs. 16. *Ha azt mondándjuk, hogy nem vétkeztünk, magunkat meg tſallyuk, hazuggá téſzſzük az Iſtent, és az ö beſzédének ſemmi helye nintsen bennünk. Hogyha pedig meg-valyuk a' mi büneinket, hiv és igaz az Iſten, hogy meg botſáſſa azokat, és meg tiſztitſon minket minden hamiſſágtól.* 1 Ján. 1. vs. 8. 9. 10. Térjünk meg böjtöléſſel, ſiráſſal és keſergéſſel, kérjük büneinknek botſánatyát a' Jéſus

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

nevében, a' ki az Isten igasságának mi érettünk tökélletesen eleget tött, az ö Attyát meg engesztelte, és az ö hozzája való járuláſra szabadságot nyert. Tit. 2. vs. 13. s'. t. *El temettettünk a' Kriſtuſſal a' kereſztségnek általa, ki által ö véle edgyütt fel is támadtunk, az Isten erejének hite által, ki fel támaſztotta ötet a' halálból, és minket kik meg hóltunk vala a' bünökben, ö véle edgyütt meg elevenitett, meg botſátván nékünk minden büneinket.* Kól. 2. vs. 12. 13.

(8) A' Könyörgö Kereſztyén ember, *Háláadó áldozatnak* tulkaivá téſzi a' maga ajakait akkor, a' mikor az Istentöl ki nyert bünbotſánatért, kegyelemért és békeſségért, minden gonoſzoknak el háritáſáért, minden közönségesen vagy különösen közlött jókért, mennyei adományokért, a' minden jó adományoknak s' tökélletes ajándékoknak egyedül való kutfejének a' menyei Sz. Atyának ditsöſséget tulajdonit. 'Es látván meg gyogyulását, meg tér az ö Urához ama' bélpokloſſal, ditsöitvén az Istent nagy szóval, és arczal le borul az ö lábainál hálákat

kat adván önéki. Luk. 17. vs. 15. 16. és igy szóll: Méltó vagy Uram, a' ki végy ditsöſséget, tiſztelſséget és hálaadáſt; *mert meg ölettettél, és meg váltottál minket Istennek a' te véred által, és töttél minket a' mi Istenünknek Királyokká és Papokká.* Jelen. 5. vs. 9. 10. Hálá légyen az Istennek, *a' ki ugy szerette e' világot, hogy az ö egyetlen egy szülött Fiát adná, hogy minden valaki hiszen ö benne, el ne veſszen; hanem örök élete légyen.* Ján 3. vs. 16. *'Aldom az Urat minden időben; mert meg kereſtem ötet és meg halgatott, semmi fogyatkozások nintsen az ötet félöknek, az oroszlánoknak kölykei meg éhesznek és szükölködnek; de a' kik az Urat kereſik, semmi jó nélkül nem szükölkodnek. Sok nyomoruſági vagynak az igaznak, de mind azokból meg szabaditya ötet az Ur.* Sólt. 34. vs. 1. 5. 11. 20.

(9) Ha azért a' másokkal jól tévö emberek is igen meg szokták kivánni a' háládatoſſágot, és a' hálaadatlan ember nem méltó a' jó akaratra, mennyi vel inkább tartozunk az Istennek a' hálaadáſſal, a' ki minékünk ingyen kegyelem-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

böl nem tsak az ö Fiát, hanem abban mindeneket böven ajándékozott. A' ki minket örök idöktöl fogva az idvességre el választott; a' ki minket a' maga Sz. Lelke által meg szentelt, hiavá fogadott, az el veszтett igasságot és életet viszsza ajándékozta, mindenféle mennyei és földi áldásokkal meggazdagitott, az örökké való kárhozattól meg szabaditott. A' ki ama' tsuda teremtett állatot a' bünt le vetkeztette mi velünk, és felöltöztette az Uj embert. Adott minékünk *Uj nevet.* Jelen. 2. vs. 17. Adott minékünk, *Uj szivet és Uj lelket és hus szivet.* Ezék. 36. vs. 26. *A' kik régen setétségek valánk, lettünk világosság az Urban.* Efés. 5. vs. 8. *Gyönyörködünk az Isten Törvényében a' belsö ember szerint.* Róm. 7. vs. 22. *Szeretyük az Istent és az ö parantsolatit meg tartyuk.* 1 Ján. 5. vs. 3. *Es mivel Istentöl születettettünk, bünt nem tselekeszünk.* 1 ján. 3. vs. 9. t. i. a' mi ujjá született részünkre nézve. *A' mi tagjaink lőttenek igasságnak fegyverivé.* Róm. 6. vs. 13. Szemeink tisztákká. Nyelveink Isten ditséretinek

nek eszközivé. Lettünk *Isten előtt betsületes emberekké.* 1 Pét. 3. vs. 4. Istenéi, az Uréi. 1 Kór. 6. vs. 20. Róm. 14. vs. 8. *Istennek örökösi és a' Krisztusnak örököstársai.* Róm. 8. vs. 17. Istennek baráti, a' Sz. Léleknek Templomi, és ez által *az Isteni természetnek, az az tökélletességeknek és Virtusoknak részési.* 2 Pét. 1. vs. 4. és igy immár nem mi; hanem a' Kristus él mi bennünk. Mindezekből pedig *tudjuk, hogy minékünk mindenek javunkra vadnak, és bizonnyal el hiszszük, hogy az Istennek szerelmétöl minket semmi el nem szakaszthat.* Rom. 8. vs. 28. 39. Ha igy vagyon a' dolog, bizony szükség hát, hogy az Isten óltára eleiben háládásnak áldozatit vigyünk. Sólt 51. vs. 21. az az, a' mi büneinkből igazán meg térjünk, az Isten Törvényéhez szabjuk, és a' szerint rendelyük a' mi keresztyéni életünket, az Isten nevének segitségül való hivása által, és a' szorgalmatos könyörgés által.

(10) Bizony vagyon elég oka a' mi Nemzetünknek is, hogy az Istenhez szüntelen való hálaadó áldoza-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

tokat vigyen; a' ki minket a' Kanahán földéhez hasonló termékeny földel meg áldott. A' ki a' mi földünknek terméſét, u. m. aranyát, gabonáját, borát, marháját, s'. t. csak nem minden Nemzetek között hireſſé és bötſeſſé tötte. A' ki a' tiſztelteſséges Tudományok által a' mi Nemzetünket meg friſſelte. A' ki a' mi Eleinket a' kereſztyéni vallásra két izben méltóztatta. A' ki a' maga arany gyertyatartóját, s' beſzédének tiſztán való hirdetéſét mind ez ideig közöttünk meg maraſztotta. A' ki a' Tudományoknak veteményes kerteit virágoztattya. A' ki adott minékünk Kegyelmes Királyt és Fejedelmet, a' kinek árnyéka alatt nyugoſzunk. Egy ſzóval, nem lehet ſemmi panaſz, mert az Iſten mind lelki, mind teſti ajándékival böſégeſen meg koronázott. De óh mely keveſſen vagynak, a' kik ezekért hálát adnának az Iſtennek. 'Oh mely ſokan élnek viſzſza az Iſten ajándékival. Mely ſokan költik az Iſten jó adományit haſzontalonſágokra, a' ſzemnek gyönyörüſégeire. s'. t.

In-

Innen vagyon hogy az Iſten is oly gyakran látogatya 'Edes Nemzetünket nevezetes itéleteivel, u. m. éhſéggel, döghalállal, puſztitó ellenſégnek fegyverével. s'. t.

(11) *Eledeli áldazottal* járul elé Iſten eleiben a' könyörgö kereſztyén ember akkor, a' midön az Iſtenhez való ſzerelméröl igazán valláſt téſzen s' ezt mondja: *Szeretem az Ur Iſtent.* Sólt. 116. vs. 1. mert a' ki az Iſtent ſzereti, az Iſten is ſzereti azt, és ahoz mégyen s' annál marad. Jan. 14. vs. 27. Uram meg nyitom az én ſzivemet jövel ſzály bé és zárkozzál bé abban. Enek. 5. vs. 5. mert az illyenhez bé mégyen az Ur Jéſus, és véle vatsorál. Jelen. 3. vs. 10. 'Áldott légy Uram Jéſus, mert annak akarattyát véghez vitted, a' ki tégedet el botſátott; mert ez a' *Kriſtuſnak eledele.* Ján. 4. vs. 34. A' ki ditſérettel áldozik, a' ki fogadáſit meg adja az Iſtennek, s' az ö nevét ſegitſégül hivja, az áldozik eledeli áldozattal; mert az Iſten nem éſzi a' bikáknak huſokat, nem is iſzſza a' bakoknak véreket.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

50. vs. 13—15. Ezek az áldozók eſznek és iſznak a' Kriſtus aſztalán az Iſtennek orſzágában. Luk. 22. vs. 30. Ezekkel eſzik maga is a' Kriſtus. vs. 16. 'Oh mely nagy méltóſág illyen vendéggel maradni! 'Oh mely nagy ditſöſſég az Iſtennel és az ö Kriſtuſával vatsorálni! 'Oh mely nagy bóldogſág mennyei halhatatlanſágnak eledelében réſzeſülni, *a' ki ebben eſzik, ſoha meg nem éhezik.* Ján. 6. vs. 35. *A' ki e' kenyeret ejéndi, él mindörökké.* vs. 58. *Uram, adjad minéknnk tehát minden koron e' kenyeret, hogy örökké élyünk.* vs. 34.

(12) Az eledeli áldozatok kéſzitetnek vala *olajjal, ſóval, és tömjénnel* meg elegyitett *tiſzta ſemlye liſztből.* Igy kéſzittsük el azért mi is ezt az áldozatot. Könyörögjünk az Iſtennek, hogy *tiſztittſa ki* a' mi lelkünkből és teſtünkből *a' vétkeknek kováſzſzát*, a' hamiſſágnak maradványit, és ama' bünre való hajlandóſágot naponként ſzaggaſſaki belölünk gyökereſtöl, *öntse mi belénk* ama' mennyei kenetet, *a' Sz. Lélek Iſtennek olajját*, hogy járjunk az

az Uj életben és virágozzunk minden féle jó tſelekedetekkel, légyünk a' Kriſtuſnak követöi, tagadjuk meg magunkat, és viſelyük az ö kereſztét, és igy mértékletesen, igazan s' ſzentül éllyünk e' jelen való világban. *Sózzan meg minket* egéſzſzen és minden mi beſzédinket, hogy légyünk a' *földnek ſavai*, és máſokat is a' mi Sz. életünkel meg ſózzunk s' jó izüekké tégyünk Iſten elött; ne hogy izetlenekké lévén, ki vetteſsünk az Iſtennek orſzágából, és mindenektöl meg tapodtaſſunk. Légyen a' mi imádtſágunk mindenkor drága *tömjén*, és jó illatnak füſtölgéſe, a' mi Iſtenünknek, a' Jéſus nevében.

(13) Végezetre *itali áldozattal* áldozunk a' mi könyörgéſünkben az Iſtennek, a' mikor a' mi ſziveinket ki-töltyük mint valami vizeket az Iſten eleiben, a' midön könyhullatáſokkal nyujtyuk fel Iſten eleiben a' mi imádſáginkat; mert ez az Iſtennek itala, *ezt ſzedi a' maga tömlöiben.* Sólt. 56. vs. 9. A' midön az Evangyéliumnak tiſzta tudományával mint uj borral meg-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

töltvén a' mi lelkünket, azokat Istennek ajánlyuk. Efféle szölötönek gyümöltsét iszsza az Ur Jésus az Istennek országában. Luk. 22. vs. 18. Ezt kell minékünk is szomjuhoznunk. Sólt. 63. vs. 2. A' Jésus Krisztus vérével kell meg részegednünk. 'Enek. 5. vs. 1. Szinméz tsepegjen a' mi ajakinkról. Kivánjuk, mint a' mostan született gyermekek, az Isten beszédének ama' tiszta tejét. 1 Pét. 2. vs. 2. 'Oh mely drága lakadolom ez. 'Oh mely bóldog az a' lélek, a' ki efféléve bé tellyesedik. Sólt. 63. vs. 6. A' ki nem iszsza ez italt, nem lészen élet ö benne. Ján. 6. vs. 53. Ez ama' valóságos ital, a' ki iszsza ezt, vagyon annak örökélete, a' Krisztus abban lakozik, és fel-támasztya ötet amaz utólsó napon. vs. 54. 55. 56. *Uram Jésus! adjad nékünk ezt a' vizet, hogy légyen mi bennünk örökéletre forró viznek feje, és soha meg ne szomjuhozzunk.* Ján. 4. vs. 14. 15.

(14) Ehez az áldozatnak neméhez tartozik, a' könyörgö embernek, az ö idvezitö Istenében való örö-

öröme s' ditsekedése, és az Isten ditsöségére való kész maga el-ajánlása, ugy hogy ha az Istennek ditsöségo kiványa, kész az igasság mellett mártyromságot szenvedni, a' maga vérével azt meg petsételni, és ama' ditsöséges koronáért a' nemes hartzot meg hartzolni, és másokat is a' maga példájával s' tanitásával arra inditani, söt (ha lehetséges vólna) az ö Attyafiainak meg nyeréséért, átokká lenni, és az Istennek könyvéből ki töröltetni. 2 Mós. 32. vs. 32. s'. t. Ez az nemes hit tselekeszi, hogy a' kegyes lélek inkább akar az Isten népével nyomorusággal illettetni, mint a' bünnek ideig való hasznával élni, s' nagyobb gazdagságnak itéli lenni a' Krisztusért való gyalázatot, hogy nem mint a' világnak kintsét, nézvén a' jutalomnak fizetésére. Kész szenvedni ostorozásokat, kötözéseket, tsufolásokat, tömlötzezést, halált, keresztet a' Krisztusért, hogy drágább fel támadast nyerhessen, és magát az ö Urának tisztán meg tarthassa. Sid. 10. vs. 25. 26. 35. 36. 37.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

(15) De óh mely ritka ma mi közöttünk az illyen nemes hittel, indulattal, álhatatoſſággal biró ember, óh mely ſokan találtatnak a' kik, akármely tudománynak ſzelétöl ide s' tová hányattatnak, inkább ſzeretik a' Világot mint a' Kriſtuſt, igérettel s' fenyegetéſekkel hamar el ſzakaſztatnak a' mi Gyülekezetünktöl, és nem hogy halált, de tsak leg kiſſebb tsufoláſtis a' Kriſtuſért s' a' kereſztyéni névért el nem ſzenvednének. Oh mit haſznál valakinek ha a' világot meg nyeri is, ha az ö lelkét elveſzti; bizony drága a' léleknek váltsága, nem arany, nem ezüſt; hanem a' Kriſtuſnak vére. Nem nagyobb a' ſzolga az ö Uránál, a' tanitvány az ö Meſterénél, ha a' Kriſtus érettünk tsufoltatott, oſtoroztatott, meg-feſzitetett, meghólt; hát mi hogy ne ſzenvednénk a' Kriſtuſért és az ö tudományáért. Tudják meg pedig azok, a' kik ſzabadakarat ſzerint vétkeznek az igaſſágnak eſmérete után, hogy nintsen az ö bünökért áldozat; hanem az itéletnek rettenetes várása, és

és ama' mególthatatlan tüznek lángja, mely meg eméſzti öket. Sid. 10. vs. 26. 27. Mert lehetetlen dolog, hogy az illyenek viſzontag meg ujjitaſſanak, ugymint kik viſzontag meg feſzitsék a' Kriſtuſt és azt gyalázatra adják. Sid. 6. vs. 6.

(16) Noſza Iſtenfélö Sz. hivek, légyünk hát mi mind a' vérig s' mind a' végig álhatatoſok a' hitben. Azt kérdi ma mi töllünkis édes Idvezitönk: *Nemde el akartoké tiis tölem menni*? Felellyük ezt Péterrel: *Uram kihez mennénk*? *mert örök életnek beſzéde vágyon te nálad.* Ján. 6. vs. 67. 68. Mondjuk ezt Pállal: *Mi nem tsak meg kötöztetni; hanem meg halni is kéſzek vagyunk az Ur Jéſus nevéért.* Tsel. 21. vs. 13. Gondollyuk meg hogy a' kereſztſégben erre meg-eſküdtünk, hogy álhatatoſok léſzünk. A' párt-ütö-vitéz halált s' kinokat érdemel; a' ki azért a' Kriſtuſt el hadja, nem méltó az az örök életre. A' ki pedig mind végig meg marad, a' diadalmas léſzen, annak fejér ruhák adatnak. Jelen. 2. vs 26. 3. vs 9. 10. 11. A' ki hiv léſzen mind ha-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

lálig annak adatik az életnek koronája, annak engedtetik ülni a' Kriſtuſſal az ö királyi ſzékében. Jelen. 3. vs. 21. *'Én pedig bizonnyal el hiſzem, hogy ſem halál; ſem élet; ſem Angyalok; ſem hatalmaſſágok; ſem jelen valók; ſem következendök, és ſemmi teremtett állat el nem ſzakaſztbat minket az Iſtennek ſzerelmétöl, mely vagyon a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſban.* Róm. 8. vs. 38. 39.

IV. RÉSZ.

A' Könyörgéſnek kiváltképpen való Réſzeiröl.

(1) A' Könyörgés, a' mint az alkalmatoſſág hozza, és a' ſzükſég kivánnya s' az idö engedi, néha hoſzſzabb, néha rövidebb ſzokott lenni; mindazonáltal többire áll e' kiváltképpen való Réſzekböl. u. m. *Elſöben. Az Iſtennek ſegitſégül való hivásából.* Sólt. 50. vs. 15. *Hijj engemet ſegitſégül a' tenyomoruſágodnak idején. Másodtzor. Az Iſtennek meg ſzóllitásából.* Luk. 11. vs. 2. *Mikor imádkoztok, ezt mondjátok: Mi Atyánk! Harmadſzor. Az Iſtennek ditſéretéböl, és az ö tökélleteſſégeinek hirdetéſéböl.* Sólt. 107. vs. 1. 2. Sólt. 146. 147. 148. 150. vs. 1. 2. 3. 4. 5. 6. *Negyedſzer. Az el vött jókért való hálaadáſából.* Koloſ. 3. vs. 17. *Adjatok hálákat Iſtennek, és az Atyának a' Kriſtus által. Ötödſzer. Az el-vejendö jókért való könyörgéſböl és eſedezéſböl.* Mát. 7. vs. 7. *Kérjétek, és meg adatik tinéktek: Kereſſétek, és meg találljátok: Zörgeſſetek és meg nyittatik néktek. Utólſzor. A' meg halgatáſért való bérekeſztö igékböl.* 1 Ján. 5. vs. 14. *Ez az Iſtennél való bizodalmunk; hogy ö, valamit kérünk az ö akaratttya ſzerint ö töle, minket meg halgat.* Jak. 5. vs. 16.

(2) Ezek ſzerint a' Könyörgéſnek elé ſzámlált réſzei ſzerint formáltatott imez következendö imádtſágnak példája: *Uram! nyiſd meg az én ajakaimat, és az én ſzám hirdeti a' te ditſéretedet.* Sólt. 51. vs. 17. *'Oh Uram! én Atyaimnak Iſtene, te vagy egyedül Iſten a' menyben, te Uralkodol a' Pogányoknak minden orſzágin. Te kezedben az erösſég és a' hazulom*

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

talom és senki nintsen, a' ki te ellened álhatna. 2Krón. 20. vs. 6. *Nem hagytad magadot tanubizonyság nélkül lenni, ajándékokat osztogatvan az embereknek menyből, bé töltvén eledellel és örömmel az énszivemet is.* Tsel. 14. vs. 17. *Ez a' te akaratod a' Jésus Krisstus által, hogy mindenekben hálákot adjak tenéked.* 1 Thess. 5. vs. 18. *Az Ur volt az én Pásztorom, azért semmiben meg nem fogyatkoztam.* Sólt. 23. vs. 1. *Mivel fizessek hát az Urnak minden én hozzám való jótéteményiért? az hálaadásnak pohárát fel vészem, azzal tenéked áldozom, és az én fogadásimot meg adom.* Sólt. 116. vs. 12. 13. 14. 17. 18. *'Aldjad hát én lelkem az Urat, és el ne felejtkezzél semmi jótéteményeiről.* Sólt. 103. vs. 2. 3. *Oh Isten, ki meg halgatod a' könyörgést te hozzád mégyen minden test.* Sólt. 65. vs. 3. *Te hozzád kiáltok Ur Isten én is.* Sólt. 141. vs. 1. *Az én büneimből tisztits ki engemet és a' te sz. Lelkedet ne vedd el én tőlem.* Sólt. 51 vs. 11. 13. *Táplály Uram engemet hozzám illendő eledellel.* Péld. 30. vs. 8. *Mivel pedig az ember nem tsak kenyérrel el; hanem mind azzal, valami származik az Urnak*

Urnak szájából. 5 Mós. 8. vs. 3. *Gazdagittson meg engemet is az Urnak áldása mindennel.* Péld. 10. vs 22. *és adjon énnékem minden jót.* Sólt. 85. vs. 13. *Uram halgasd-meg az én könyörgésemet, figyelmezzél az én imádtságomra, a' te igaz igéreted és igasságod szerint halgass meg engemet.* Sólt. 143. vs. 1. *és tégy jól mindörökké én velem, óh én idvességemnek Istene, Amen..* Sólt. 65. vs. 6.

V. RÉSZ.

A' Könyörgésnek kiváltképpen való Nemeiről.

(1) A' Könyörgésnek négy féle Nemeit Számlállya elé az Apostol. 1 Tim. 2. vs. 1. *Intelek azért mindeneknek elötte, hogy légyenek Könyörgések, kérések, imádkozások, hálaadások.* 'En ugyan jól tudom, hogy némellyek ezek között semmi kölömbséget nem tartanak. Azt is tudom, hogy mind ezek egy könyörgés formájában bé foglal-

tat-

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

tathatnak. Ezt sem tagadom hogy ha ezek közül valamellyik tsak egyedül találtatik valami Sz. Irásbéli helyben, akkor mind a' négyet magában bé foglallya. De mindazonáltal vagyon ez négy között valami külömbség, midön ezek közül kettö, vagy három, vagy mind a' négy, azon egy Sz. Irásbéli helyben találtatik. Láttyák ezt a' külömbséget, a' kik itt a' Görög Nyelvnek erejére vigyáznak; ugyan is, hogy egyebeket el halgassak, akárki el hiheti, hogy vagyon külömbség, az el vött jókért való hálaadás között, és az elvéjendö jókért való kérés között. Más a' mi szükségeinket elé számlálni; más egyebekért Isten elött esedezni. Hogy azért ez a' külömbség nyilvánságosabb légyen, a' Görög Nyelvnek ereje szerint, az Apostol szavait igy forditom: *Intelek azért mindeneknek elötte, hogy légyenek szükségeknek elé szamlálási; kivánságok; Esedezések; és Hálaadások, minden emberekért.*

(2) A' mi tehát az elsöt illeti, a' mely a' *Szükségeknek elé számlálása*, ez a' Görög szónak ereje szerint, jelenti azt a' könyörgésnek nemét, a' melyben, vagy a' mi szükségeinket; vagy a' másokét Isten eleiben rakjuk, s' elé hordjuk, meg esmérvén nyomorultságunkat s' bóldogtalanságunkat, hogy mindennel nem birunk; hanem lelki és testi jók nélkül szükölködünk; és egy-tzersmind vallást tévén az Istennek gazdagságáról, a' ki mindennel bövölködik, semmi nélkül nem szükölködik, mint minden jóknak el-fogyhatatlan kutfeje, mint minden tökélletes ajándékoknak Attya. Illyen a' David király könyörgése. Sólt. 142. vs. 2. 3. 4. *Az én szómmal kiáltok az Urhoz, az én szómmal könyörgök az Urnak. Ki ontom ö elötte az én lelkemet, és az én nyomoruságimot ö elötte meg jelentem. Mikor az én lelkem kesereg ne bennem, te tudtad.* Efféle magános szükségek, nyomoruságok és panaszok számláltatnak elé. Sólt. 38. 88. 102. vs. 5. 6. 7. s'. t. Márk. 9. vs. 17. 18. s'. t. A' közönséges nyomoruságnak elé számlálási láthatni. Sólt. 74. vs. 4—11: Sólt. 79. vs. 1—5. Tsel. 4. vs. 24. 28. Ezokáert a' Hetven

For-

Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Fordítók is, a' kik a' Sidó Bibliát Görögre forditották, ezt a' könyörgésnek német nevezik szerte széllyel. Kiáltásnak, panaszoknak, nyomorúságok ki-jelentésének s'elé számlálásának.

(3) A' mi a' könyörgésnek második nemét illeti t. i. *a' kívánságokat*, ez alatt bé foglaltatnak azok a' kérések, a' mellyekkel mind a' gonoszoknak róllunk való el háritásáért; mind a' jóknak réánk való áradásáért imádkozunk az Istennek. Illyen amaz 'Edes Idvezitönk kivánsága. Mát. 26. vs. 39. *Atyám, ha lehetséges, mulyék el e' pohár én tölem.* Ide való a' Bölts Salamon könyörgése is. Péld. 30. vs. 7. 8. *Kettöt kérek te tölled, ne tartsd meg addig, mig élek. A' hijában valóságot és a' hazugságot messze távoztasd én tölem: szegénységet avagy gazdagságot ne adj énnekem; táplálj engemet hozzám illendö eledellel.* Ha pedig a' Görög szónak erejére nézünk, jelent ez a' könyörgésnek neme, erös és nagy kivánsággal való kivánságot; a' millyen vólt az Abrahámé, a' ki a' mint láthatni Ján. 8. vs.

8. vs. 56. *Nagy kivánsággal, kivánván kivánta látni a' Krisztusnak napját, látta is és örvendezett.* Ide való a' Jákóbnak is könyörgése. 1 Mós. 32. vs. 26. *Nem botsátlakel tégedet, mig meg nem áldasz.* Efféle a' Sz. Péter kivánsága is. Mát. 14. vs. 30. *Uram tarts meg engem!* Mát. 8. vs. 25. *Uram! tarts meg minket; mert el veszünk.*

(4) A' könyörgésnek harmadik neme az *Esedezés*. A' mely az ö erejére nézve jelent óly imádtságot, a' melyel másokért Isten elött meg jelenünk, ötet meg szóllittyuk, és mintegy másók ügyének s' bajának Prókátori, Szószóllói vagyunk. Ide való, a' mi vagyon. Sólt. 51. vs. 20. *Tégy jól a' te jóakaratodból a' Sionnal, és épitsd meg a' Jerusálem kősalait.* Illyen a' Krisztusnak imádtsága. Luk. 22. vs. 31. 32. *Simon! Simon, imé a' Sátán kivánt titeket meg rostálni, mint a' gabonát; De én imádkoztam éretted, hogy el ne fogyatkozzék a' te hited.* Több efféle könyörgéseit 'Edes Idvezitönknek láthatni, a' Sz. János 'Evangy. Tizenhetedik részében. Az Efésusbéliekért is

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

is könyörgött az Apoſtol. 'Efeſ. 1. vs 16. 17. 18. *Nem ſzünöm meg ti rólatok emlékezni az én könyörgéſemben. Hogy a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak, Iſtene, a' ditsőſſégnek amaz Atyja, adja néktek a' böltſeſſégnek és jelentéſnek Lelkét, az ö eſméretében, és a' ti elméteknek meg világoſitott ſzemeit: hogy tudhaſſátok mi légyen az ö hivatalának reménſége, és az ö örökſége ditſőſſégének minémü gazdagſági légyenek a' ſzentekben.* Igy eſedezik ma is Iſten elött mi érettünk a' mi Fö Papunk az Ur Jéſus Kriſtus. Róm. 8. vs. 34. Sid. 7. vs. 25. ezt mondván: *Atyám, ne eſſenek a' veremben; mert találtam váltſágnak árát.* Jób. 33. vs. 24.

(5) Negyedik és utólſó neme a' könyörgéſnek a' *Háládás.* Az eddig emlitett könyörgéſnek nemei nézték az el vejendö jókért való imádtságot; ebben pedig hálákot adunk Iſtennek az el vött jókért. Ez tehát magában foglallya mind az el vött kegyelemnek meg eſméréſét, s' hirdetéſét, vidám elmével való emlegetéſét; mind pedig az embernek azért az Iſten ſzolgálatyára való

való kéſzſégét, kötöleſſégét. A' Görög Szó mellyel ez ki tétetik, jelenti mind a' kegyelmet, mellyet Iſtentöl el vettünk; mind a' hálaadáſt, melyet azért az Iſtennek, vagy magunk vagy máſok képében adunk, és mintegy viſzſza fizetünk. Nevezetes ama' Móſes Hálaadó éneke. 2 Móſ. 15. A' ſzüz Mária éneke. Luk. 1. vs. 46. s'. t. Illyen ama' huſzonnégy vének éneke. Jelen. 5. vs. 9. 7. vs 12. 19. vs. 1. 2. Ide való az is a' mi vagyon. Sólt. 95. vs. 2. *Mennyünk eleiben hálaadáſſal, énekellyünk néki ditſéreteket.* 'Edes Idvezitönk is igy ſzóllot. Jan. 10. vs. 41. *Atyám, hálákat adok néked, hogy engemet meg halgattál.* Ide való az Apoſtolnak hálaadáſa is a' Rómabéliekért: *Hálákat adok az én Iſtenemnek a' Jéſus Kriſtus altal, mindnyájan ti érettetek, hogy a' ti hiteteknek mind e' világon hire vagyon.* Róm. 1. vs. 8. 1 Kór. 1. vs. 4. 5. 1 Theſſ 1. vs. 2. 2 Tim. 1. vs. 3. *Az egyedül bölts Iſtennek a' mi Megtartónknak, ditsőſſég, nagyſág, erö, és hatalom, moſtan és mind örökké. Amen.* Jud. vs. 25.

VI.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

VI. RÉSZ.

A' Magános Könyörgéſekről.

(1) A' Könyörgéſek továbbá vagy különöſek és magánaſok; vagy pedig közönſégeſek. A' mi a' magános könyörgéſeket nézi, azok igen ſok és külömb külömb félék lehetnek, a' minthogy minden hivö embernek ſok és külömb külömb féle ſzükſégei, nyavalyái, panaſzi s' kivánſági lehetnek, mellyeket tsak maga tud: és az Iſten ajándéki is, melyeket elvett, ſokak és külömb külömb félék lehetnek. Nevezeteſebb nemei mindazonáltal a' magános könyörgéſnek im' ezek. *A' reggeli könyörgés*, a' midön álmából fel ſerken s' ágyából felkél az ember, akkor hálákat ád az Iſtennek, hogy a' teremtés által a' ſemmiſégből a' valóſágra hozta; hogy a' Megváltás által az halálnak koporſójából az életre méltóztatta; a' meg-ſzentelés által a' ſetéttſégből a' világoſſágra hozta: kó-

könyörögvén, hogy az Iſten, mind azon a' napon, mind egéſz életében, mind halálában, mind fel-támadáſában minden jókkal ſzereſſe. *Minden munkához fogáskor való könyörgés.* Ugyan is minden embernek, akár Ur, akár Pap, akármilégyen, vagyon valami hivatalos munkája, a' melyhez midön hozzá fog, az Iſten nevét ſegitſégül hivja; mert az Iſten ereje nélkül még tsak meg ſem mozdulhatunk, annál is inkább ſemmit véghez nem vihetünk. Hálákat ád Iſtennek hogy arra a' Hivatalra méltóztatta; könyörögvén ö néki, hogy az ö elméjének s' kezeinek munkáját áldja meg, tégye azt foganatoſſá, légyen az Iſtennek ditsöſſégére, Felebarátunknak épületére, s' néki, a' ki könyörög, haſznára, s, tiſzteſſégére. *Aſztali Könyörgés.* *Étel előtt* könyörög az ember iſtennek, hogy a' mely ételeket rendelt, azokat ſzentellyemeg, adjon azokban tápláló erőt, ne hogy azok nyavalyát és halált ſzerezzenek, vagy azokkal mértékletlenül viſzſza élven, táplálly a lelkét ama' mennyei kenyérrel, teſtét

Ház Kossuth Múzeum Tudományos Könyvtár Székelyudvarhely

a' földivel, és fózza meg minden aſztali beſzélgetéſét. *'Etel után.* Hálákat ád az ember Iſtennek, hogy az ö elébbi kéréſét meg-halgatta, ötet áldáſira méltóztatta, meg elégitette: könyörögvén egytzerſmind hogy azok által tételſék alkalmatoſſá az egéſſéges teſtben az Iſtennek tiſzteletére s' Felebaráttyának haſznára, továbbis az Urra vetvén minden gondját; hogy ö viſellyen reá gondot. *Eſtvéli Könyörgés.* A' melyben hálákat ád az ember az Iſtennek minden jótéteményiért, mellyeket véle közlött életének minden napjaiban s' azon a' naponis, büneinek botsánattyát kéri, elmélkedik a' bóldog ki muláſról, mert az álom a' halálnak, az ágy a' koporſónak árnyéka. Az Iſtennek vigyázáſát kéri a' ſetétben a' Sátán és minden gonoſz ellen. Eſzében jut hogy a' bünben el alutt vólt, a' kereſztségben mintegy a' vizben merült vólt, a' Kriſtuſban meg hólt és el temettetett vólt; de fel is támadott: minden gondalatainak meg ſzenteléſeit, tsendes és mértékletes álmot kivánván, lelkét, teſ-

teſtét s' mindenit az Ur örizeti alá ajánlya, a' ki vigyáz örökké. Szükſég azért, hogy az Egyházi-Tanitók az ö Halgatóikat; a' Skóla-Meſterek az ö Tanitványikat; a' Tſelédes Gazdák az ö Gyermekeiket efféle magános fohászkodáſokra jó idején ſzoktoſſák, oktoſſák, hogy az Iſteni félelemben, a' mely a' böltseſſégnek kezdete, nevekedjenek; mert ſokan tsak ſzokáſból fogják egybe kezeket, örömeſt imádkoznának; de nem tudnak: a' közönſéges könyörgéſeket ugyan el mondhattyák a' Pap után; de a' magános imádtságokhoz éppen nem ſzoktanak, és igy áldozni nem tudnak; holott minden igaz hivö kereſztyén ember az Uj Teſtamentumban Papi hivatalra méltóztatott. Jelen. 5. vs. 10.

(2) Továbbá a' magános könyörgéſek közi ſzámláltathatik: *a' Templomban, reggeli és eſtvéli Iſteni tiſztelet előtt való fohászkodás*; a' melyben hálákat ád a' könyörgö ember Iſtennek azért, hogy ötet az Ekléſia tagjai közé ſzámlálta, az Iſteni félelemben fel nevelte, a' maga Há-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

zában meg jelenni engedte Sz. Ortzája s' tekintete elött; de minthogy ö bünös, kéri az Istent, hogy tiſztittsa meg, küldje el a' meg ſzentelö könyörgéſnek Lelkét, a' ki inditſon benne buzgó fohászkodáſokat, minden világi gondot, álmot, hijjában való gondolatot, máſokat botránkoztató maga viſeléſt, meſzſze távoztaſſan ö töle, hogy az ö Istenének Házában, az ö Teremtö, Megváltó és Megſzentelö Istenét igazán lélekben és valóſágban ſzolgálhaſſa, és igy az ö könyörgéſe legyen kedves illat. *Vaſárnap pedig és más ſátoros Innepekben*, midön az Istennek igéje hirdettetik, hálákat ád a' könyörgö ember a' maga fohászkodáſában Istennek, hogy a' maga igéjének arany gyertyatartóját még abban a' helyben meg tartotta, nem hagyta azt a' hellyet. Pásztor és Tanitó nélkül tévelyegni, ötet is méltóztatta, a' maga drága beſzédének halgatáſára; könyörögvén egytzerſmind azért, hogy az ö ſzivét nyiſſa meg, füleit ſzentellye meg, értelmétvilágoſittsa meg, s' akarattyát haj-

hajtsa arra, hogy ö az Igéknek nem tsak hallója; hanem tselekedöje-is leheſſen, és azok az Igék ne légyenek néki halálnak illatya a' halálra; hanem örökéletnek illatya az örökéletre. *A' kereſztſégnek alkalmatoſſágával*, a' kereſzt Atyák és Anyák a' magok fohászkodáſokban, hálákot adnak á' Kriſtuſnak a' ki azt a' Sákramentumot ſzerzette, a' ki öket is az által á' maga záſzlója alá fogadta, a' kereſztyéni névre méltóztatta, könyörögvén egytzerſmind azért, hogy az Isten az ö kötöleſſégeket juttaſſa ſzüntelen eſzekben, hogy a' Kriſtus ſzerelmétöl ſemmi öket el ne ſzakaſzſza, és a' maga Lelke által tselekedje, hogy ök ahoz a' méltóſágos kereſztyéni névhez méltó s' illendö életet élheſſenek. A' kiſdedet fogadja bé a' hivök-közi, nevellye fel a' maga félelmében s' az igaz Tudományban, annak ſzüléit élteſſe; ha pedig azok meg halnának, inditſa öket a' kiſdedhez való ſzeretetre, mely ſzerint ök, mint Atyák és Anyák; a' Kriſtus Oſkolájában azt fel nevelheſſék. s'. t. *Az Ur Vatsorá-*

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

rájához való menetelkor, a' keresztyén hivö ember, a' maga fohászkodásában hálákot ád Istennek, hogy a' Világot szerette, és az ö egyetlen egy szülött Fiát el küldötte, hálát ád a' Kristusnak a' ki e' Sz. Vatsorát és drága vendégséget szerzette, melyben a' maga testét és vérét adja; de mint-hogy lakadalmi köntös kell oda, kéri ötet, hogy ruházza fel igaz hittel, s' álhatatos szeretettel, tégye ötet méltó vendéggé, ne hogy kárhozatot egyék s' igyék magának, és a' maga Sz. Lelke által tégye ötet bizonyossá büneinek botsánattyáról s' arról, hogy a' Kristus áldozattyával szerzett jókban, ugymint a' bünöknek botsánattyában és az örök életben része vagyon. *Minekutánna pedig az Ur Vatsorájával él*, nem mégyen el mint ama' kilentz bélpoklos háládatlanul; hanem hálátád 'Edes Idvezitöjének, hogy ötet magában méltatlant és bünöst e' drága vendégségre méltóztatta, s' igéri magát a' Kristusban való hitre s' minden keresztyéni jó tselekedetekre, tsak hogy az Istennek

nek Lelke segéllye ötet azokra. *A' Házasulandók öszve esketéskor*, a' keresztyén ember a' maga fohászkodásiban hálákat ád az Istennek, hogy az embert teremtette a' maga képére s' hasonlatosságára, hogy annak rendelt hozzáillendö segitötársat, és igy a' Házasságot szerzette, és azt a' Kristusnak az Eklésiával való titkos egyességének példázójává tette, a' bünért az embert el nem törlötte, hanem szaporadni engedte, és abból magának Sz. Magot választott, hogy lenne e' földön vitézkedö Anyasz: egy Háza, és hogy az elé állott személyeket a' tiszteséges házasságra méltóztatta, és kéri az Istent, hogy áldja meg öket minden jókkal, Isteni félelemmel, egy máshoz való tiszta szeretettel, józan, jámbor és senkit meg nem botránkoztató, mindennek jó példát adó tsendes élettel, s' szaporitsa öket óly magzatokkal, a' kik légyenek Istennek ditsösségére, az Eklésiának diszire, a' közönséges Társaságnak hasznára, szüléinek örömére, s' Attyafiainak szolgálattyára alkalmatasok.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Végezetre Temetéſkor, a' kereſztyén ember a' maga fohászkodásában emlékezik arról, hogy az Iſten az embert halhatatlanná teremtette vala, és hogy a' halál a' bünért jött bé e' világra s' mindeneken Uralkodik; de hálát ád a' Kriſtuſnak, hogy az ő halála által a' halálnak erejét elvette, ugy hogy az a' hivő embernek ne légyen büntetés; hanem általalut az örök életre, hálákat ád azért is, hogy az ö életének az Iſten kedvezett, és az elötte fekvö halott által mulandóſágára emlékeztette, hogy nintsen itt maradandó város, hanem jövendöt kell keresni, a' hól nintsen ſemmi inség, hanem örömöknek elégſége és örök élet; kéri tehát az Iſtent, ne engedje hogy ö a' Világhoz ragadjon, hanem ugy éllyen, mintha minden ſzempillantásban meg halna, öldökölye az ó embert benne, és készittse ötet a' bóldog ki muláſra, hogy valamely orában el jö az ö Ura Lelkének meg kéréſére, nagy örömmel és készséggel mondhaſſa ezt: *Uram Jéſus a' te kezedben ajánlom, vegyed hozzád tehát az én lelkemet.*

met. Vadnak ezeken kivül elég egyéb magános fohászkodáſoknak nemei; de azokat elé ſzámlálni, vagy azoknak formát irni, nem tzélom; mint hogy minden alkalmatoſſágra elég példát kaphatni, ama' tzifra tituluſu imádtságos könyvetskékben.

(3) Jóllehet a' magános könyörgéſeknek meſterſéges Regulákot irni, a' mellyekhez ſzabattaſſonak, bajos is, mivel külömb külömb félék, és a' Sz. Léleknek titkos munkálkodáſi s' fel buzditáſi igen ſzabadoſak: nemis igen ſzükſéges; mivel tudja az Iſten mind azoknak ſziveket, a' kik tiſzta elmével járulnak ö hozzája, eſméri az ö nyögéſeket minekelötte ſzájokat fel tatonák, ſöt gyakran, ha az Iſtennek félelméből ſzármaznak, jóllehet, meſterſég és rend nélkül adatnak elé, inkább meg halgattatnak Iſtentöl; mint ama' nagy meſterſéggel, ſzép rendel, tzifra, tzikornyás s' fülbemászó világi ſtiluſſal, ſok munkával ki dolgozott könyörgéſek. Vadnak mindazonáltal a' magános könyörgéſnek némely köz

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

régulái a' közönséges könyörgésekkel, a' mellyeket alább elé számlálok. Vadnak ezeken kivül különös régulájiis, mellyeket 'Edes Idvezitönk maga szabott. Mát. 6. vs. 5. 6. 7. 8. *Mikor imádkozol, ne légy óllyan mint á' kép mutatók, kik örömeſt imádkoznak fen allva a' Gyülekezetekben, és utzáknak szegeletin, hogy az emberektöl láttaſſanak; Bizony mondom néktek hogy el vötték jutalmakot.* Az az, el vötték az emberektöl azt, a' mire tzéloztanak, és Istentöl immár semmi jutalmot ne várjanak. *Te pedig mikor imádkozol*, t. i. magános könyörgéſſel, *menj bé a' te titkos házadban, és ajtód bé zárolva imádjad a' te Atyádat, és a' te Atyád, a' ki réád néz titkon, meg adja néked nyilván a' mit titkon kérſz. Mikor pedig imádkoztok, ne légyetek ſok beſzédüek mint a' Pogányok, kik azt álityák, hogy az ö ſok beſzédek által halgattatnak meg. Ne légyetek azért azokhoz haſonlók: mert jól tudja a' ti Atyátok, minélkül szükölködtek, minekelötte ti kérnétek ö töle.*

VII. RÉSZ.

A' Közönséges Könyörgéſekröl.

(1) A' közönséges könyörgéſeken értem azokat, a' mellyeket az Egyházi-Tanitó elöl mond, és a' Sz. Gyülekezet vagy szivel; vagy szájjal is; laſſan, vagy hathatós szóval is utánna mond. Ezek pedig vagy *Rendſzerintvalók*; vagy *Rendkivülvalók*. Rendſzerint való könyörgéſeknek mondom azokat, a' mellyekkel az Egyházi-Tanitó Vaſárnap, vagy máſzſzor, prédikátzió alkalmatoſſágával könyörög. Ezek iſmét vagy *predikátzió elött* valók; vagy *prédikátzió után* való könyörgéſek. A' mi a' prédikátzió elött való könyörgéſeket illeti: Nem szükſég s' nem is illik, hogy az Egyházi-Tanitó ezekben bö beſzéddel elé hordja a' maga következendö tanitáſának, avagy prédikátziójának materiáját; (a' mely kelletlen és illetlen szokáſt azok a' Tanitók vöttenek bé, a' kik tette-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

tik s' mutogattyák mintha éppen kéfzületlen és csak a' Sz. Léleknek diktálásából könyörögnének) mert az Isten azt jól tudja, és nem illik hogy mi az Istennek azt magyarázzuk, avagy ö Felségét arra tanitsuk, a' ki mindentudó. Azonban a' könyörgésbéli beszédből a' Halgatók sem érthetik meg világosan, annál inkább valójában meg nem tanulhattyák, mi légyen azt a' könyörgést követö prédikátziónak matériája, summája, tzéllya, 'Es igy arra a' könyörgésre, a' mint illenék, nagy kéfzséggel és tellyes bizodalommal ámennt nem mondhatnak. Végezetre, a' prédikátzió elött való könyörgésnek rövidnek is kell lenni, ne hogy abban elfáradván a' Halgatók, a' prédikátziót is oftán unalommal s' álmosan halgassák. Mindezekért pedig helyesebbnek itélem, hogy a' Tanitó, az igasságot a' melyröl immár a' maga Halgatóit meg győzte, csak a' prédikátzió után való könyörgéshez tartsa, s' abban elegyittse.

(2) Minekutánna el mondotta tehát a' Tanitó az ö prédikátziója elött

elött való könyörgésének elejét, az elé adandó igasságnak csak közönségesebb szemlélésében állapodjék meg, és azt egyenesen s' nevezet szerint ne illesse. Annakutánna magát, mint Istentöl a' Kristus szolgálattyára hivattatott Személyt-ajánlya az Istennek, kérvén ö Felségétöl, hogy ötet a' maga Sz. Lelke által segéllye fel azoknak hiven és bóldogul való elé adásokra, a' mellyekröl az Urnak félelmében elmélkedett az Anya Sz. egyháznak épületére. Továbbá azért is könyörögjen, hogy légyenek Isten elött kedvesek az ö Halgatói, tégye az Isten öket termékeny földökké, hogy az Istennek drága igéjét, a' mellyet hallándanak, fogadják bé a' magok idvességekre, azt mint drága kintset meg tartsák, annak jó izü gyümöltseit teremjék. Légyen az Istennek beszéde, a' Sz. Léleknek sziveket általjáró hathatós munkálkodása által, Ujjá születésnek élö magva az Ujjá-születetlenekben; az Ujjá-születetteknek pedig hitek az által meg erösödjék, és az ö meg szentelte-

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

tések az Urnak félelmében az által naponként gyarapodjék, mig a' kivánt tökélletességet el éréndi, a' melyre igyekeznek, hogy légyenek szentek, miképpen az Isten Szent.

(3) A' mi a' prédikátzió elött való Kónyörgésnek elejét nézi, az külömb külömb féle lehet, a' külömb külömb alkalmatosságokhoz képest. Mindazonáltal el kezdhetni azt; *Vagy a' bünöknek vallás tételén*, a' melyek minket az Istennek kegyelmére, szerelmére, igéjére éppen méltatlanokká tettenek, méltókká a' kárhozatra, ugyhogy, ha ö Felségének tettzett vólna, a' mi örökké való veszedelmünkben magát meg ditsöithette vólna. *Vagy az Isten könyörületességének s' bosszutürésének, hirdetésén, magasztalásán*, a' mely szerint minket, a' bün miá arra érdemetleneket, az élöknek földében kegyelmesen el szenved, és az ö Sz. Igéjének csak nem semmiben való hajtását, unolmas halgatását, gyakor el mulatását, bennünk meg nem bosszullya, és azért a' maga igéjének hirdetését közül-

lünk

lünk ki nem mozditya, által költöztetvén azt más népek közé, a' kik azt készebb alázatosabb, s' háláadóbb szivel fogadnák, és bövebb gyümöltsöket teremnének. *Vagy az Istennek velünk közlött külső jótéteményein*, mellyekkel minket minden napon szeret, hálákat adván azért is hogy amaz 'O Testamentúmbéli el viselhetetlen igával minket nem terhelt, az idvességnek utát s' a' maga akarattyát a' Krisztus által világosabban s' tökélletesen ki jelentette. A' maga igéjének közöttünk való hirdettetése által, az igasságnak idvességes esméretére való jutásra jó alkalmatosságot nyujtott, a' mely által meg tanólhatnók az Istennel való meg békellésre vezetö utat, a' mely által hivogattatunk az Istennel, a' Krisztus áldozattyán való Szövettségtételre. *Vagy az Istennek leg-közelebb való gondviselésén s' örizetén*, a' melyet azon a' napon, vagy az el mult éjtzakában körülettünk tapasztaltunk, *és a' reménségen*, a' melyet az Isten nékünk nyujtott, mely szerint a' jelen való napis a' mi életünknek idejéhez

fog-

Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

fogna fzámláltatni ; kérvén, hogy nem tsak a' terméfzeti nap ; hanem az igafságnak ama' fényes napja, a' maga idvefséges fugárival minket e' mái napon is világofíttson meg.

(4) A' prédikátzió után mondandó könyörgéfeknek pedig az eleje nem kiván annyi külömbféget ; mert az többire áll a' Háláadáfból, hogy az Iften a' Tanitót tifztiben s' hivatallyában fel fegéllette a' maga kegyelme által, és hogy óly alkalmatofságot engedett, a' melyben a' Halgatók a' Tanitónak fzájából, óly dolgokat hallattanak, a' melyek az ö idvefségekre hafznafok, s' fzükfégefek. Azután pedig kérje buzgófágos könyörgéfe által az Iftentöl, hogy a' Sz. Léleknek hathatós munkálkodáfa által, a' maga kegyelmének fokafága fzerint, adjon a' Halgatóknak elégféges erőt, hogy ök, az Iftenhez, magokhoz és Felebarátyokhoz való tifzteket a' melyeket a' Tanitó az Iften befzédeböl nékik javallott, tökélletefen véghez vihefsék. Légyen a' hallott ige ujjáfzületéfnek élö magva a' hitetlenekben és ujjáfzü-

fzületetlenekbe. A' hivöknek pedig a' lelki életre és a' meg fzenteléfre hathatós eſzköz, és amaz örökéletre való bémenetelnek kefkeny uttya.

(5) Ezekután ajánlya a' Tanitó Iftennek, az Anyafz.-egy Háznak közönféges ügyét, kérvén az Iftent buzgófagofan, hogy azt terjefzfzeki a' fzéles Világra, vegye el a' Móſes fedelét a' Sidók fzeméröl, hogy efmérjék meg a' Kriftuft, a' kit meg feſzitettenek, hozza bé a' Pogány Népeket is a' maga Házában, hogy légyen egy akol és egy Páſztor. Szabadittsa meg a' maga Házát a' nyomoruſágoktól, és az üldözöknek dühüſſégektöl, a' nyomorultaknak és az igafſágért üldözéſt, gyalázatot, tömlötzet fzenvedöknek fziveket vigafztallya s' erösittſe meg álhatatoſſággal, hogy ök ezek által az Iften fzerelmétöl el ne fzakafztaſſanak. Szégyenittsemeg az igafſágnak ellenſégét, s' hitefle el vélek, hogy hijjában zugolódnak, hijjában meſterkednek igéretekkel, fenyegetéſekkel, akármi kinokkal és halállal ; mert ök

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

ök ezek által az Istennek a' hivökben munkálkodó hathatós erejének elleniben nem álhatnak, s' azt el nem ronthattyák. Tégye a' Királyokat s' a' földnek hatalmasit a' maga Házának dajkáivá; Virágoztassa az Ekléſiának veteményes kerteit az Oſkolákot, óltalmazza meg azokban mind a' Tanitókat; mind a' tanulókat minden döglölétes, ujjitó s' az Isten népét háboritó tudományoktól, nevellyen azokban a' maga Házának s' a' közönséges Társaſágnak haſznos oſzlopokat. Irtsa ki a' maga Házából a' botránkoztatókat, téritſe a' jó utra a' bünöſöket. Ezekután könyörögjön a' közönséges Társaſágnak békeſſéges meg-maradáſáért, és annak Tiſztviſelöiért, Elöljáróiért, kérvén az Istent, hogy öket mint az ö képét viſelöket, igaſſággal, valóſágos böltſeſſéggel, tettetés nélkül való kegyeſſéggel, és minden ſzükſéges ajándékokkal ruházza-fel, a' magok hivatallyoknak jó lelki eſmérettel való végben vitelére. Végezetre könyörögjön annak a' helynek népéért s' lakóſiért, hogy

hogy az Isten áldja meg azok elméjeknek s' kezeknek munkáit, ha kik azok közül betegek, nyavalyáſok, kiſértetben valók, uton járok s'. t. azokat az Isten kegyelmes gondviſeléſében ajánlya. Közönſéges könyörgéſeknek formáit leirni ſzükſégeſnek nem itéltem; mivel azokat a' bölts Tanitók tudják: a' kiknél pedig a' tudomány és kegyelem óly böv mértékben nintsen, illendö dolog, hogy az illyeneknek a' Püſpökök és az Eſpereſtek formulákot irjanak eleikben, ſöt meg parantſollyák, hogy azokat le irják, s' onnan olvaſſák el a' Sz. Gyülekezetnek, ne hogy a' könyörgéſben valami illetlen és botránkoztató beſzédeket elegyittsenek, azokra a' Gyülekezettel ámentmondaſſanak, és igy az egéſz Gyülekezetre az Istennek haragja fel gerjedjen, s' azt meg büntetſe.

(6) Vadnak ezeken kivül a' közönséges könyörgéſeknek máſféle nemeiis, a' mellyeket lehet nevezni: *Rendkivül való Könyörgéſeknek*; mivelazok nem mindennapiak, nem is mindenhétiek, hanem ritkábban

és

Ház-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

és tsak-néha néha szoktak tétetni. Idevaló az a' könyörgés *elsőben*, a' melyet a' fő Magistrátus parantsol, midön valami közönséges innepi és böjtölönap hirdettetik, hogy az Isten a' maga ítéleteit, u. m. az éhséget, fegyvert, döghalált s' t. Hazánkról el háritson, vagy valami Hazánkban uralkodó tzégéres vétket ki gyomlállyan: és mikor az Isten kéréſünket meg halgatta, s' a' mit kivántunk kegyelmesen meg tselekedte, akkor ismét a' Hálaadó könyörgéseknek vagyon hellyek. A' mely könyörgéseknek régulákot irni nem szükség; mivel a' Fő Magistrátus illyenkor, a' maga parantsolattyában ki szokta jelenteni, hogy miért, és mimódon könyörögjenek s' könyörögtessenek a' Tanitók, elég ha a' Tanitók magokat ahozszabván, sok és fertelmes büneinkről, s' minden büntetésre való méltóságunkról, az isten ítéleteinek igazságáról valójában vallást tésznek, kérvén az Istennek bünbotsátó kegyelmét, igaz penitentziára s' valóságos meg tèrésre inditó Sz. Lelkét az Istennek békességes

ges hoszszutürését, mely szerint nékünk kedvezzen, és példásképpen el ne töröllyen. *Második szor*, ide számlálhatni azokat a' könyörgéseket is, a' mellyeket kell tenni a' Tanitónak, midön kétségtetet szenvedőkhez; nehezen szülhetőkhez; vagy akármi betegek ágyához hivattatik, a' holott minekelőtte könyörögtetne a' Tanitó, jólmeg visgállya s' tudokozza, mitsoda állapotban helyheztettek az afféle emberek, mind lelkekre; mind pedig testekre nézve: és igy a' maga érettekvaló esedezését, ahoz az állapothoz s' a' körül álló dolgokhoz kell alkalmaztatni, büneikről vallást tenni, az Isten akarattyában meg nyugtatni, a' testi haláltól való félelem ellen vigasztalni, hitekben s' remenségekben erősiteni, és igy a' bóldog ki mulásra, ha Istennek tettzik el készitteni, a' világi mulandó dolgoknak el felejtése által, és az örök életnek s' bóldog fel támadásnak elmékben való juttatása s' bé nyomása által, a' mely ingyen, kegyelemből adatik a' hivőknek, a' Jésus Kristus tökéletes érdeméért, hogy igy az Istennek,

Sz.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Sz. Lelke által meg győzvén a' Sátán intselkedéſit, nagy kéſzſéggel adhaſſák meg az ö lelkeket az ö Megváltó Iſteneknek. Egyéb régulák függenek a' Tanitónak okoſſágától, ſzemeſſégétöl, s' a' körül álló dolgoktól. Az efféle könyörgéſek pedig igen fel ſzokták buzditani a' beteg ágya körül állókat, ha a' Tanitó, a' maga könyörgéſének végében, a' betegnek minden Atyafiait, Tselédit; Rokonit, Barátit, Szüléit s'. t. az Iſtennek ajánlya, kérvén hogy eſmérteſſe meg vélek az Iſtennek ſzabados Uraſágát, a' teremtett embernek nyomorultſágát, hogy ök kezeket ſzájokra tévén meg némullyanak, ne békételenkedjenek; ſöt ökis a' bóldog kimuláſról elmélkedjenek, a' ma' mennyei bóldog városban ſieſſenek, és oda költözni minden ſzempillantáſban kéſzek légyenek. Ide tartozik *az Ekléſia követeſkor való Könyörgés is*, a' melyben valláſt kell tenni a' bünröl, annak undok vóltáról, a' melyel az Iſten meg bántátott, az Sz. Gyülekezet meg botránkoztatott, a' meg térö bünöſt az

az Iſten kegyelmében kell ájánlani, Ján. 8. vs. 11. az Iſtent kell kérni, hogy azért az ö haragja az egéſz Gyülekezet ellen fel ne gerjedjen; hanem inkább örizze meg azt több afféle botránkoztatóktól, s' tiſztitſon ki a' maga népe közül minden gonoſzſágót, hogy ök mértékleteſen, ſzentül és igazán élheſſenek e' jelen való világban, hogy máſok látván az ö jó tselekedeteket, ditſöltſék az ö Mennyei Sz. Attyokat, evégre tartſa meg mind végig az ő Népe között az Egyházi fenyitéket. s'. t. *Negyedſzer*, Rendkivül való könyörgés az is midön a' Magiſtrátus a' Tanitót el küldi, a' halálra ſententziáztatott emberhez, hogy ott könyörögjen. Az illyen emberek többire el vetemedett vakmerö bünöſök, azért ſokkal külömben beſzéllyen a' Tanitó vélek, mint azokkal a' kik vagy tudatlanſágból, vagy történetből eſtenek halálra való vétekben. Ugy ſzintén az afféle el vetemedett vakmerö bünöſöket ſokkal külömben kell a' könyörgéſben Iſtennek ajánlani, mint azokat a' kik meg valályák,

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

lyák, hogy halálra méltó bünt tselekedtenek, és azt valójában fájlallyák s' bánnyák, a' Magistrátust, a' ki öket a' törvény szerint halálra itélte, igaznak mondják, és igy az magok bünének botsánattyát hit által tsak a' Jésus Kristusnak tökélletes érdemében keresik s' idvességeket onnan várják. Itt is mindazonáltal jól végére mennyen elöször a' Tanitó, mi volt ezekben az uralkodó bün, és mitsoda állapotban légyenek az ö lelkekre nézve. Végezetre hálákat adjon az istennek, a' ki Sz. és igaz Törvényeket adott, és a' ki a' Magistrátusnak fegyvert adott kezében a' bünöknek büntetésére, hogy a' gonoszok azok által meg zaboláztatván, a' közönséges Társaságban békessséges lakozásunk lehetne. Vadnak a' Rendkivül való könyörgéseknek több egyéb nemei-is. u. m. Templom fel szenteléskor, Papok fel szenteléskor, a' Sákramentumoknak kiszolgáltatásokor, Aratáskor, Szüretkor, Házasulandók esketésekor. Temetéskor, Valakinek a' Templomból való ki tiltásokor

kor el-mondandó könyörgések, ide való az a' könyörgés is, a' mellyet el mond a' Tanitó, mikor valami Eretnek meg térvén, a' mi Gyülekezetünkben kiván bé állani, kivált ha Kristust-Tagadó volt, és igy kereszttség nélkül is szükölködik. De ezekröl és a' Sátoros Innepiekröl s' egyéb effélékröl mostan bövebben irni, sem az én sok dolgaim, sem költségtelenségem nem engedi; hanem, ha Isten éltet, és ha eszre vészem, hogy e' tsekély munkátskám a' kegyes Olvasók elött kedvet fog találni, nagyobb Traktát irok az Anya Sz. egy Házról, annak Tanitóiról s' Halgatóiról, az Isten Törvényéröl, az Uri Imadtságról, s' az Apostoli hitnek formájáról.

VIII. RÉSZ.

A Könyörgéseknek kiváltképpen való kutfejéröl.

(1) Jóllehet az Isten mint mindentudó, mindenféle nyelvet és

Székelyudvarhely Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

akármi beſzédből állyon a' könyörgés, csak törödelmes ſzivből és alázatos lélekből ſzármazzék, meghalgattya; mindazonáltal igen haſznos dolognak itélem, ha a' könyörgö ember, a' mennyirelehet, a' maga imádtságát a' Sz. Irás ſzavaiból ſzedegeti: ugyanis kétſégnélkül kedvesebb Iſtennek a' maga beſzéde, mint-ſem e' világi böltſektöl talált taraforás tzifra ſtylus. Nem is ſzükſég minékünk más tsatornákot vájnunk, a' melyekben viz nintsen, a' midön a' Sz. Irás, a' könyörgéſeknek el fogyhatatlan bövſéges kutfeje, és alig vagyon a' könyörgéſnek óly neme, a' melyre a' Sz. Iráſban példát nem találhatnánk. Ezt fellyebbis igyekeztem meg mutagotni, moſt pedig bövebben nyilvánſágoſſá téſzem.

(2) *A' könyörgéſre inditó okokat, és az elménck az Iſten tiſzteletére való elkéſzitéſét* böven láthatni. 5 Móſ. 32. és 33. á' hól a' Móſes Teſtamentoma-is elé adatik. *A' népnek bünei botsánattyáért való könyörgéſeket feltalálhatni e' következendö hellyekben.* 2 Móſ. 32. vs. 11. 12. 13. 31. 32. 4 Móſ.

4 Móſ. 14. vs. 13—19. 4 Móſ. 16. 5 Móſ. 9. vs. 25—29. 1 Kir 8. Eſdr. 9. Néhém. 1. vs. 5—11. Jérém. 3. 4. 5. 15. Dan. 9. *Magános vétkekért következett nyomoruſágokból való ki ſzabaduláſért s' azoknak botſánattyáért* való könyörgéſeket kereſhetni. 1 Móſ. 32. Joſ. 7. Bir. 10. 16. 2 Chrón. 14. 20. 32. Néhém. 4. Jób. 1. 'Eſa. 37. 63. 64. Jérém. 17. 31. Siralm. 3. 5. Dan. 3. Jón. 2. s'. t. *Hálaadó könyörgéſek* vadnak. 2 Móſ. 15. 4 Móſ. 6. *az ból áldás is vagyon.* ugy. 1 Kir. 2. 2 Kir. 7. 22. Eſa. 6. 25. 26. Jérém. 32. Luk. 1. 2. 1 Tim. 1. Jelen. 5. 7. 11. 15. s'. t. *Böltſeſſégért, alázatoſſágért és az életre ſzükſéges ajándékokért való könyörgéſek.* 1 Móſ. 18. 1 Kir. 3. 1 Sam. 1. Péld. 30. Habak. 3. Theſ. 14. Ján. 17. Jelen. 3. vs. 18. s'. t.

(3) Mint-hogy pedig a' Sz. Dávid Király es Próféta Sóltáros könyve, tsak nem minden féle könyörgéſeknek gazdag tárháza, egy két ſzóval nem árt itt elé ſzámlálni a' nevezetesebb Sóltárokat, és meg mutatni minémü könyörgéſnek nemeit leheſſen azokból ſzedegetni. *Az ötö-*

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

dik Sóltárt el mondhattyuk a' végre, hogy az hitetlenektöl meg szabadullyunk, azokkal edgyütt el ne veszszünk, a' kik minden módon azon igyekeznek, hogy a' hivöket az igasságnak utáról el téritsék, az Istennek gondviselése tehát végye környül a' jókat. *Az hatodik sóltárban* könyörgünk, hogy az Isten a' maga haragját forditsael rólunk, és könyörüllyen rajtunk; mert erötlenebbek vagyunk, hogy sem mint azt elszenvedhetnök. *A' kilentzedik Sóltár* mint-egy hathatós pais a' kisértetek és minden ellenkezö dolgok ellen. *A' tizedik Sóltárban* vagyon Istenhez való buzgó fohászkodás, midön a' mi ellenségeink dühösködnek ellenünk. *A' tizen harmadik Sóltár* az Isten segedelmének kérését foglallya magában. *A' tizen hetedik Sóltárt* el mondhatni, midön a' földnek Hatalmasi üldöznek bennünket. *A' huszonötödik Sóltárban* vagyon a' Sz. Léleknek ajándékoztatásáert, és a' bünöknek botsánattyáert való könyörgés. *A' harmintz harmadik Sóltárban* hálákat adunk az Istennek, az ö könyörüle-

leteségéért, a' mellyel tellyes az egész föld. *Az ötven egyedik Sóltár* penitentzia tartásra való. *A' hatvanhetedik Sóltárban* kérjük, hogy az Istennek kegyelme által meg világosodván, esmérjük meg e' földön az Istenhez vezetö utat, mely az Istenben való bizodalom, és felebarátunknak szeretete. *A' hetvenkilentzedik Sóltárban* vagyon az Isten szenteit üldözö 'Antikristus ellen való könyörgés. *A' kilentzvenedikben* siránkozunk a' mi bün miatt meg romlott természetünken, és nyomorultságunkan. *Sólt.* 102. el mondhattyuk, midön a' veszedelemnek közepében vagyunk, és azt gondollyuk, hogy mind Istentöl; mind emberektöl el hagyattattunk. *Sólt.* 103. 104. 113. *Hálaadó* könyörgések. *Sólt.* 119. azt kérjük, hogy az Isten minket vezérellyen, igazgasson, tanittson, vezessen az maga utaiban, s' parantsolatiban, és örizzen meg minket az emberi találmányoktól. *Sólt.* 141. azért könyörgünk, hogy az Isten örizze meg a' mi nyelveinket a' vétektöl, hogy a' mi büneinket ne igazittsuk

Székelyudvarhely Haáz Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára

mint a' hypókriták. *Sólt.* 142. arra való, hogy a' bünöknek és a' halálnak tömlötzéből ki szabadulván, lehessünk az Isten ditséretinek eszközei. *Sólt.* 143. el mondhattyuk, midön magunkban semmi érdemet és igasságot nem találunk, emlékezünk pedig arra is, hogy az Isten a' maga szenteiben eleitöl fogva tsudálatos dolgokat tselekedett, és az ö nevét segittségül hivókat soha el nem hagyta.. *Sólt.* 144. Haláadó könyörgés, hogy az Isten mi magunkban erötleneket, a' maga kegyelme által minden ellenségink ellen erössekké tött. s'. t. s'. t. s'. t.

(4) Rövidebb könyörgéseknek formáit is találhatni imitt amott a' Sz. Irásban. u. m. 4 Mós. 10. vs. 35. 36. *Kely fel Uram! és széledjenek el a' te ellenségid, a' kik tégedet gyülölnek.* 4 Mós. 12. vs. 13. *Isten! kérlek gyógyittsad meg most an ötet.* Jós. 7. 6—9. 2 Sam. 12. vs. 13. *Vétkeztem az Ur ellen.* 2 Kir. 20. vs. 3. Mát. 8. vs. 1, *Uram, ha akarod meg tisztithatz engemet.* Mát. 9. vs. 18. 27. *Könyörüly rajtunk Dávidnak Fia!* Mát. 11. vs. 25. 26. *Hálákot adok te-*

neked én Atyám mennynek és földnek Ura! s'. t. Mát. 14. vs 28. 30. Mát. 15. vs. 22. 27. Mát. 26. vs. 39. 42. *Légyen a' te akaratod.* Luk. 18. vs. 38. 39. Luk. 23. vs. 34. 46. *Atyám, a' te kezeidben tiszemle az én lelkemet.* Márk. 15. vs. 34. *'En Istenem! én Istenem, miert hagyál el engemet.* Tsel. 7. vs. 59. 60. *Uram, ne tulajdonitsd nékiek e' bünt.* Tsel. 1. vs. 24. Tsel. 4 24—30. Tsel. 9. Ján. 4. vs. 11. 49. Ján. 11. vs. 3. *Uram, imé a' kit szeretz, beteg.* s'. t.

IX. RÉSZ.

A' tökélletes Könyörgésnek formájáról, az az:

Az Uri Imádtságról.

(1) Uri Imádtságnak hivattatik az, a' melyre maga az Ur Kristus tanitotta az ö Tanitványit. Mát. 6. vs. 9—13. Luk. 11. vs. 2—4. A' mely Imádtságban vagyon *elsöben* a' meg szólitás: *Mi Atyánk, ki*

Ház, Rend, Múzeum, Tudományos Könyvtár, Székelyudvarhely

vagy a' mennyekben. Másodszor vadnak a' hat kéréſek ily rendel: *Szenteltessék meg a' te neved. Jöjjön el a' te országod. Légyen meg a' te akaratod, mint-a' mennyben, ugy itt a' földon is. A' mi mindennapi kenyerünket add meg minékünk ma. 'Es botsáſd meg minékünk a' mi vétkeinket, miképpen mi is meg-botsátunk azoknak, a' kik mi ellenünk vétkeztenek. 'Es ne vigy minket a' kéſértetben; de szabadits meg minket a' gonoſztól.* A' mely hat kéréſeket Némely Tudóſſok jóllehet minden Idökre tartozni állittanak, mindazonáltal ugy itélik, hogy külön külön az Uj Teſtamentumnak hat egymás után következendö ſzakaſzaira kiváltképpen való módon tartoznak, u. m. az elſö kérés kiváltképpen való módon tartozik az Uj Teſtamentumnak elſö ſzakaſzára, a' második a' másodikra. s'. t. *Harmadszor vadnak itt a' bé-rekeſztö igék. Mert tiéd az ország és a' hatalom és a' dicſöſség, mind örökké. 'Amen.* Ez amaz tökélletes, rövid ſtiluſu; de böv értelmü mennyei könyörgés, a' mellyet mindenkor el kell mondanunk.

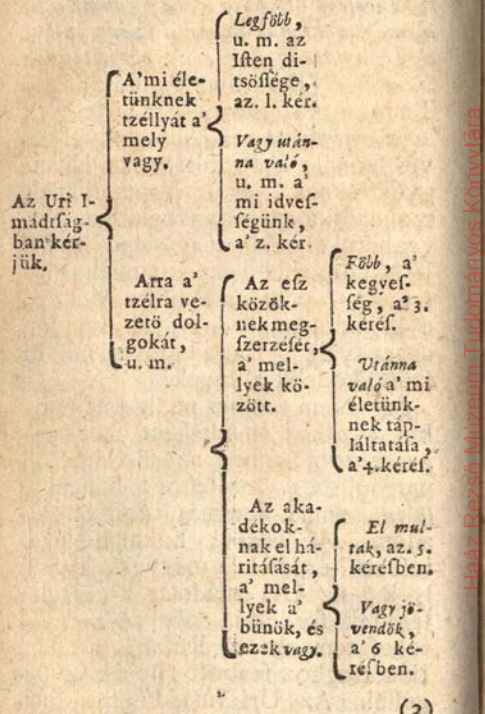
Ugyan

Ugyan-is a' mint a' Bölts Cyprianus Szóll: *Mitsoda könyörgés lehet igazabb s' kedveſebb az Atya előtt? mint az, a' mely a' Fiunak Szájaból származott, a' ki amaz igaſſág, és az Atyának ſzerelme.* Tertullianus pedig, régi Tudós Atya, nevezi ezt: *Az egéſz 'Evangyelium Summájának*; mivel kevés ſzóval, a' Prófétáknak, Evangyéliſtáknak, és az Apoſtoloknak mondàſokat magában foglallya. Nevezhetni ezt a' *Törvény ſummájának is.* Ki is tudna tökélletesebb imádtságra tanitani? mint ez a' bölts Meſter, a' ki tudta az ö Attyának minden akarattyát, s' tudta azt is mi nélkül ſzükölködnek a' hivek.

(2) Nem tzélom pedig énékem, hogy az Uri Imádtságot meg-magyarázzom; mivel azt a' Catechiſmuſból meg tanulhatni; hanem *el ſöben*, annak ſummás tábláját eléadom. *Másodszor*, hólmi nevezetesebb kérdéſekre mégyek, a' mellyek, az Uri Imádtság körül eléſzoktak fordulni. *Harmadszor*, bé rekeſztem ezt a' Réſzt, az Uri Imadtsághoz ſzabott rövid könyörgéſſel. Az Uri Imádtságnak ſum-

Ház-Rozó Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

máját im' ez következendö táblátskából meg lehet tanólni.

(3)

(3) Következnek *másodszor* hólmi nevezetes kérdések. *Elsö kérdés:* Mi az oka, hogy Edes Idvezitönk, a' bé rekesztö igéket Sz. Lukátsnál el-hagyta ? és szabadé nékünk is el hagynunk, midön imádkozunk? A' mi az elsöt illeti, jól tudom hogy a' Tudóssok arra sokképpen szoktanak felelni, elég vólna azt mondani: hogy ö Felségének, mint Bölts Tanitó Mesternek ugy tettzett; mindazonáltal ha valami okát kellene adni, én az éntsékélyelmém szerint ugy gondolkozom, hogy a'két Evangyéliftánál a' könyörgésnek nem egy, hanem kétféle nemei adatnak elé, az az. Sz. Lukátsnál vagyon közönséges könyörgésnek neme; Sz. Máténál pedig különös vagy magános könyörgésnek neme adatik elé, e' pedig világosan ki tettzikonnan, mivel Mát. 6. vs. 6. azt parantsollya a' Kristus: *Te pedig mikor imádkozol, menny bé a' te titkos Házadban, és ajtó bé zárolva imádjad a' te Atyádot*, a' mely parantsolat éppen nem illik a' közönséges könyörgésekre. Ehez képest a' másodikra azt mondom: Igen jól tse-

Házi Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

lekſzik, a' ki a' bé rekeſztö igéket ehez az Imádtſághoz ragaſztya; de a' ſem vétkezik, a' ki el hadgya, tsak éppen meg-láſſa, hogy ott meg állyon, a' hól a' Kriſtus elvégezte, ne légyen böltsebb a' Kriſtuſnál, és igy a' magáéból ſemmi találmányt ahoz ne ragaſzſzon.

(4) *Máſodik kérdés.* Vallyon uj könyörgéſé ez, vagy minekelötte a' Kriſtus ki adta, már azelött ſzokáſban vólt a' Sidóknál? *Felelet.* A' mi a' kéréſeknek rendit nézi, igen is Ujj ez a' könyörgés; de a' mi magokat a' ké éſéket illeti, a' Tudóſſok a' Sidóknak régi könyörgéſes Könyveikből immár régen meg mutagották, hogy azok az elött-is benne vóltanak a' Sidóknak könyörgéſekben, jóllehet nem mindenben, nem is ily rendel. Ebből is tehát ki tettzik a' Kriſtuſnak böltſeſſége, hogy a' maga Tanitáſiban óly példa beſzédekkel élt, a' mellyek az Sidók között ſzokáſban vóltanak, óly kéreſekből füzte egybe az Imádtságot, a' mellyekkel magok is a' Sidók könyörögtenek, ne hogy az ö Tudományát Ujjnak álli-

állitanák, és magát Ujjitónok neveznék. *Harmadik kérdés.* Miért rakta a' Kriſtus ezeket a' kéréſeket ily rendel, és miért nem rakta más rendel? Érre is a' Tudóſſok nem egy forman felelnek. Elég vólna ittis azt mondani: mert ugy tettzet ö Felſégének. Mindazonáltal ha ehez közelebb kell ſzóllani, Ugy gondolkodom, hogy a' kéréſeknek igy rendeléſében, édes lávezitönk a' több bölts okai között erre-is nézhetett. Hogy igy a' könyörgö ember az égben elöſzör fel-hágjon; de onnan viſzont a' földre, és a' födröl mintegy a' poklokra alá ſzállyon, és minekutánna az elſö kéréſben a' mennyei ſeregekkel u. m. az Angyalokkal és a' meg bóldogult ſzentekkel öſzve elegyedet vólna, laſſan laſſan az ö halandoſágának terhétöl a' földre s' onnan mintegy a' poklokra alá vonattaſſék, meg eſmérvén, hogy ö nyomorult bünös ember, és az ördög kéſérteteinek ki tétetett, a' ki abból a' nyomorult állapotból ki nem ſzabadulhat, és viſzont a' menyben ama' méltóſágos helyre, a' honnan le vonattatott, viſzſza nem

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

mehet, hanemha az Istennek végh-
hetetlen kegyelme és jósága által.

(5) Szükség tehát, hogy azt a' mit mondék, rövideden meg mutagossam. A' első kérés: *Szenteltessék meg a' te neved*, éppen Angyali kívánság, és az Angyalokkal köz, a' kik mennyei lelkek, és az Isten kegyelmének fényével ragyogván, az Isten ditsőségét esmérik, a' magok egyetlen egy bóldogságoknak, és arra a' leg-főbb és egyetlen egy tzélra szüntelen áhitozván, az Isten nevének meg szenteltetését nagy kívánsággal kívánnyák. A' második kérés: *Jöjjön-el a' te országod*, a' mely kívánság igen illik a' meg bóldogult szentekhez és azokkal köz, a' kik a' halandó testből ki költözvén a' mennyei örömeket meg koštolták, kívánva kívánnyák azért ök, hogy az Istennek Országa inkább inkább nevekedjék, és a' meg igért szélességre, méltóságra s' ditsőségre érkezzék, hogy a' hijjában valóságnak napjai mullyanak-el, az ördögnek országa, a' mely e' földön igen hatalmas éppen romollyék el, amaz

amaz utólsó ellenség a' halál nyelettessék el szintén a' diadalomig, és igy minden válaszтott Szentek jussának ama' ditsőséges halhatatlanságnak birására. Eddig a'könyörgö lélek a' menyben mulatott az Isten Angyalinak és a'meg bóldogultSzenteknek ezerszerte való ezernyi ezer seregekben; de immár a' harmadik kérésben érzi hogy még a' földön vagyon, midön azt kivannya, hogy *az Istennek akarattya ugy légyen-meg a' földön, mint a' mennyben*, a' hová az ö hitének szárnyával fel repült vala, igen erössen illik tehát ez a' kérés az itt e' földön vitézkedö hivönek állapottyára, a' ki addig is, mig e' földön bujdosik, mennyei életet kiván élni, az oda fel valókat keresi, oda vágyakozik a' hól az ö feje vagyon. A' negyedik kérésben a' könyörgö lélek megvallya az ö Istenének, hogy ö még kéntelen a' földieknek is szolgálni, ugymint a' ki szükölködik az ö halandó életének táplálására kivántatható eledelek nélkül; mindazonáltal azt is meg mutattya, hogy ö néki arra kevés gondja vagyon, mi-

Heáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtár
Székelyudvarhely

midön tsak a' *mindennapi kenyeret kéri*, nem vágyván a' világi pompára, kényesſégre, mulandó gyönyörüſégre, a' gazdagſágnak ſzerelmére, a' mely minden gonoſzſágnak gyökere, ugymint a' ki kevéſſel meg elégedvén, tsak az Iſtenben kiván gyönyörködni. Az ötödik kérés vezeti a' könyörgö embert a' maga lelki ſzegényſégének eſméretére, és a' midön kéri *büneinek botſánattyát*, akkor valláſt téſzen arról, hogy meg ö bünös és erötelenſégek alá rekeſztetett, és jóllehet tellyes életében kivánná az Iſten nevét meg ſzentelni; de még is abbéli köteleſſégét végben nem viheti, ſöt óllyakat tselekeſzik, a' mellyek az Iſtennek tökélleteſſégeivel és ſzentſéges akarattyával ellenkeznek, és igy a' könyörgö ember magát meg alázza, ſzégyenli ſzemeit az égre fel emelni, a' hól mulat vala, eſmérvén hogy ö nem tsakhalandó; hanem á' halálnak és bünnek teſtétöl éppen meg terheltetett, s' igy kiált: *'Oh én ſzegény nyavalyás ember, vallyon s' kitsoda ſzabaditbatmeg e' büunek teſtéből;*

mert kivánnék ebből kiköltözni és menyben az Iſtenhez menni lakni. A' hatodik kéréſben a' mi nyomorultſágunknak leg alſóbb gráditſára ſzállunk, és meg vallyuk hogy vagyon a' mi tagainkban az Iſten törvényével ellenkezö törvény, vagyon ujjáſzületetlen réſz, a' mely miá a' Sátán kéſérteteinek kitétettünk és az örökké való haláltól félünk, ugyannyira, hogy hanemha az Iſten véghetetlen jóſága nékünk ſegittſégül lejénd, és a' mi lábainkat az idveſſégnek köſziklájában meg eröſiténdi, külömben viſzſzaeſünk a' bünnek torkában, és a' nyomorultſágban, a' melyben ſzülettettünk, és külömben lehetetlen dolog, hogy a' mi lelkeink hajótöréſt ne ſzenvedjenek, midön annyi ſivó rivó, hatalmas megesküdt ellenſégek támadnak ellenünk, és midön a' világ, á' Sátán és a' teſt azon igyekezik hogy a' bünért minket az égből ki rekeſzſzen, és a' poklokra taſzittson.

(6) Kérdéſben ſzokott továbbá az is jöni, Vallyon igy kellé mondani: *ki vagy á' mennyekben*? vagy igy:

Heáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

igy : ki vagy a' mennyégben ? de a' kik a' Görög nyelvre vigyáznak, láttyák hogy igy kell mondani: *ki vagy a' mennyekben.* 'En azért tsak a' *negyedikkérdésre* lépem , a' melly ez : Holott az Isten neve szenthogy-hogy lehet tehát annak megszenteltetéséért könyörögni? *Felel.* Igaz dolog hogy az Isten szent ö magában, söt merö azon szentség. 'Esa. 6. vs. 3. kiván mindazonáltal a' teremtetett dolgokban is megszenteltetni, a' mely akkor lészen, midön az Isten szentnek esmértetik, mint leg-főbb jó, és minden tökélletességeknek kut-feje magaszaltatik, és midön az emberek is szentek igyekeznek lenni, a' miképpen az Isten is szent, és tökelletesek a' mint a' mi mennyei Atyánk. Mát. 5. vs. 48. Igy lészen osztán, hogy ezt mások látván ditsöitik az Isten, a' ki maga szent, és másokat is megszentel. Ide való az a' kérdés is: Az Istennek eleitöl fogva volt Országa , söt a' Kristus azt mondja hogy az el-jött és az emberek között vagyon , hogy hogy lehet tehát annak el-jövetelét kívánni ?

Fe-

Felel: Ugy vagyon ugyan volt az Istennek Országa mindenkor , eljött a' Kristus idejében; de a' mint meg-jövendöltetett, az ö szélességében, méltóságában és ditsöségében nem jött el, hanem naponként lassan jödögel, mig az ö tökélletességére jut, a' mikor el töröltetnek az Kristusnak és az ö Házának ellenségi ; a' midön az ördög megköttetik, e' Világnak hatalmasival a' gehennában vettetik , a' midön mindenek a' Kristus lábai alá vettetnek , a' midön a' Pogányok és a' Sidók meg térnek, hogy légyen egy akol és egy Pásztor , hogy légyen az Isten minden mindenekben.

(7) *Ötödik kérdés.* Vallyon a' negyedik kérésben tsak a' testi kenyeret kérié az ember, vagy a' lelki eledelt is ? *Felel.* Mind azt , valamivel az ember él ; de nem tsak kenyérrel él, hanem az Istennek igéjével, a' Kristus testével és vérével , ezeket jóllehet más kérésben is kérjük; de innen sem lehet ki rekeszteni : mindazonáltal kiváltképpen való módon kérjük itt

mind-

Ház. Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

mind azokat mellyek a' külsö életnek táplátatására szükségesek, a' mellyeket ok nélkül láttatnak némellyek ki rekeszteni, a' midön igy könyörögnek: *A' mi mindennapi élö kenyerünket add meg minékünk ma*, a' magokéból tészik hozzá e' szótskát: *élö. Hatodik kérdés.* Ugy láttzik az ötödik kéréſből, mintha a' mi botsátásunk szerzö avagy érdemlö oka vólna az Isten botsátásának, *Botsáſd-meg, a' miképpen mi is meg-botsátunk.* Felel. Semmiképpen nem; mert az Isten ingyen kegyelemböl botsáttya meg a' bünt. Efés. 1. vs. 7. hanem azt tészi ez: Hogy mi leg-bizonyosobban onnan esmérjük meg, hogy az Isten a' mi büneinket meg botsáttya, mivel mi is magunkban álhattatosan el-tökéllettük azt hogy a' mi Felebarátinknak ellenünk való vétkeket szivünk szerint meg-engedjük, a' mi meg-botsátásunk azért nem érdemlö oka az Isten botsátásának: hanem ennek gyümöltse, és megtsalhatatlan bizonysága. 1 Ján. 3. vs. 14. *Hetedik kérdés.* Vallyon a' hatodik kéréſben a' gonoszon tsak az

az ördögöt kellé érteni, vagy egyéb minden gonoszt? Felel: Minden féle gonoszt, valamely minket a' mi tzélunktól, az az Istennek ditsöſſégétöl s' az arra vezetö utról el akar tériteni, illyen pedig a' Sátánon kivül a' Világ, a' bün, az Istentelen üldözök. Nem lehet tehát ezeket innen ki rekeszteni, a' mellyet némellyek tselekeſznek, a' midön igy imádkoznak: *Sabadits meg minket ama' gonoſztól*, az az, az ördögtöl.

(8) *Nyóltzadik kérdés:* Vallyon tsak az Apostoloknak adtaé a' Kristus ezt a' könyörgéſt? *Felel.* Nem, hanem minden kereſztyéneknek, valakik a' Sz. Lélek által a' Kristust Uroknak, Az Atya Istent a' Kristus által Attyoknak merik mondani, ugy hogy ez a' könyörgésnek formája mindenkor megmaradna az Uj Teſtamentumi Anya-Sz. egy Házban: nintsen is ebben egy kéréſis, a' mely tsak egyedül az Apostolokra és az ö idejekre tartoznék, hanem minden idöre, és mindenekre, valakiknek Tanitó Mestere a' Kristus, s' valakik a' Pró-

Ház, Rozsá Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Próféták, a' Kriſtus és az Apoſtolok Tudamányokon fél-épülvén, azoknak nyomdokokat követik. Ebből is bizony ki-tettzik az Ur Jéſus Kriſtuſnak böltſeſſége, hogy óly rövid, ſzép rendel rakott, minden idökre s' minden Tanitványira ilhetö Imádtſágot adott. *Kilentzedik kérdés.* Vallyon tökélleteſé ez a' könyörgés? az az béfoglaltottaké ide mindenek, a' mellyek nélkül ſzükölködik a' kereſztyén ember, és a' mellyeket kérni tartozik, s' kéntelenittetik az Iſtentöl. Felel. Igen is; mert ezek a' kéréſek igen ſzéles értelmüek, ſokat foglalnak magokban, ugy hogy minden lelki és teſti ſzükſéges dolgokat ezekben fel találhatni. Vétkeznek tehát bizonyára azok a' kik ennek a' könyörgéſnek tökélletes vóltát kétſégben hozzák; mert ez vagy azért nem vólna tökelletes, hogy a' Kriſtus az ö Attyának irántunk való akarattyát, és minden ſzükſégeinket nem tudta vólna; vagy hogy az Iſten nem mindenható, és minékünk mindeneket meg nem adhatna; vagy hogy nem jó

jó s' nem kegyes Atya, ugymint a' ki nem akar nékünk mindent meg-adni; de ezek közül egyik ſem igaz, tökélletes tehát ez a' könyörgés. Ugyan is a' Kriſtuſnak azt mondja Péter: *Uram, te mindeneket tudſz.* Ján. 21. vs. 17. Tſak az Iſtené az erö és a' hatalom, és ſenki ellene nem álhat. 2 Chrón. 20. vs. 6. Hogy pedig az Iſten, mint kegyelmes jó Atyánk minékünk minden jót akar adni, nyilván ki-tettzik. Mát. 7. vs. 7. Luk. 11. vs. 13. Jak. 1. vs. 5. 6. Ján. 5. vs. 14.

(9) Kérdéſben ſzokott jöni végezetre az is. Szabadé tehát az Uri Imádtſágon kivül, másféle könyörgéſekkel élni s' könyörögni Iſtennek. *Felel.* Igen is, a' mint meg-tettzik az Uj Teſtamentumban fel találtatható ſokféle könyörgéſek formájiból, ſöt magokis az Apoſtolok a' magok példájokkal erre ſzabadtſágot adtanak, s' utat nyitattanak, a' mint láthatni. Tſel. 1. vs. 24. Tſel. 4. vs. 24—30. s'. t. Mindazonáltal a' mennyire lehet, ſzükſég hogy a' mi könyörgéſeinket

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

ket az Uri Imádtságnak reguláihoz szabjuk, és ezt a' mi könyörgésünknek tökelletesebb vóltáért utánna mondjuk. Vétkeznek pedig azok és ezzel viszsza élnek, a' kik nem tudom mitsoda babonás erőt tulajdonitanak ennek az Imádtságnak, ha azt viszsza mondják, vagy minden értelem nélkül gyakran egymás után el mondják, vagy inkább el futtyák, nem is tudja néha az elméjek, másuva figyelmezvén, mit mond a' szájok, bizony ez a' könyörgés sem használ magában semmit is; hanem ha törödelmes szivel és alázatos lélekkel járulándunk ezzel a' Kristus nevében s' érdemében, az Isten kegyelmének széki eleiben. Több itt elé fordulható kérdéseket el mulatok, mivel azok az Oskolákot inkább illetik. Mégyek azért a' *harmadikra*, az az, az Uri Imádtság szerint reguláztatott könyörgésre.

(10) *Óh Uram, mi Atyáinknak Istene!* 2 Chron. 20. vs. 6. *Ha az 'Abrahám nem tud is minket; ha az Izrael nem esmért is minket; mindazáltal Uram te mi Atyánk vagy, és mi Megszabaditónk, öröktöl fogva a' te neved.* 'Esa. 63. vs. 16. *A' mi Istenünk a' menyben vagyon, és mindent, a' mit akar meg-tselekeszik.* Sólt. 115. vs. 3. *Szent, Szent, Szent a' sereregeknek Ura, tellyes mind a' Széles föld az ö ditsőségével.* 'Esa. 6. vs. 3. *Igaz a' mi Urunk Istenünk minden ö tselekedetiben*, Dan. 9. vs. 14. *Minden ö utai irgalmasság és hüség, azokhoz, kik az ö frigyét és parantsolattyát meg örzik.* Sólt. 25. vs. 10. *Óh ditsőssségnek Attya, adjad nékünk a' böltsesssségnek és jelentésnek lelkét az ö esmérétében.* 'Eféz. 1. vs. 17. *A' te szent nevedért vezérely minket az egyenes uton*, Sólt. 31. vs. 4. *Hogy mi is légyünk tökélletesek és szentek, miképpen te, óh mi mennyei Atyánk tökélletes és Sz. vagy.* Mát. 5. vs. 48. *'Es igy a' te neved mi miattunk a' Pogányok között ne gyaláztassék.* Róm. 2. vs. 24. *Söt inkább ugy fénlyék a' mi világosságunk az emberek elött hogy lássák a' mi jó tselekedetinket, és ditsöitsenek tégedet.* Mát. 5. vs. 16. *Tanits meg Uram minket, hogy a' te akaratodat tégyük, mert te mi Istenünk vagy.* Sólt. 143. vs. 10. *Tégy jól a' te jóakaratodból a' sion-*

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

fionnal, és épitsd-meg a' Jerusálemnek köfalait. Sólt. 51. vs. 20. *Légyen békesség annak keritésében, és tsendesség tornyaiban.* Sólt. 122. vs. 7. *Szégyenüllyenek-meg és térüllyenek hátra mind azok a' kik gyülölik a' Siónt.* Sólt. 129. vs. 5. *Rettentsd meg Uram öket a' kik a' te néped ellen álnok tanátsot gondolnak és tanátskoznak a' te szárnyaid alatt el-rejtettek ellen.* Sólt. 83. vs. 4. *Töltsdbé az ö országokat gyalázattal, hogy a' te neved keresselyék meg, óh Uram!* Sólt. 83. vs. 17. *Rontsa meg a' békességnek Istene a' Sátánt a' mi lábaink alatt hamar.* Róm. 16. vs. 20. *Légyenek minden Országok a' mi Urunké és az ö Krisztusé.* 1 Kór. 15. vs. 24. *Légyen az Urnak akarattya.* Tsel. 21. vs. 14. *Aldjátok az Urat ö Angyali, kik erövel hatalmasok vagytok, kik az ö parantsolattyát mivelitek, engedvén az ö beszédének szavának. Aldjátok az Urat minden ö seregi minden ö szolgai, kik az ö akarattyának engedtek.* Sólt. 103. vs. 20. 21. *Tanits meg Uram minket is a' te parantsolatodnak utára, mellyet meg örizzünk mind végiglen. Adj minékünk értelmet, hogy meg-örizzük a' te törvényedet, és meg-tartsuk azt*

azt tellyes szivünkből. Igazgass minket a' te parantsolatodnak utában; mert abban gyönyörködünk. A' mi utainkat vezérellyed a' te beszédeddel; és ne engedjed, hogy semmi hamisság erö't vévén uralkodjék mi bennünk. Sólt. 119. vs. 33—35. 133. *Mindeneknek szemei te réád néznek, óh Uram, és te adtz azoknak eledelt alkalmatos időben: Megnyitod a' te kezedet és bé tölteszminden lelkes-állatokat a' te jóvóltodból.* Sólt. 145. vs. 15. 16. *Te réad vettyük Uram mi is minden terhünket, viselygondot annakokáért mi róllunk.* Sólt. 55. vs. 23. *Táplály minket hozzánk illendö eledellel.* Péld. 30. vs. 8. *Elteds mind azzal, valami származik a' te szájadból.* 5 Mós. 8. vs. 3. *Lakozzék a' te ditsösséged a' mi földünkben, az irgalmasság és az igasság talállyák elöl egymást, az igasság és a' békesség tsokolgosták egymast. Az igaz-mondás a' földböl teremjen gyümöltset, és az igasság a' mennyböl tekintsen-alá. Adjon a' minden áldásoknak Istene minékünk minden jót, hogy a' mi földünk teremjemeg az ö gyümöltsét.* Sólt. 85. vs. 10. 11. 12. 13. Sólt. 65. vs. 10—14. *Uram, tenéked, tsak tenéked vétkeztünk,*

Hétfő Rendő Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

tünk, és gonoszságot tselekedtünk a' te szemeid előtt. Imé mi álnokságban születettünk, és a' mi Anyáink bünben melegitettenek bennünket. Sólt. 51. vs. 6. 7. *Bóldog ember, a' kinek nem tulajdonitya Isten a' bünt.* Róm. 4. vs. 8. *Könyörüly Uram hát mi rajtunk a' te irgalmasságod szerint, és a' te irgalmasságodnak sokasága szerint töröld-el a' mi büneinket, és a' mi vétkeinkből tisztitsd minket.* Sólt. 51. vs. 3. 4. *A' mi ifjuságinknak vétkeiről és a' mi büneinkről meg ne emlékezzél.* Sólt. 25. vs. 7. *Tselekedjed azt mi velünk óh mi mennyei Atyánk, hogy kiki mi közüllünk botsássa-meg az ö Felebarátyának ellene való vétkét* az ö szive szerint. Mát. 18. vs. 35. *Ne juttass minket a' kisértetben; mert jóllehet a' lélek kész, de a' test erötelen.* Mát. 26. vs 41. *A' Sátán keres hogy el nyellyen minket.* 1 Pét. 5. vs. 8. *Kiván minket meg rostálni.* Luk. 22. vs. 31. *A' test a' lélek ellen törekedik.* Gal. 5. vs. 17. *A' világ üldöz és gyülöl bennünket.* Ján. 15. vs. 19. *Meg hajtyuk a' mi térdeinket te elötted, öltöztess fel minket a' te fegyveridben, hogy meg álhassunk az ördögnek álnoksági ellen.* Eféſ. 3. vs. 14. 6.

6. vs. 13. *Hogy győzödelmesek lehessünk e' világnak Urai ellen, és minden lelki gonoszságok ellen.* Eféſ. 6. vs. 12. *Figyelmezzél a' mi kiáltásunknak szavára, mi királyunk és mi Istenünk.* Sólt. 5. vs. 3. *Tenéked könyörgünk, mert te kezedben az erö és a' hatalom.* 2 Chrón. 20. vs. 6. *Tiéd a' ditsőség tiszteség mind örökké.* Amen. Jelen. 19. vs. 1.

X. RÉSZ.

Az Isten előtt kedves és fogonatos Könyörgésről.

(1) Vagyon hathatós könyörgés; de vagyon hijjában való könyörgés is: a' mint ezt nyilván láthatni a' Sz. Irásbéli példákból. Mind a' kettöről emlékezik Jakab Apoſtol a' maga Levelében. Az elsöről. Jak. 5. vs. 16. *Igen hathatós az igaznak buzgóságos kényörgése.* A' másodikról, Jak. 4. vs. 3. *Kéritek és nem vészitek el; mert nem jól kéritek.* A' mi az elsöt illeti; Szükség tehát

Székelyudvarhely Haáz Rózsa Múzeum Tudományos Könyvtára

jól meg-viſgálni és valójában tudni azt: Minemü dolgok kivántatnak ahoz az Imádtſághoz, a' mely az Iſten elött kedves és a' mellyet ö bizonnyal meg ſzokott halgatni? Hogy pedig ezt jobb renddel megtanólhaſſuk, imez három következendö dolgokra ſzorgalmatoſan kell figyelmeznünk. *Elſöben*: Kihez kell könyörgéſünket botsátanunk? *Másodſzor*: Mitſodáſnak kell lenni a' könyörgö embernek s' az ö könyörgéſének? *Harmadſzor*: Mikért és kikért kellyen könyörögnünk? A' mi az *Elſöt* nézi. Ahoz kell könyörgéſünket botſátanunk. (1) A' kit a' ditſöités illet; mert a' könyörgés a' ditſöitéſnék és az Iſteni tiſzteletnek egy nevezetes réſze. (2) A' ki mindentudó s' mindenütt jelen való és nem tſak ſzájainknak ſzólláſát; hanem ſziveinknek rejtekit s' minden gondolattyát jól érti: mint-hogy néha titkon és tſak ſzivböl fohászkodunk, mi haſzna pedig attól valamit kérni, a' ki a' mi ſzükſégeinket nem tudja s' nemis értheti, illyenek pedig minden teremtett dolgok, a' kik között *a' némának* (a' mint ſzokták mondani) *még az*

Annya

Annya ſem érti ſzavát. (3) A' ki mindenható, és minden lelki s' teſti ſzükſéges jókkal bir s' azokat megis adhattya; ugyan is mit haſznál, ha valaki tudja-is ſzükſégeinket, de azokról nem tehet s' azokat bé nem tellyeſitheti, mert azok birtokában s' hatalmában nintſenek: ezt láttyuk a' teremtetett dolgokban, a' kik magokkal is jól tehetetlenek, nem hogy máſoknak mindenben ſegittſégül lehetnének. (4) A' ki irgalmas, kegyelmes és jóakarónk, ſöt Igéretet tött, hogy valamit ö töle igazán kérünk, mind azt minékünk meg adja, igéretét is megnem változtattya mint igaz mondó: itt e' földön pedig az ember ma a' leg-jobb akarójának-is nehezen hiſzen esküvés nélkül, és az igérönek azt ſzokták mondani: *Irás kell rólla*; mert az emberek ſokat igérnek; de igen keveſſet ſzoktak adni, és nehéznek tartyák valamit igérni s' azt meg is adni. Immár pedig az elé ſzámlált nevezetes tökélleteſſégek, tſak egyedül amaz örökké élö Atya, Fiu, Sz. Lélek, egy bizony örökké áldandó Iſtenre illenek, s'

Ház-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

tsak ö benne találtathatnakfel; a' mi könyörgésinket tehát tsak egyedül ehez az egy igaz Istenhez lehet botsátanunk, a' ki magát az ö Sz. Igéjében nékünk ki jelentette. Ugyan is tsak ö Felségét illeti (1) a' ditsöités és az Isteni tisztelet. 1 Kór. 6. vs. 20. *Ditsöitsétek az Istent.* 1 Kór. 10. vs. 31. *Mindeneket az Isten ditsőségére mivellyetek.* (2) Tsak egyedül az Isten minden tudó, ö a' fiveknek visgáloja. Sólt. 94. vs. 7–11. Sólt. 38. vs. 10. *Minekelőtte kérnök, tudja mi nélkül szükölködünk.* Mát. 6. vs. 8. *Minekelőtte kiáltanánk meg-hallgat.* Esa. 65. vs. 24. *Mikor még a' mi nyelvünk alatt nintsen a' beszéd, azt jól tudja.* Sólt. 139. vs. 4. *ö az a' ki titkon néz, midön bézárva vadnak ajtaink, és a' mit kérünk nyilván meg adja minékünk.* Mát. 6. vs. 6. 32. Ján. 21. vs. 17. *Bizony nem messze vagyon mindenikünktől.* Tsel. 17 vs. 27. Nem találtatik e' fel az bálványokban, a' kiknek Papjait méltán tsufollya Illyés Próféta. 1 Kir. 18. vs. 27. *Kiáltsatok fel-szóval, ne talám a' ti Istenteknek mással vagyon beszéde, vagy valakit kerget, vagy*

vagy utban vagyon; talám aluszik és felserken. (3) Az Isten tsak egyedül mindenekkel-biró, mindenható, semmi nélkül nem szükölködö. Sólt. 50. vs. 12. *Enyim a' világnak kereksége és annak tellyessége.* Tsel. 17. vs. 24. 25. *ö a' menynek és a' földnek Ura, Embereknek kezeiktöl is nem tisztelteltetik, mintha valami nélkül szükölködnék: holott ö ád mindeneknek életet, lehelletet és mindeneket.* Jak. 1. vs. 17. *Minden jó adomány és minden tökélletes ajándék onnét felyül vagyon, mely le szall a' világosságoknak Attyától.* 1 Chrón. 29. vs. 11. 12. *'Oh Uram! tiéd a' hatalom, minden valami a' menyben és a' földön vagyon tiéd, az Ország, gazdagság, ditsőség, erősség és birodalom.* Jak. 4. vs. 12. Egyedül az Isten az. Efés. 3. vs. 20. *A' ki végbetetlen bövséggel meg tselekedhetik mindeneket, sellyebb, hogy nem mint mi kérjük, vagy elménkbe bé fogjuk.* Senki sintsen (4) Irgalmasabb s' kegyelmesebb az Istennél. Sólt. 103. vs. 8. *Irgalmas és kegyelmes az Ur, késedelmes a' haragra, és igen kegyelmes.* vs. 13. *Miképpen könyörül az Atya az ö fiain, azonképpen könyörül az*

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

az Ur az ötet félöken. Söt jobb ö minékünk a' mi földi Atyáinknál s' Anyáinknál. Mát. 7. vs. 11. *Ha ti a' ti fiaitoknak tudtok jó ajándékokat adni, mennyivel inkább, a' ti mennyei Atyátok ád jókat azoknak a' kik ö töle kérik.* Esa. 49. vs. 16. *Ha az Anya el felejtkeznékis az ö gyermekéröl, de én nem felejtkezem el te rólad.* Sólt. 27. vs. 10. *Ha az én Atyám és az én Anyám el hagynak is engemet, az Ur magához vészen engemet.* Igéretet is tött az Isten a' felöl, hogy valamit igaz hittel ö töle kérünk, meg adja minékünk. Sólt. 50. vs. 50. *Hijj segitségül engemet, és én meg szabaditalok tégedet.* Meg sem változtattya igéretét; mert igaz mondó. Sólt. 36. vs. 6. *A' te igaz mondásod a' felhökig vagyon.* Sólt. 111. vs. 7. *Az ö kezeinek tselekedete igaz mondás.* 1Sam. 15. vs. 29. Azt igérte édes Idvezitönk is. Ján. 14. vs. 13. 14. *Valamit kérendetek az én nevemben, én meg szerzem.* Söt azt esküvéssel fogadta. Ján. 16. vs. 23. *Bizony, bizony mondom tinéktek, valamit kéréndetek az Atyától az én nevemben, meg adja néktek.* Ha igy vagyon tehát a' dolog, a' minthogy

hogy igy is vagyon; ne légyenek minékünk idegen Isteneink, a' kik nem teremtették a' mennyet és a' földöt. Sólt. 81. vs. 10. Ne folyamodjunk 'Abrahámhoz és az Izraelhez, a' kik nem tudnak és nem esmérnek bennünket. Esa. 63. vs. 17. Ne bizzunk a' Fejedelmekben és az emberek fiaiban, kikben nintsen szabaditásra való erö. s'. t. Sólt. 146. vs. 3. Hanem tsak egyedül a' mi Urunknak Istenünknek Imádkozzunk, és tsak egyedül önéki szolgállyunk, még pedig ugy a' mint magát az ö Sz. Igéjében nékünk ki jelentette. Mát. 4. vs. 10. Az ö Isteni Felségéhez illendö gondolatokat formálván.

Kérd. Ha azért semmi teremtetett dolgot nem szabad imádni, és Isteni tiztelettel illetni; nem szabadé tehát a' Kristust mint embert, az az, az ö emberi természetét imádni, és a' mi könyörgésünket hozzá igazitani? *Felel.* A' Kristust mint közbénjárót, mint Isteni és emberi természetböl álló személyt imádni kell igen is, és könyörgés által hozzá folyamadni; mert tsak

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

ö benne vagyon az idvesség. Tsel. 4. vs. 12. De a' mi ö hozzá való folyamodásunknak fundamentoma, nem az ö emberſége; hanem az ö Iſteni Felſége, és a' mennyiben az ö emberi terméſzete külön gondaltathatik, azt imádni nem lehet, ſe iſteni tiſztelettel illetni; mert jóllehet az ö emberi terméſzete megditsöittetett, és minden teremtetett terméſzetek felett való tökélleteſſégekkel bir: de ugyan-tſak teremtetett dolog, és az emberi terméſzet, Iſteni terméſzetté nem változott, melyhez képeſt iſteni tökélleteſſégekkel, u. m. mindenüttjelenvalóſsággal, mindentudáſſal s' mindenhatóſſággal nem is bir, a' mint ezt az Evangyéliomból világoſan tanóllyuk: látók pedig fellyeb, hogy a' könyörgéſt tſak az Iſtenhez lehet botſátani, a' ki egyedül mindenütt jelen-való, egyedül mindentudó, egyedül mindenható: annakokáért a' Kriſtus emberi terméſzetét, mint-hogy teremtetett dolog, és ezekkel az Iſteni tökélleteſſégekkel nem bir, imádni, azt Iſteni tiſztelettel illetni, annak kö-

könyörögni éppen nem ſzabad s' maga ſem kivánnya.

(2) Látók tehát hogy tſak az egy igaz Iſtent kell imádni, de ezt tudni még nem elég; hanem arra is kivántatik figyelmezni továbbá; mi módon kelleſſék az imádkozó Léleknek ſzemlélni ezt az egy igaz Iſtent. Az kegyes és bölts lélek tehát az imádkozás közben ſzemléli az Iſtent (a) kiváltképpen azok ſzerint az Iſteni tökélleteſſégek ſzerint, a' mellyek a' könyörgö emberben Iſteni félelmet, hitet, reménſéget és buzgóſágot gerjeſzthetnek, illyenek pedig azok a' mellyeket fellyebb elé ſzámláltunk. (b) Az Iſteni ſzemélyeknek ama' tsudálatos egymáſtól való meg külömböztetéſek ſzerint; mert azon épittetett fel a' mi idveſſégünknek ki ſáfáraltotáſa. Szükſég tehát *az Atya Iſtent* ugy ſzóllitani meg, mint a' kegyelem tanátſának fö ſzerzö okát a' ki a' maga akarattyának jókedve ſzerint örök-idöktöl fogva tanátskozott a' felöl, hogy minket maga fiaivá fogadna a' Jéſus Kriſtus által. *A Fiu Iſtent*, mint

Ház-Részö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

elsö szülött Atyánkfiát, a' ki adta magát érettünk engesztelö áldozatul, hogy az ö Attyát velünk megbékéltetné. A' kiben egyedül vagyon a' mi idvességünk. A' ki megváltott minket az ö vére által. A' ki a' maga tökélletes áldozattya által azt tselekedte, hogy valamit az Atyától az ö nevében kérünk, azt ki nyerjük, és az Isten minden jó tételeményinek örökösi légyünk. A' *Sz. Lélek Ur Istent* pedig, mint a' mi ujjászületésünknek, megszenteltetésünknek és vigasztalásunknak el-kezdöjét és el-végezöjét, mint minden igasságnak Tanitóját, mint a' mi könyörgésünknek formálóját. Igy szóllitotta meg az egy Isteni állatban való három személyt, a' Sz. Pál is. 2 Kór. 13. vs. 13. és a' Sz. János is. Jelen. 1. vs. 4—6. (c) Végezetre a' böltsen imádkozó ember ugy szemléli az Istent, mint örökké való véghetetlen s' minden tökélletességekkel biró láthatatlan ki rajzalhatatlan lelket, a' miképpen magában vagyon, és a' mint magát a' bünös emberrel kivánnya közleni, t. i. a' közben-járó Ur Jésus-

Jésusban, a' kiben tiszteltetni kiván, és a' ki nélkül ugy a' mint kellenék a' bünös embertöl nem tiszteltethetik. *Mert ez az Atyának akarattya, hogy mindenek tiszteljék a' Fiut, miképpen tisztelik az Atyát, és a' ki nem tiszteli a' Fiut, a' nem tiszteli az Atyát.* Jan. 5. vs. 23. Filip. 2. vs. 9-11. Jelen. 5. vs. 13. 14. Ján. 14. 1 Ján. 1. vs. 1. 2. Mát. 18. Sid. 10.

(3) Lássuk meg immár másodszor: Mitsodásnak kell lenni a' könyörgö embernek? (I) A' könyörgés elött. (II) A' könyörgés idején. (III) Mind pedig a' könyörgés után. (1) A' mi az elsöt illeti. Tsak egy Fö emberhez is készület nélkül nem szoktunk járulni, midön instálni akarunk; mennyivel inkább nem illik tehát az Istëni Felséghez valakinek készületlen járulni. Nohát (a) a' könyörgö embernek arra kell vigyázni, hogy az ö személye az illendö készület által az Isten elött kedves leheſſen; mert külömben az ö könyörgése kedvet nem találhot: ugyanis az Isten elsöben meg nézi a' személyt s' ugy tekint az után annak ajándékára, a' miképpen az

Abel

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Abel példájából ezt nyilván láttyuk. 1 Mós. 4. vs. 4. *Az Isten tekinte Abelre és az ö ajándékára.* (b) Hogy pedig a' könyörgö embernek személye kedves leheſſen Isten elött, a' Hivök közzülvalónak kell néki lenni; mert a' hit nélkül ſenki az Isten elött kedves nem lehet. Sid. 11. vs. 6. Az Abelt is a' hit tette kedveſſé Isten elött. Sid. 11. vs. 4. Azért mondja az Apoſtol is. Sid. 10. vs. 22. *Járuljunk Istenhez a' hitnek bizonyos bizodalmával.* Hitböl kell hát a' könyörgö embernek élni. Habak. 2. vs. 4. Sid. 10. vs. 38. Gal. 3. vs. 11. Hit által bé óltatattnak kell lenni a' Kiſtuſban; mert az ö nevében halgattatunk meg. Ján. 14. vs. 13. 14. *Valamit kérendetek az én nevemben, azt meg ſzerzem.* Ján. 16. vs. 23. 26. Jelen. 8. vs. 3. 'Es igy Isten fiává kell lenni, hogy a' fiuſágnak Lelke által az Istent igy ſzólithaſſa meg: *Szerelmes Atyám!* Gal. 4. vs. 6. Mát. 6. vs. 9. 7. vs. 11. Luk. 11. vs. 2. Azért tſak egyedül az illyen hivö könyörgö embernek ſzemélye lehet kedves és áldott Isten elött. Gal. 3.

3. vs. 9. (c) A' könyörgö embernek Isten-félö jámbornak és igaznak kell lenni. Sid. 10. vs. 22. *Járúllyunk Istenhez tiſzta ſzivel, a' gonoſz lelki eſmérettöl meg tiſztult ſzivekkel; mert igy lehet* a' mi könyörgéſünk hathatós. Ják. 5. vs. 16. *'Es tudjuk hogy a' ki az Istent feli, és annak akarattyát tselekeſzi, azt halgatja meg.* Ján. 9. vs. 31. Sólt. 34. vs. 18—20. 1 Tim. 2. vs. 8. 1 Ján. 3. vs. 21. 22. Tſel. 24. vs. 16. (d) A' könyörgö embernek ki kell elméjéböl vetni minden teſti gondolatot, a' világi dolgok felöl való ſzorgalmatoſſágot, hogy az ö elméjét tſak egyedül az Istenre függeſztheſſe, mint-ha ſenki nem vólna rajta kivül és az Istenen kivül, a' kivel beſzélget, és a' ki elött kivánnya a' maga lelkét ki-tölteni. Sólt. 62. vs. 9. Sólt. 103. vs. 1. Eſa. 26. vs. 20. Azért fordula bé a' fal felé Ezékiás király könyörögni akarván az Urnak. 2 Kir. 20. vs. 2. 'Eſa. 38. vs. 2. Azért parantſolta Edes Idvezitönk is, hogy minekelötte az ember könyörgéſéhez fogna, menjen bé az ö titkos házában és zárja bé az ajtót. Mát. 6. vs. 6. (e) A' könyörgö

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

gö embernek azt-is kell tudni : kinek, miért s' miképpen kellyen könyörögni. Prédik. 5. vs. 2. Esmerni kell valójában a' maga szükségeit, hinni kell az Istennek mindenre elégséges vóltát, s' valláſt kell tenni az embernek a' maga semmiségéröl, és mindenekben az Istentöl való függéséröl. 1 Kir. 3. vs. 7—9. Sid 5. vs. 7. Mat. 8. vs. 8. mert onnan származik osztán az embernek valóságos maga meg alázása, a' mely nélkül Isten eleiben jarulni nem lehet. 1 Pét. 5. vs. 6. 1 Mós. 18. vs. 27. 2 Chrón. 7. vs. 14. Esdr. 9. vs. 6. Jób. 13. vs. 25. (f) Végezetre a' könyörgésnek kegyelmét és Lelkét kell kérni, a' ki segéllyefel a' mi erötelenségeinket. Róm. 8. vs. 29. A' ki tanitson minket imádkozni. Luk. 11. vs. 1. A' ki tselekedje azt hogy a' Sz. Dáviddal bátran el mondhaſſuk. *Kész az én szivem, kész az én szivem én Istenem! hogy ditséretet mondjon tenéked.* Sólt. 57. vs. 8. A' kinek kégyelme által magunkat fel serkentsük és ugyan fel buzdullyunk a' könyörgésre, ezt mondván : *Kesz az én szi-*

szivem én Istenem, ditséretet mondok, az én ditsöſſégemmel is éneklek, kely-fel én lantom és hegedüm! Sólt. 108. vs. 2. 3. 'Es igy ezek által készitheti-el magát az ember a' buzgóságos és hathatós könyörgésre, igy lészen belöle nem tsak könyörgö ember; hanem ugyan könyörgésnek embere. Sólt. 109. vs. 4. Nohát óh Istennek áldott könyörgö embere, *Ha te a' te szivedet hozzá igy el készitetted*, járulj elé a' kegyelemnek székéhez bátran; mert nintsen egyéb hátra, hanem hogy *a' te kezeidet ö hozzá kiterjeszstvén*, igazán s' buzgoságosan imádkozzál. Jób. 11. vs. 13. Siral. 3. vs. 41.

(4) Nem illö pedig senkinek is ettöl a' készülettöl meg-rettenni, s' ugy gondolkodni, mint-ha ez igen sok idöt kivánna, mint a' Sidók között tselekedtenek a' Hasideusok, a' kik egy egész óráig szoktak vala a' könyörgéshez készülni, mert igy nem hogy fel serkenne az elme a' könyörgésre, hanem inkább el fárad. Kevesebb idö alatt is végben mehet ez a' készület, söt mindenkor illyen késznek kell lenni

Székelyudvarhely Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

lenni az igaz keresztyén embernek a' könyörgésre, a' mint az Apostol parantsolya. 1 Thess. 5. vs. 17. *Szüntelen imádkozzatok*, az az, mindenkor készek légyetek az imádságra, gyakran könyörögjetek minden alkalmatossággal, nem tsak dolgaitoktól szünvén, söt azok között is az Istenhez fohászkodjatok, az imádkozásban meg ne restüllyetek. Luk. 18. vs. 1. Söt ottan ottan ebbéli tiszteteket gyakarollyátok, miglen győzedelmeskedtek. 1 Mós 32. vs. 26.

(5) Továbbá azt is meg kell tudni (II) Miképpen kellyen magát viselni, minémünek kellyen lenni a' könyörgésnek idején, s' mimódon kellessék imádkozni a' könyörgö embernek. Mint-hogy azért az ember két nevezetes részekből áll, ugymint lélekből és testből: Szükség (a) *hogy az Istent mind az ö lelkében, mind az ö testében ditsöittse, mellyek az Istenéi.* 1 Kór. 6. vs. 20. (b) Az igaz könyörgö embernek lélekben és igasságban kell imádni az Istent; *mert az Isten Lélek és illyen imádokat keres.* Ján. 4. vs. 23. 24. *A' kik ötet lé-*

lekben imádják, az az elmével, nem tsak testtel, tiszta lelki esmérettel. 1 Tim. 2. vs. 8. Sid. 10. vs. 22. tsendes és békességes türö elmével. Mát. 5. vs. 23. 24. és törödelmes szivel. Esa. 66. vs. 2. nem tzérémóniák által, mint az ó Testamentomban. *A' kik ötet igasságban imádják*, az az, tisztán és képmutatás nélkül. Jób. 13. vs. 16. tellyes szivből és lélekből. 5 Mós. 4. vs. 29. Sólt. 119. 58. Valósággal, nem pedig az ó Testamentomi betük és árnyékok szerint. Gal. 4. vs. 9. nagy áhittatossággal s' álhatatossággal. Efés. 6. vs. 18. Kevés, de fontos s' nem is emberi tzikornyás beszédekkel. Mát. 6. vs. 7. Végezetre a' Lélek inditásából s' értelemmel kell imádkozni s' énekelni. 1 Kór. 14. vs. 15. mert ez amaz okos Isteni tisztelet. Róm. 12. vs. 1. (c) Hitből és bizonyos bizodalommal kell imádkozni. Jak. 1. vs. 6. a' Jésus nevében. Ján. 16. vs. 26. Ebben pedig bé foglaltatik az a' reménség, hogy a' könyörgö embernek személye kellemetes Isten elött, hogy a' mit kérünk az jó do-

Héz-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

dolog, hogy annak meg adatáſát az Iſten bölts gondviſeléſére bizzuk. *A' Hivönek pedig mindenek lehettſégeſek.* Márk. 9. vs. 23. 1 Móſ. 43. vs. 14. Azért kivánnya Edes Idvezitönk is az Imádkozóktól e' kettöt t. i. a' hitet, és bizodalmot. Mát. 8. vs. 10. 9. vs. 2. 22. 28. 14. vs. 31. 15. vs. 28. Hinni kell hát a' könyörgö embernek; de egytzerſmind könyörögni, hogy az Iſten légyen ſegitſégül az ö hihetetlenſégének. Márk. 9. vs. 24. mert *valami hitből nintsen, bün az.* Róm. 14. vs. 23. (d) A' könyörgö embernek nagy figyelmeteſſéggel kell imádkozni, ne hogy a' nyelve elméjét meg elözze. Prédik. 5. vs. 2. *Ne gyorſalkodjál a' te ſzáddal, és a' te elméd ne ſieſſen valamit ſzóllani Iſten elött.* A' könyörgö embernek tehát nagy ſzorgalmatoſſággal kell figyelmezni mind az Iſtenre, a' kitöl valamit kér; mind a' dologra a' mellyet kér; mind a' beſzédre a' mellyel kér. Azért ſzokták a' Sidók a' Sinagógák falaira ezt irni: *A' könyörgés figyelmeteſſég nélkül tſak ollyan, mint a' ſziv lélek nélkül.* A' Pogányok is,

is, hogy a' nép az ö tiſzteletekre figyelmeteſebb lenne, a' ſzófzólló által ezt kiáltattyák vala: *Ezt tselekedd!* Az elſö kereſztyének között pedig a' nép a' könyörgéſre illy intéſſel indittatik vala fel: *Emellyétek fel-felé a' ti ſziveiteket!* Kól. 3. vs. 1. 2. Mint-hogy azért igen ſzükſéges, de egytzerſmind igen nagy baj figyelmeteſſéggel könyörögni, emlékezzünk meg ſzüntelen annak mindent látó s' tudó rettenetes Iſteni Felſégéröl a' ki elött állunk, a' kit még az Angyalok is és mindenek rettegnek. Tudjuk meg azt is hogy nem ſemmi dolog könyörögni, s' nem is aprólék vétek roſzſzul könyörögni, és igy hijában könyörögni. Gal. 3. vs. 4. 5. E' végre a' könyörgés alatt, a' Templomban ſenki is alá s' fel ne járjon, hogy máſokat könyörgéſekben meg ne háboritſon. Jól tſelekeſznek azok a' kik a' könyörgés el-kezdéſekor a' Templom ajtaját bé-téſzik.

(6) Továbbá (e) buzgóſágoſan, nem immel ámmal, nem áſitozva s' ſzunyodozva kell könyörögni.

Luk.

Házi Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Luk. 22. vs. 44. Erőssen. Ján. 3. vs. 8. Szüntelen. Tsel 12. vs. 5. 'Ejjel és nappal. Luk. 18. vs. 7. Könyhullatásokkal is. Sid. 5. vs. 7. A' Sz. Léleknek tüze által jobban jobban fel kell gerjedni, a' mely ezt a' tömjént gyujtsa-meg, és tégye jó illatnak füstévé. Sólt. 141. vs. 2. hogy mint a' sebes láng mennjen fel Isten eleiben. 'Enek. 8. vs. 6. és emészsze meg a' mi kivánságinknak tagjainkban uralkodó tüzét. Jak. 4. vs. 2. 3. (f) A' könyörgö embernek a' maga sok és fertelmes büneit, minden jóra való tehetetlenségét, az Isten hoszszu s' békességes türésére, s' óly-sok kegyelmére való méltatlanságát meg kell vallani. Esdr. 9. vs. 6. 7. Néh. 1. vs. 7. 9. vs. 16. 17. 1 Mós. 18. vs. 37. Siral. 3. vs. 42. Dan. 9. vs. 5—11. Annakokáért a' meg-halgatásnak reménségét tsak az Isten kegyelmében. Dan. 9. vs. 17. 18. az ö hatalmában. Esa. 37. vs. 20. igazmondásában. Luk. 2. vs. 29. s' a' Krisztus érdemében kell fundálni. Efés. 1. vs. 6. 7. A' kiért az Isten minékünk mindeneket javunkra for-

fordit. Róm. 8. vs. 28. és ö érette meg öriz minket minden gonosztól. Ján. 17. vs. 15. 2 Thes. 3. vs. 3. Illyen vala a' Dávid könyörgése. 2 Sám. 7. vs. 18—29. Illyen vala ama' b. e. Luther Márton imádsága is. *Ur Isten! jól tudom* hogy te mi Atyánk és mi *Istenünk vagy, bizonyos vagyok abban is hogy* te a' te fiaidnak üldözöiket el veszted, a' mellyet ha nem tselekedszel a' te ügyed és a' miénk veszedelemben forog, Uram ez a' te ügyed, azért kéntelenitettünk te hozzád járulni, óltálmazz meg hát minket.

(7) A' Könyörgö ember (g) soha az háláadást könyörgéséből ki ne hadja. 1 Thes. 5. vs. 18. *Minden dolgokban hálákat adjatok; mert ez az Isten akaratya.* Sólt. 103. vs. 2. Efés. 5. vs. 20. Kol. 3. vs. 17. 4. vs. 2. Filip. 4. vs. 6. Ján. 11. vs. 41. Ugyan is telhetetlenséggel és magának felettébb való szeretetével vádoltathatik az óly ember Istentöl, a' ki szüntelen tsak kér; de az el vött jókról nem is emlékezik. Legelsöben is hát a' könyörgésben az Istent kell ditsöiteni, hogy ö óly

Haaz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

kegyelmes és hoſzſzu-türö, a' ki minket bünöſöket a' földön el-ſzenved, meg téréſre való idöt s' minden jót ád naponként minékünk. Ezek után ugy kell oſztán a' kéréſekhez fogni, a' mellyek az Uri imádſágban is ily rendel ſzámlaltatnak elé. Néh. 9. vs. 6—33.

(8) *Kérdés.* Hát az ellenkezö dolgokért, mellyeket az Iſten a' maga hiveire-is gyakran botſát, tartoziké a' könyörgö ember azokért-is hálákat adni az Iſtennek? *Felelet.* Igen is, mert ſok Sz. Irásbéli hellyekben a' parantsoltatik hogy mindenekben s' mindenekért, akár kedvünk ſzerint valók, akár kedvetlen dolgok légyenek, minden külömbſég nélkül hálákat adjunk az Iſtennek. 1 Theſ. 5. vs. 18. Éfés. 5. vs. 20. s'. t. Ezt tſelekedte a' Sz. Jób midön minden jóſzágától meg-foſztatott. Jób. 1. vs. 21. Ezt tſelekedték az Apoſtolok. Tſel. 5. vs. 41. s'. t. Azonban ha az Iſten itéleteit érezzük, meg kell eſmérni hogy az Iſten igaz azokban, mi azokra méltók vagyunk, azokért ditſöiteni kell az Iſtent, Néh. 9. vs. 33. tudván hogy

hogy az Iſten azok által a' magáéinak hiteket próbállya, friſſeli, megjobbittya és oſztán mindeneket javokra fordit. Igen jeles a' Tudós Kriſoſtómuſnak eziránt való intéſe: *Mindenekért*, ugy mond, *a' mellyek rajtunk eſnek, hálákat kell adni az Iſtennek, akár nyavalya, akár ſzegénység légyen, ha-nem tudod-is, az Iſtennek bölts okát, mindazáltal adj öneki hálákat.* Ezért ſzokott vala egy régi Tudós kereſztyén minden nap igy imádkozni. *Hálákat adunk Uram mi tenéked minden te jótéteményeidért, valamellyeket ſzületéſünknek napjától fogva mi velünk, méltatlanokkal mind eddig közlettél, akár tudtuk azokat, akár nem tudtuk: akár titkoſok; akár nyilván valók voltanak, a' mellyek vagy tſelekedettel; vagy beſzéddel löttenek, mind akaratunk ſzerint; mind akaratunk ellen valókért. A' nyomoruſágokért; a' nyugodalomért, a' büntetéſért, a' te itéleteidért, és a' mennyeknek Országáért. Kérünk tégedet hogy örizd meg a' mi lelkeinket a' ſzentſégben, hogy tiſzta lelki eſméretünk és a' te kegyelmeſſégedhez illendö végünk lehеſſen. A' ki minket ugy ſzerettél, hogy a' te*

Házi Kézi Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

egyetlen egy Szülött Fiadat érettünk adnád, méltóztass minket erre a' szerelemre méltókká tenni. Egyetlen egy Szülött Krisztus! adj minékünk a' te beszédedben és a' te félelmedben való böltseſſéget. Lehéld belénk a' te erödet, a' ki mi érettünk adtad a' te egyetlen egyedet, és a' te Sz. Lelkedet bocſſad ki a' bünöknek botſánatyára. 'Es akár szánt-szándékból, akár gyarlóságból vétettünk ellened, botsáſd-meg, és ne tulajdonittſad minékünk. Emlékezzél meg mindenekről a' kik 'a' te nevedet ſegitségül hivják igasſággal. Emlékezzél meg mind jó; mind roſz akaróinkról. Mindnyájon emberek vagyunk. MI ATYÁNK. s'. t.

(9) A' Könyörgö embernek (h) meg kell jelenteni Isten elött az ö meg téréſre való készségét; söt arról ö Felségének nem tsak fogadáſt kell tenni, hanem meg is kell azt állani, tsak hogy az Isten ségéllye-fel a' jó igyekezetet. Sólt. 80. vs. 18. 19. *Légyen a' te kezed a' te jobbkezednek férjfián, és nem távozunkel te töled: elevenits-meg minket és a' te nevedet ſegitſégül hivjuk.* Sólt. 54. vs. 7. 8. Sólt. 56. vs. 13. 14. *'En ve-*

velem léſznek óh Isten a' tenéked tött fogadáſim, meg adom néked a' ditséreteket, mert meg-szabaditottad az én lelkemet a' halálból. Afféle fogadásoknak pedig elég példáit láthatni a' Sz. Irásban. (i) A' Könyörgö embernek szükség fi.yelmezni, a' Sz. embereknek könyörgéſekre, kiválr azokra, a' mellyeket az Isten meghalgatott, és a' maga könyörgéſét azokhoz kell szabni. Affélével pedig tellyes a' Sz. Irás. Nevezetes az Ezékiás' könyörgéſe. 2 Kir. 19. vs. 15—19. a' mellyet az Isten meg-is halgatott. vs. 20. Az Illyés Próféta könyörgéſe. 1 Kir. 17. vs. 36. 37. meg is halgattaték. vs. 38. A' Dániel Próféta imádsága. Dan. 9. vs. 4—19. a' ki meg-is halgattatott vs. 23. Ama' bélpokloſnak könyörgéſe. Mát. 8. vs. 2. a' ki meg is halgattatott, vs. 3. mert hitből, alázatoſan, tisztátalanságának megvalláſával, s' a' Krisztus akarattya szerint könyörgött. A' Kananéabéli Aſszony könyörgéſe. Mát. 15. vs. 22—27. a' ki meg-is halgattatott vs. 28. mert hitből, okoſan, buzgóſágoſan és álhatatoſan kö-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

nyörgött. A' Publikánus könyörgése. Luk. 18. vs. 13. a' ki is az ö házához meg-igazittatva mene. (k) Végezetre szükség hogy a' könyörgö ember magát egészszen lelkestöl s' testestöl, mendenét valamije vagyon, könyörgésének is meghalgattatását s' kérésének meg adását tsak az Isten jó tetzése alá ajánlya s' botsássa, ugymint a' ki jobban tudja minélkül szükölködünk, s' mitsoda nékünk hasznosbb. Az ö kegyelmét azért békességes türéssel kell várni. Mát. 8. vs. 2. *Uram! ha akarod, meg-tisztithatz engemet.* Tsel. 21. vs. 14. *Légyen az Urnak akarattya.* 1 Sam. 3. vs. 18. *ö az Ur, és tselekedjék ugy a' mint néki jónak tetszik.* Mát. 26. vs. 39. *Mindazáltal nem ugy légyen a' mint én; hanem a' mint te akarod.*

(10) *Kérdés.* Minémünek kell lenni a' könyörgö embernek az ö testére nézve? az az, az ö külsö maga viseléssére s' gestusira nézve. *Felelet.* (1) Mint-hogy az Isten Lélek, azért lélekben és igasságban kiván tiszteltetni, azért azt nézi a' mi benn vagyon, azért a' tö

törödelmes és alázatos szivel megelégszik, a' mely meg-lehet a' testnek külsö gestusi nélkül-is, és a' belsö tisztelet a' külsö tisztelet nélkül-is végben mehet; mindazonáltal illendö dolog hogy ez által-is imádjuk az Istent, a' miképpen a' szent emberek-is tselekedtenek: annyival-is inkább mivel az Istent mind lelkünkben, mind testünkben tartozunk ditsöiteni. 1 Kór. 6. vs 20. Nem-is ellenkezik az, az Uj Testamentomi szabadtsággal, tsak hogy ne légyünk óly értelemmel, mintha ez vagy ama' külsö gestus szentebbé tehetné a' könyörgö embert, ne is gondolkodjunk ugy, mint-ha a' ki ezt, vagy amaz gestust el-mulattya; vagy más gestusokkal él könyörgésében, mint mi, tehát nem könyörög igazán; mert ez a' Tartományoknak külömb külömb féle szokásoktól függ. Ugy a' Sidók bé fedezett fövel könyörögnek vala; mi pedig le vévén a' süveget: mind a' kettö jó; mert a' Napkeletieknél bé fedezett fövel tésznek vala tiszteséget a' Méltóságoknak; mi nálunk pedig fel fedezett fövel.

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Némellyek fenn álva, mások le-ülve, mások térden állva imádkoznak; mind a' három jól vagyon; mert a' le ülés, a' meg hajlásnak; a' fenn állás az udvarlásnak, a' térden állás a' földre borulásnak jele. Egyszóval senkit a' külső gestusokért ne kárhoztassunk, kivált ha azok nem fajtalanok s' nem képmutatásból valók; mert az Isten a' szivet nézi. Jóllehet (II) a' közönséges könyörgések külső gestusok nélkül véghez nem mehetnek; mivel azért gyülünk egyben a' Templomban vagy Házainkban hogy minden módon és igy külső magunkviseléssével-is az Isten előtt a' mi alázatosságunkat meg bizonyittsuk, s' másokat-is a' mi példánkal arra vonnjunk. Vadnak mindazonáltal a' könyörgéseknek óly nemei, a' mellyek minden gestus nélkül véghez mehetnek. Illyenek ama' rövid fohászkodások, a' mellyeket minden időben s' minden hellyen még munkáink közbe-is, a' mi szíveinkből az Istenhez mintegy ki szoktunk lövni. Példa erre Néhémiás, a' ki midön a' király előtt szol-

szolgálna s' vele beszéllene, akkor könyörge. Néhém. 2. vs. 4. Illyenek a' hoszszabb, de titkos könyörgések, a' mellyek tsak szivel mennek végben, óllyanoknak társaságában, a' kik egyebet mivelnek, igy könyörög a' kegyes ember, mikor uton, szekéren, vagy hajón jár, külső gestus nélkül, ne hogy hipókritának neveztessék. Mát. 6. vs. 5. Illyenek a' betegeknek könyörgések, sőt az egésségeseknek is éjtzakai imádkozások, a' mellyek az ágyban feküve-is, minden külső gestus nélkül igazán véghezmehetnek.

(11) Ha a' könyörgés (III) külső gestusokkal mégyen végben, akár közönséges; akár magános légyen az, óly gestusokkal kell könyörögni, a' minémüek illenek a' szükölködő leg-alázatosabb instaló személyhez, midön a' Fő Méltóságok előtt meg jelenünk. A' mellyek a' könyörgő ember szivének gondolatival jól meg-egyeznek, és a' mellyekkel magát egyébféle gondolatoktól jobban el-vohattya. A' mellyekkel felebaráttyát meg nem

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

botránkoztattya. Ugyan is a' külsö gestusokkal könyörgésünkben élünk ez háromért, u. m. *az Istenért*, a' kinek Felségéröl s' a' mi alázatosságunkról azokkal valláſt akarunk tenni. *Magunkért.* Hogy buzgóságosabban imádkozhaſſunk. *Felebarátunkért*, hogy ötet is a' mi példánkal arra fel serkentsük. (IV) A' magános könyörgö embernek a' külsö gestusok iránt nagyobb szabadtsága vagyon, tsak hogy ezek által ugy viselye magát mentöl alázatosabban lehet, minden hijában való s' botránkoztató szemtelen gestusokat el-kerüllyön, kivált a' hipókritaságot. Mát. 6. vs. 5. melyhez képest ennek regulát szabni nem lehet. A' közönséges hellyen könyörgö embernek pedig régulája lehet, a' Gyülekezetnek, a' hól könyörög, szokott s' bé vött gestusi, nem is illik azoktól hátra állani, vagy ott másokkal élni, ne hogy a' Gyülekezetet meg botránkoztassa, s' annak bé vött szokáſát meg vetvén, magát böltsebbé s' szentebbé kivánnya tenni.

(12) Hogy pedig ebben-is a' Kris-

Kristusnak és a' szenteknek követöi lehessünk, szükség hogy figyelmezzünk azokra a' külsö gestusokra, a' mellyekkel maga 'Edes Idvezitönk és a' régi szentek éltenek, és igy magunkot ahoz szabjuk. *Elsöben* lássuk meg az egész testnek maga viseléſét, annakutánna a' nevezetesebb tagoknak gestusit. *A' mi az egész testet illeti.* Ahoz tartozik (a) *a' térdhajtás* vagy le térdeplés. Sólt. 95. vs. 6. *Jertek el, hajtsuk meg a' mi térdeinket az Ur elött.* Esa. 45. vs. 23. Filip. 2. vs 10. Igy imádkozott Salomon király. 1 Kir. 8. vs. 54. és Dániel. 6. vs. 10. Esdrás-is. 9. vs. 5. Ama' Kanaán nemzetéből való Aszszony. Mát. 15. vs. 25. Sz. István. Tsel 7. vs. 60. Sz. Pál. Tsel. 20. vs. 36. Efés 3. vs. 14. Tsel. 21. vs. 5. A' Sidók-is a' Jerusálembéli Templomban gyakran térdre esnek vala. Néhém. 9. vs. 3. Igy imádkoztanak az elsö Keresztyének is; söt a' mi Gyülekezeteinkis a' Reformátió után sok ideig igy imádkoztanak. Nem kell tehát ezt a' testnek maga viseléſét meg-vetni, mert igen illendö a' könyörgö em-

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

berhez, és ha szintén nem jelenti is ez a' bünben való bémerüléſt, vagy a' halálra való ſententziázáſt, a' fenn állás pedig a' bünből való fel-támadáſt és a' meggrátziázáſt, a' mint a' régi Atyák vélekedtek, ugyan tſak jelenti a' mi alázatoſſágunkat; mert midön térdre eſünk, akkor a' mi teſtünket kiſſebbé téſzſzük, és igy a' mi alatsonſágunkot meg vallyuk. Hasonló ehez *az egéſz teſtnek* maga meghajtáſa (b) vagy *le görbedése*. A' Sidók a' ſzenteknek ſzente felé és a' ſzövettſégnek ládája felé hajtyák vala le magokat. Sólt. 5. vs. 8. Sólt 99. vs. 5. Dániel. 6. vs 11 a' mellyel jelentetik vala, hogy a' könyörgö embernek az Iſtenhez kell fordulni, a' kié vala a' Templom, és az ö Kriſtuſához, a' kit példáz vala a' ſzövettſégnek ládája. Ez a' geſtus is pedig illik a' könyörgö emberhez; mert alázatoſſágnak jele, mert a' ki más elött legörbed, mint-egy annak lábainak ſámolyául ajánlya önnenmagát. Eſa. 51. vs 23. 2Kir. 5. vs. 18. (c) *A' földre való le-borulás*. Igy imádkozott 'Edes Idvezitönk. Mát. 26. vs. 39. 1 Kór. 14. vs. 25. Jóſué.

7. vs. 6. 2 Sam. 12. vs. 16. Ez a' teſtnek maga viſeléſe pedig nem tſak alázatoſſágnak; hanem igen nagy keſerüſégnek is jele, igen illik tehát ahoz a' könyörgö emberhez, a' ki felettébb nagy buban és bánatban vagyon.

(13) Következik (d) *a' fenn állás*. Igy könyörgött Abrahám. 1Móſ 18. vs. 22. Illyés 1Kir. 17. vs. 1. a' Publikánus. Luk. 18 vs. 13. A' Sidók is többire fenn állanak vala imádkozván, onnan vették oſztán a' Kereſztyének is, hogy fenn állva imádkoznának. Az állás pedig igen illendö a' könyörgö emberhez, mert udvarláſnak, engedelmeſſégnek és a' ſzolgálatra való keſzſégnek jele. 1 Móſ. 41. vs. 46. Dan. 1. vs. 5. Igy az Angyalok mint ſzolgák állanak Iſten elött. Dan. 7. vs. 10. Zak. 3 vs. 7 Jób. 1. vs. 6. Sid. 1. vs. 13. Sólt. 104 vs. 3. A' régi Kereſztyének továbbá a' könyörgésben való álláſt, a' mennyeiekre emelkedett ſzivnek, a' halálra és az itéletre nagy kéſzſéggel való menéſnek s' az fel-támadáſnak jeléül tartyák vala. (e) Ide ſzámlállyák

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

némellyek az üléſt is. 2 Sam. 7. vs. 18. 1 Kir. 19. vs. 4. Néhém. 1. vs. 4. Illiké pedig az ülés a' könyörgö emberhez, avagy nem? kérdéſben forog a' Tudóſſok elött. Igaz dolog, az ülés-is lehet alázatoſſágnak jele, a' mennyiben a' teſtnek le-hajláſa, azt ſem lehet mondani, hogy az a' könyörgéſt hijában valóvá téſzi, tſak az külömben igazán légyen: nem is lehet azért ſenkit kárhoztatni; de ugy láttzik nékem hogy egéſſéges emberhez ülve könyörögni nem illik, elſöben azért; mert a' kit meg akarunk tſak az emberek között-is betſülni, az elött le nem ülünk. Másodſzor; mert az ülés ſokſzor egyéb gondolatokat, reſtéget; ſöt álmoſſágot ſzerez a' könyörgö emberben, más az erötelenek dolga, a' kik ſokáig fenn nem álhatnak, ezek adtanak alkalmatoſſágot Agoſton Doktornak, hogy az Afrikai Ekléſiákban azoknak kedvekért ſzékeket vitetett bé. De ez is a' ſzokáſtól függ.

(14) A' mi immár *a' nevezetesebb tagoknak geſtuſit* nézi (a) A' Sidók között mind a' Papok, mind a' köſſég bé

bé fedezett fövel imádkoznak vala, ſöt a' nagyobb bánatok idején hammut és port hintenek vala fejekre. Mivel a' napkeletieknél ez, mint másnak tiſzteletének jele, ſzokáſban vala, mert igy mint-egy el rejtik vala magokat a' Fö Méltóſágoktól, a' kikhez magokat méltóknak nem itélik vala. Láſd. 2 Móſ. 3. vs. 6. 1 Kir. 19. vs. 13. Ezeket követték oſztán a' Rómaiak; a' kik máſzſzor fejeket bé nem fedezik vala; hanem a' közönſégés gyüléſben; vagy betegſégnek és bánatnak idején. A' Görögöknél pedig ellenben a' mezitelen fövel való létel alázatoſſágnak jele vala, és a' Kórintusbélieknek azért javallya azt az Apoſtol-is. 1 Kór. 11. vs. 4. Mert a' Kórintusbélieknél a' bálványok ugy tiſzteltetnek vala, az után pedig a' kik Kereſztyénekké lettenek közzüllök, azt meg akarják vala változtatni; de az Apoſtol nem javallya; mivel ugy a' bálványozók meg botránkoztanak vólna, gondolván, hogy a' Kereſztyének között nintsen az Iſteni tiſztelet. Az után a' Görögökkel ez a' ſzokás tſak

Háaz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

tsak nem minden Kereſztyénekhez el-ſzármazott, és a' Fö emberek elött-is fel-fedezett fövel udvarlunk, az erötleneknek pedig ſzabad bé fedezett fövel imádkozni, és az Aſzſzanyoknak. (b) Következik *a' Szem.* A' mi Urunk Jéſus Kriſtus az Atyának könyörögvén ſzemeit fel emelé az égre. Ján. 11. vs. 41. 17. vs. 1. A' ki azért ſzemeit az égre emeli, a' valláſt téſzen arról hogy az ö Iſtene a' menyben vagyon. Luk. 11. vs. 2. 'Es hogy minden jó adományok onnan fellyül ſzármaznak. Ják. 1. vs. 17. A' Publikánus pedig Luk. 18. vs. 13. le-függeſztett ſzemekkel imádkozik vala, a' me'y az ö büneit ſzégyenlönek jele. Ézdr. 9. vs. 6. *'En Iſtenem ſzégyenlem elödben fel emelni ortzámat.* Némellyek pedig ſzemeiket bé-hunnyák, vagy le-borulván, vagy füveggel, keſzkenyökkel el-fedik azért is hogy magokat minden egyéb gondalatoktól a' könyörgés közben el-foghaſſák, és büneiket meg ſirathaſſák könyhullatáſokkal. 1 Sam. 1. vs. 10. (c) Következik *a' Száj*, azt a' mint régen ugy mais az

az imádkozók kivált a' közönſéges hellyen, kezekkel vagy egyébbel el-fedik, a' mint egéſz ortzájokat-is, nem tſak azért, hogy magokat egyéb gondalatoktól el vohaſſák, hanem hogy tiſztátalanſágokról valláſt tégyenek a' régi bélpokloſokkal, a' kik ſzájokat bé fedezik vala, ne hogy tiſztátalan lehelletekkel máſokat-is meg-ferteztetnének. Eſ. 6. vs. 5. Azonban azért is hogy békeſſéges türéſekröl bizonyſágot tennének.

(15) Mint-hogy a' külſö beſzéd a' ſzájhoz tartozik s' abban lévö nyelv által megyen végben. *Kérdés.* Vallyon ſzükſégeſé a' könyörgö embernek mindenkor hathatós ſzóval könyörögni? *Felelet.* A' Sidó Doktorok minden imádſágban meg-kivánnyák a' ſzájnak beſzédét is, avagy tſak laſſan, hogy-ha ſzintén más nem is, de maga a' könyörgö ember azt meg-hallya. Igy könyörög vala az Elkána feleſége Anna, a' kinek tſak ajaka mozog vala, de ſzavát nem hallyák vala. 1 Sam. 1. vs. 13. A' magános könyörgö ember ugyan ha hellye vagyon s' módja benne ezt el ne mulaſſa; a' közön-

Héaz Rozsé Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

zönséges könyörgésekben pedig igen-is ezt kell tselekedni, és avagy tsak az 'Ament minden tartozik hathatós szóval a' Tanitóval el mondani, a' mellyel meg-bizonyittsa, hogy mind azok az ö imádsági s' kéresei-is vóltanak, bizony ugy tapasztallyuk, hogy midön a' Tanitó után a' nép zug az ö beszédével, jobban el vonnya magát egyéb gondolatoktól, és egymást a' buzgóságra ezzel fel-indittya. Azonban a' nyelv a' tagok között igen nemes és tsudálatos tag, innen az ember ditsösségének mondatik Sólt. 16. vs. 9. Tsel. 2. vs. 26. és mint-hogy sok vétkeket-is tselekszik a' nyelv, azért-is illik az Isten ditsösségére kiváltképpen azt forditani. Sólt. 71. vs. 15. 57. vs. 9. 10. Jak. 3. vs. 9. De még is ugy láttyuk hogy sokan kezdették szégyenleni a' hathatos szóval való könyörgést, kivált étel elött s' étel után, az az, az asztali áldást. Szégyenlik a' Templomban a' Tanitóval el-mondani az 'Ament; söt a' Tanitó kéréséreis nem akarnak valást tenni, Hitekröl, ezt mondván hathatos szóval: 'En

'En hiszem és vallom. Nem ditsekedhetnek az illyenek azzal hogy ök mind lelkekben mind testekben ditsöitik az Istent. 1 Kór. 6. vs. 20. Nem hajtanak ezek az Istennek irgalmasságira, a' mellyekre kénszeriti öket az Apostol, hogy az ö testeiket állassák *élö*, szent és Istennek kedves áldozatul. Róm. 12. vs. 1. Szégyenlik a' Kristust.

(16) Következik *a' kéz.* Mind a' Sidók, mind a' Görögök, mind a' Rómaiak *meg mosdott* kézzel könyörögnek vala. Az elsö Keresztyének-is osztán szokásban vették, azért hogy az Apostol *tiszta kezeket* kiván. 1 Tim. 2. vs. 8. jóllehet ott inkább értetik belsö tisztaság, Innen az imádkozó hellyekben valának kutak, vagy vizes edények a' pitvarban, ne hogy mosdatlan kézzel járulna valaki elé, ebböl vették az Ellenkezök-is a' meg-szentelö viznek a' Templom pitvaribanvaló tartását. A' külsö mosódas vala tehát a' belsö tisztaságnak jele. Némellyek *kezeket* ágyékokra tészik vala. Jérém. 30. vs. 6. Némellyek azokkal verik vala mellyeket, mint a' Publiká-

Ház Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

kánus. Luk. 18. vs. 13. a' mely keserves bunak s' bünön való bánkodásnak jele vala. Többire pedig *kezeiket az égfelé ki-terjeſztik vala.* Esdr. 9. vs. 5. Jób. 11. vs. 13. Siral. 3. vs. 41. 1 Kir. 8. vs. 22. 1 Tim. 2. vs. 8. E' pedig jelenti az elménck az Isten meg-fogására való kéſzségét, és a' reménséget is, és a' jóknak el vételére való alkalmatoſſágat, ugyanis mikor az ember elesik, vagy vizben veszedelemben forog, vagy valamit kiván el-venni, akkor kezeit ki szokta máshoz nyujtani. Jelenti továbbá ez az Istennel való szövetkezést, s' a' véle való barátkozásra való kéſzséget; mert a' kivel meg akarunk békélleni, annak kezünket nyujtyuk. Jelenti azt is, hogy a' kéz óly tag, a' mellyel igen sok vétket tselekszik az ember, kinyujtya hát Istenhez azt, hogy könyörüllyön azon, hogy szentellye meg és végye kedves áldozatul. Sólt. 141. vs. 2.. Némellyek *kezeiket* tsókollyák vala, a' mely szokásról láthatni. Jób. 31. vs. 26. 27. innen származott az imádásnak nevezeti a' Déákoknál: *Adorare*, h. e. manus *ad ora* admovere. Ezzel jelentette a'

a' könyörgö ember mind az ö Istenhez való szeretetét, mind alázatoſſágát; mert a' tsók többire szeretetnek jele, és a' kit óly nagyra betsülünk, hogy azt meg tsókolni nem merjük, tehát tsak meg tsókolt kezünket nyujtyuk ahoz. Némellyek pedig kezeiket egybe szokták kaptsolni. s'. t.

(17) Következik végezetre *a' láb.* Az Isten azt parantsollya Mósesnek és Jósuénak, midön ö Felségéhez közél akarnának járulni, *óldje a' te ſarudat lábadról.* 1 Mós. 3. vs. 5. Jós. 5. vs. 14. A' Sidók azt mondják, hogy az ö Papjaik mindenkor mezitelen lábbal vitték végben az Isteni tiszteletet. A' Görögök is az ö kápolnáikban ugy jelentenek meg. Romában is az Aszszanyok a' Vesta bálvány-Aszszony Házában ugy mennek vala bé. A' szeretsen Országi Keresztyének-is ezt meg-tartyák vala. A' sarunak pedig le-vetése, vala a' *szolgálatnak jele.* Esa. 20. vs. 2. Igy a' ki az Istenhez járul meg kell vallani hogy ö az Isten szolgája. *Keserüſségnek jele* is vala ez. Ezék. 24. vs. 17. Nintsen pedig ked-

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

kedvesebb áldozat Isten elött mint az bünén bánkodó törödelmes sziv. *Tisztaságnak jéle is ez*, mert az utban a' sarura ragadott por, sár, motsok le-vettetik. Az Isten elött-is tiszta lélekkel kell imádkozni. Némellyek azt is gondollyák hogy ez bátorságnak és békességnek jele, és igy jelentetik, hogy az ily ember bátran s' békességesen kiván Isten elött mulatni; mivel az Izraélitáknál mikor a' Páschát észik vala a' fel öltött saru jegyzi vala, az utra készülést, s' arra való hamar indulást. Vóltanak az örvendö embereknek egyéb külsö gestusok is, u. m. *az ugrándozás.* 2 Sam. 6. vs. 14. A' meg gyógyult ember-is szökve ditséri vala az Istent. Tsel. 3. vs. 8. Igy repes vala a' keresztelö János-is az ö Annya mehében. Luk. 1. vs. 41. 44. *A' tapsolás, mosolygás, vigasság.* Sólt. 126. vs. 3. 1 Mós. 17. vs. 17. s'. t. Mind ezekböl pedig azt jegyezhetni meg: Hogy a' könyörgö embernek, a' külsö gestusok iránt régulákot szabni nem lehet; mert azok nem tsak sok és külömb-külömb félék lehetnek; hanem

hanem az idötöl, az helytöl, az alkalmatosságtól, az embernek örvendetes vagy kedvetlen állapottyától, a' Tartományoknak szokásától, és az Eklésiának szabatt renditöl függenek. Ezekröl való tanitásomat pedig bé rekesztem az Agoston Doktor szavaival: *Az imádkozók az ö testeknek tagjaival azt tselekeszik, a' mi az insláns személyhez illik: midön térdre esnek, kezeiket kinyujtyák, vagy artzal a' földre borulnak, vagy láthatóképpen egyebet mivelnek: jóllehet az ö láthatatlan akarattyok és sziveknek igyekezete az Isten elött nyilván vagyon, nem is szükölködik ö ezek nélkül a' külsö jelek nélkül, hogy az emberi szivet meg esmérje; de mind ezekkel az ember magát inkább fel-serkenti a' buzgóságasobb imádkozásra s' alázatosabb nyögésre, és a' mint ezek származnak a' buzgó lélektöl, ugy a' léleknek buzgóságát nevelik, inkább-inkább öröghitik.*

(18) *Kérdés:* hól kell imádkozni? *Felelet.* Az 'O Testamentomban, vagy a' Sátorban; vagy a' Templomban; vagy arra felé fordulva kell vala a' Sidóknak könyörögni. 1 Kir. 8.

Házi Rezsö Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

8. vs. 30. 38. Dán. 6. vs. 10. De az Uj Teſtamentumban el jött az idö, a' melyben az Iſteni tiſztelet ſemmi bizonyos helyhez nem köttetett. A' magános könyörgö embernek tehát mindenütt ſzabad imádkozni. Ján. 4. vs. 21. 1 Tim. 2. vs. 8. 1 Kór. 1. vs. 2. tſak hogy lélekben és igazſágban imádkozzék, és a' képmutatásból ne légyen. Mát. 6. vs. 5. 6. Jobb mindazáltal ha lehet a' titkos házban el-rejtezni, és az ajtót is bézárni. Mát. 6. vs. 6. Tſel. 9. vs. 11. 10. vs. 9. Luk. 6 vs. 12. 9. vs. 18. A' közönſéges könyörgés pedig a' Templomban, vagy akármely arra rendeltetett Házban s' hellyen meglehet. Tſak hogy nem kell ugy gondolkodni mint-ha egyik hely más helynél magában ſzentebb vólna, s' egyhelyt inkább meg halgatná az Iſten az embert, mint más helyt. Vadnak ſokan óllyan emberek a' kik elégſégeſnek tartyák, ha magánaſon könyöröghetnek, melyhez-képeſt a' Templombéli könyörgéſeket könnyen el-mulattyák. De bizony vagyon valamivel több hathatóſſág a' közönſéges könyörgésben,

ben, a' hiveknek meg egyezö ſzivekért és ſzájakért. Tſel. 4. vs. 24. 31. Söt mentöl többen könyörögnek, annál kedveſebb Iſten elött. Sólt. 122. vs. 4. 23. 26. Sólt. 111. vs. 1. Ez jövendöltetett meg. Eſa. 2. vs. 3. Zak. 8. vs. 21. Ez parantsoltatik. Jak. 5. vs. 14. 15. 1 Kór. 14. vs. 14. Ezt tſelekedték régen. Tſel. 1. vs. 14. 24. Tſel. 3. vs. 1. 4. vs. 24. 6. vs. 6. 12. vs. 5. Azonban a' kettös fonal eröſſebb az egyeſnél, ugy a' meg egyezö ſzivek többet tehetnek Iſten elött. Mát. 18. vs. 19. Róm. 15. vs. 30. Koloſſ. 4. vs. 12. Bizony nem hijjában neveztetik az Iſtennek Háza imádſágnak Házának. Eſa. 56. vs 7. Mát. 21. vs. 13. Tſel. 16. vs. 13. Végezetre maga 'Edes Idvezitönk beſzédi ezek: *Valahól ketten vagy hárman egyben gyülnek az én nevemben, ott vagyok ö közöttök.* Mát. 18. vs. 20. De ellenben vadnak óllyanak-is a' kik ſoha magánaſon vagy tſelédjekkel nem könyörögnek, elégnek itélik lenni, ha napjában egyſzer vagy kétſzer a' Templomban meg adták az adót. De több

Hész Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

még hátra, minden Tselédes Gazdának s' Gazda-Aſzſzonynak nem tſak magánaſon; hanem tſelédivel, a' kik réá bizattottak, s' a' kikröl ſzámat adnak, minden nap kell könyörögni, és igy a' maga Házát-is Templommá, ſöt magát s' minden tſelédét Sz. Lélek templomivá kell tenni, és igy valamiképpen az Templomban tiſzteltetik az Iſten, kötöles minden ember a' maga házi Templomában-is ugy tiſztelni, u. m. Iſten beſzédét olvaſni, magyarázni, énekelni, imádkozni. Szükſég pedig kiváltképpen ezt tſelekedni az Egyházi Tanitóknak a' magok Házakban, hogy az ö magok példájokkal a' reá bizottatott Halgatókat-is azon kegyeſſégnek gyakorlâſára jobban fel indithaſſanak. Emlékezem ſzüntelen arról, és bizonyſágok máſok-is, mely nagy ſzorgalmatoſſággal vitte véghez az én b. e. Idv. Édes Atyám, mind a' közönſéges Gyülekezethez; mind pedig a' maga Házához való tiſztit. Soha otthon létében, ha egéſſége vólt a' Templomot el nem mulatta. Ha a' harang ſzót meg

meg hallotta, a' Vendégſégböl-is ki költ, és a' Templomban ment. Söt utra akarván indulni, ha a' ſzekérre fel ült-is; de ha a' harang ſzó ott érte, a' ſzekérböl le ſzállott s' a' Templomban ment. A' maga Házából nem tſak Oskolát tsinált, tanitván mindennap bennünket a' tiſzteſſéges tudományokra ſzüntelen; hanem Templomot-is tsinált, mindennap reggel, s' eſtve étel előtt s' étel után könyörögnünk kellett, az Uri Imádſágot azon kivül, az Apoſtoli Hitnek formáját és a' Tiz parantſolatokat el mondattuk, a' Bibliát nem tſak olvaſtuk; hanem a' Sz. Hiſtóriakat könyv nélkül el kellett mondanunk. A' rövidebb Sóltárokat könyv nélkül mindennap el kellett énekelnünk, minden hoſzſzabb Sóltárból pedig avagy tſak a' két elſö verſet könyv nélkül a' maga notáján egymás rendiben néha ötvenig-is el kellett énekelnünk, egyéb Virtuſokat gyakarolnunk, igy igyekezett minket mint igen jó és Bölts Atya az Urnak félelmében fel nevelni. A' mellyért légyen az ö emlékezete mindenkor áldott.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

(19) *Kérdés:* Mikor kell könyörögni? *Felelet.* (I) Az Apoſtol azt mondja. 1 Theſ. 5. vs. 27. *Szüntelen imádkozzatok.* Luk. 18. vs. 1. Eféſ. 6. vs. 18. az az: az ember elméjének a' könyörgéſre mindenkor kéſzen kell lenni, hogy mihelyt az idö s' az alkalmatoſſág engedi s' kivánnya mindjárt imádkozhaſſék, és az Iſtenröl való elmélkedéſre s' a' mennyei társalkodáſra mindenkor kéſznek találtathaſſék. (II) A' rövid és Iſtenes fohászkodáſok mindenkor, mindenütt és a' munka közben-is végben mehetnek s' annak idöt s' órát nem kell ſzabni, és a' ki nyomoruſágban, kiſértetben, véletlen vétekben vagy hirtelen való betegſégben eſik, annak-is bizonyos idöt ſzabni nem lehet; mert akár mikor ki töltheti az ö lelkét Iſten elött. Söt néha a' Sz. Lélek-is hirtelen fel buzdittya az embert a' könyörgéſre, a' kinek munkája ſzabados, és bizonyos idöhez ſzabni nem lehet. Ján. 3. vs. 8. (III) A' rendes és mindennapi kegyeſſég gyakorláſának pedig akár magános, akár Házi, akár kö-

közönſéges légyen az, ſzükſég bizonyos orát s' idöt rendelni; kivált a' közönſéges könyörgéſekre külömben egyben gyülni nem lehet, mert az emberi élet ſok bajjal köttetett egyben, és igy az embernek minden ſzempillantásban, avagy tſak álmában könyörögni nem lehet; és igy a' mint mindenekben ugy ebben-is jó rendet kell tartanunk. Azonban ekképpen elménkböl a' reſtſéget, henyéléſt s' lomhaſágot ki verjük. De végezetre eleitöl fogva, az Iſtennek Sz. emberei mind az 'O s' mind az Uj Teſtamentomban-is ezt tſelekedték, az az, a' magok rendes könyörgéſeknek bizonyos idöt s' órát ſzabtanak, a' mellyet alább mindjárt lehet látni.

(20) A' Sidók régi idöktöl fogva a' könyörgéſnek minden nap három nevezetes idöt ſzabtanak vala, a' mint ezt a' Dániel példájából tanóllyuk. Dán. 6. vs. 10. a' ki *napjában háromſzor könyörög vala.* A' mely rendelt idöket óly ſzoroſſan megtart vala, hogy a' Király parantſolattyát meg-vetvén kéſzebb vólna az oroſzlánok torkában vettetni, mint ſem azokban a' könyörgéſt el mu-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

latni. Mitsoda idök löttenek légyen pedig azok, a' Sz. Dávid meg magyarázza. Sólt. 55. vs. 18. *Estve, reggel és délben imádkozom.* A' Sidók a' reggeli könyörgéſt Abrahámnak, a' délit Iſáknak, az eſtvélit a' Jákob rendeléſének tartyák. De inkább vólt ezekben tekintet az áldozatokra, a' mellyekkel minden reggel és eſtve áldoznak vala, és az áldozatoknak tagjai egéſz éjjel az óltáron égnek vala. Azt is mondják a' Sidók, hogy Gamáliel, mindennap 18 könyörgéſeknek el-mondáſát parantſolta. A' Pogányok-is reggel és eſtve ſzoktak vala imádkozni. A' Muhammed tanitványi pedig minden nap ötſzer könyörögnek. u. m. Hajnalban, napfeljövetelekor. Délben, dél után, s' a' naplemenetelekor; néha pedig naplemenetele után, és éjféltájban-is, az utólſó könyörgéſek leghoſzſzabb; mert azt mondják, hogy a' buzgóſágnak nevekedni kell, és az utólſó jó tselekedeteknek nagyobboknak kell lenni az elſöknél. Ezeket a' rendelt idököt pedig óly ſzoroſſan meg tartyák, hogy a' könyörgéſt ezekben még a' tengerben vettetett ember, vagy ſzü-

ſzülendö Aſzſzony-is büntetetlen el nem mulathattya.

(21) Az elſö Kereſztyének-is, a' régi Sidókot követvén a' könyörgéſnek bizonyos idöt ſzabtanak. u. m. Reggel, étel elött s' étel után, eſtve és éjtzaka könyörgöttenek, a' mellyért, Conſtántinus M. elſö kereſztyén Tsáſzár-is ditſértetik. Némellyek pedig azt bizonyos orához-is ſzabták, könyörögvén, három, hat, és kilentz órakor. Ennek pedig külömb külömb féle okait adják. Mivel némellyek azt mondják, hogy a' Sz. Lélek három órakor ſzállott le az Apoſtolokra. Péter enni akarván, hat órakor méne imádkozni a' vatsoráló Házban, Péter pedig és János kilentz órakor mennek vala a' Templomban imádkozni. Máſok azt mondják hogy a' reggeli könyörgés néz a' Kriſtus fel támadáſára, a' déli az ö menyben fel menetelére, az eſtvéli pedig az ö kinſzenvedéſére. Némellyek azt mondották, hogy mindennap hatſzor kel imádkozni, u. m. Hajnalban, három, hat, kilentz órakor. Eſtve, a' ka-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

kas szóllás tájban, mindezeknek bizonyos okát adván t. i. hogy hat napokan teremtette Isten a' világot. s'. t. Némellyek ugy itéltek, hogy mindennap hétszer kell könyörögni, a' mint Dávid tselekedett. Az moshtani Görög Eklésiákban, minden innep napján, Urnapján, és szombaton estve felé a' Templomban mennek, és éjjeli két órakor minden ember, tsak egy marad otthonn a' ház őrizetire, és ott vadnak reggelig, énekelvén és imádkozván. Napkeletkor haza mennek és kilentz óráig semmit nem esznek, és akkor ismét a' Templomban vadnak. Angliában pedig és Belgiumban ismét más szokás vagyon, ugy Német Országban és Helvétiában. Az ellenkezők mindennek azt parantsollyák hogy napjában háromszor könyörögjen. Azon kivül a' Papirendnek vadnak hét arra rendeltetett orái, u. m. Reggel, egy, három, hat és kilentz órakor, estve, és az után; mert reggel született a' Krisztus, egy órakor vitetett Pilátushoz, három órakor ostoroztatott meg, hat

hat órakor feszittetett-meg, kilentz órakor hólt-meg, estve vétetettle a' kereszt-fáról. s'. t. s'. t.

(22) (IV) Nem kell az idönek szakaszaiban titkot keresni; mert a' babonáság, nem-is kell ugy vélekedni, hogy egyik idö a' másnál magában szentebb vólna; hanem ebben tsak arra kell figyelmeznünk, hogy óly idöt válaszszunk, a' melyben jobb rendel, jobb móddal s' álhatatosabban véghez viheszük a' mi tisztünket. (V) Nem lehet mindeneket azon időre kötelezni; mert nem minden idö alkalmatos mindennek; némellyek ugyan magok szabadságokban lévén mindenkor rá érkeznek; de a' szolgák állapottya más, a' kikre-is vigyázni kell, a' mint-hogy a' jól rendeltetett közönséges Társaságokban ezekre-is vigyáznak. (VI) Jóllehet az Isten a' könyörgésnek semmi bizonyos idöt nem szabott, mindazáltal a' mellyet az Eklésia és a' Tselédes Gazda szabott, azt meg kell tartani, el nem kell mulatni, vagyha el mulattyuk kéntelen, azt igyekezzük máskor ki pótolni. (VII) Ezzel mindazáltal a' Sz. Lélek sza-

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

bados munkálkodáſát nem köttyük bizonyos idöhez, nem-is kell ennek rendkivül való fel inditáſát várni; mert a' mi kötöleſſégünk nem attól függ; hanem az Iſten parantsolattyától, a' kinek mindenekben engedni tartozunk.

(23) (VIII) Közönſégeſen tehát akkor s' anyiſzor kell imádkozni, a' mikor s' a' mennyiſzer kiványa a' Kereſztyén Magiſtrátuſnak és az Ekléſiának rendeléſe, a' hól élünk. E' pedig tſak nem minden Tartományokban külömböz. Magánaſon pedig és a' maga tselédivel mindennap kell az embernek könyörögni; mivel a' mindennapi kenyeret kell kérni, a' mint vagyon az Úri Imádſágban, az efféle könyörgéſeknek oráiról s' ſzámáról maga-is ki ki tehet rendeléſt. (IX) Ha a' közönſéges ſzokáſra nézünk, tehát ez következendö idöknek ſzakaſziban kell imádkoznunk mindennap. (a) *Reggel és eſtve.* Sólt. 5. vs. 4. Márk. 1. vs. 35. Sir. 2. vs. 19. Tſel. 16. vs. 25. (b) *Minden munkához való fogás elött s' annak el-végezéſekor.* Ján. 11. vs. 41. Ján. 17. vs. 4. Idevaló a' Tudós Baſilius in-

intéſe-is: *Ha valami munkához fogándoſz, elſöben hivd ſegitſégül az Urat, és midön azt el-végzed, el ne mulaſſad hálákat adni.* (c) Továbbá minden emberekben mint-egy bé óltatott ſzokás, hogy *étel elötti s' étel után* imádkozzanak, a' mellyet magais Edes Idvezitönk el nem mulatott. Mát. 14. vs. 19. Ján. 6. vs. 23. Kriſoſtómuſnak-is ide való ama' jeles beſzéde: *Mondhattza-meg énnékem! mitsodás ſzemmel nézbeted a' napot? ha annakelötte nem imádándod azt, a' ki annak vidámitó ſugárait a' te ſzemeidhez ereſzti. Hogy hogy éſz az aſztalról? hanemha elſöben imádándod azt, a' ki teneked annyi jót ajándékozott. Mitsoda reménſséggel adod magod álomnak? hanem ha az álmotlanſág és éjtzakai félelmek ellen, magadat elſöben a' könyörgéſnek hathatós erejével az Iſten óltalmában által téſzed.* Láſd. 5Móſ. 8. vs. 11—14. (d) A' hódakozáſnak idejekor-is a' ſzerentſés ki menetelért mindenkor imádkoznak vala. 1Sam. 14. vs. 36. 4Móſ. 10. vs. 35. *Kelj fel Uram, és ſzéledjenek-el a' te ellenſégid, és fuſſanak-el a' kik tégedet gyülölnek a' teortzád elött.* 1 Chrón. 5. vs. 20. 2Chrón. 20. vs. 11. és 14. vs. 11.

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Igen jeles az a' tábori könyörgés, mellyet a' maga Vitézinek formált ama' Nagy Conſtántinus elſö Keresztyén Cſászár: *Tégedet egy Iſtent eſmérünk, tégedet Királyunknak vallunk, tégedet ſegitſégül hivunk. Te vagy a' mi győzedelmünk, te általad győzzük-meg ellenſégeinket. Tenéked köſzönünk minden jókat, a' mellyekkel élünk, egyebeket-is tſak egyedül te töled várunk. Továbbá alázatoſan könyörgünk tenéked, tartſad meg a' mi Fejedelmünket Conſtántinuſt és az ö Fiait ſokáig békeſſégben.* (e) Végezetre azt-is tudják mindenek, hogy kiváltképpen a' ſzorongattatáſnak idején gyakran és igen buzgóſágos indulattal kell imádkozni. Sólt. 50. vs. 15. Jób. 7. vs. 11. 27. vs 9. Mát. 26. vs. 38. 39. Ják. 5. vs. 13. 14. Sid. 5. vs. 7. 8. Ugyan-is a' mely félelmes gondolatokat s' gondokat a' nyomoruſágok a' mi ſziveinkben bé öntenek, azokat az Iſten kegyelmének kebelében ekkor ki öntyük.

(24) (X) Jóllehet pedig az illyen s' ezekhez haſonló alkalmatoſſágok idején és mindennap-is könyörögnünk kell; de hányſzor s' mikor,

arra bizonyos régulát nem lehet ſzabni: bizonyára avagy tſak többſzer reá érkeznék az ember napjában a' könyörgéſre, mint ſem ſzokott könyörögni, mert minden orában avagy tſak egyſzer lehetne könyörögni, ha nem ſok beſzédü imádſággal, de igen rövid hálaadó és könyörgö ſzivbéli fohászkodáſſal, és elég ſzégyen a' Keresztyén embernek, a' ki Iſtennek Papja. Jelen. 1. vs. 6. ha a' Pogányok, ha a' Sidók ennek a' kegyeſſégnek gyakorláſában ötet meg győzik. (XI) Jobb tehát rövid és buzgóſágos könyörgéſeket gyakran mondani. 1 Theſ. 5. vs 27. mint-ſem hoſzſzu könyörgéſeket kevéſſzer. Mát. 6. vs. 7. Péld. 10. vs. 19. 1 Kir. 18. vs. 26. 27. Ugyan-is a' hoſzſzu könyörgés ſokſzor unalmot, reſtſéget ſzerez az emberben, és igy hijában valóvá téſzi a' könyörgéſt, ſöt félhetni akkor, ne hogy az Iſten nevét vagy hijában végyük fel; vagy abban a' vétekben eſſünk, a' mellyet Idvezitönk kárhoztat. Mát. 6. vs 7. a' mely tulajdonképpen a' Görög ſzónak ereje ſzerint áll, az azon egy

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

dolgot jelentö szóknak hijjában és maga mutagotásából való gyakor és sükségtelen el-mondásában, ugy itélvén, hogy az Isten minket külömben meg nem halgat. A' mely vétek a' Pogányok könyörgésében uralkodott, a' kik ugy itélnek vala, hogy az ö bálványaik annál jobban meg'érthetnék öket, mentöl többször elöttek azon egy dolgot és szót el mondanák. Ha pedig a' jó példákra kell figyelmeznünk, ugy láttyuk, hogy mind a' Krisstus; mind az Apostolok, mind a' régi szentek igen rövid formulákkal könyörögtenek. Igy imádkozott Mósses. 4 Mós. 12. vs. 13. Gédéon. Bir. 6. vs. 9. Sámuel. 1 Sam. 8. vs. 6. Néhémiás 2. vs. 4. Efféle könyörgésekkel rakva vagyon a' Sz. Dávid Sóltáros könyve. Lásd. Mát. 15. vs. 22. 25. 26. vs. 39. Tsel. 1. vs. 24. s'. t. Ily rövid vala az 'O Testamentombéli Fö Pap könyörgése-is, a' tisztulásnak innepekor: *Mi Urunk Istenünk tessék teneked, hogy ez az esztendö meleg és esös légyen. Ne vétessék-el a' Királyi Páltza a' Judától. Ne szükölködjék a' te néped, ne hogy ételért egyik a' másikra szo-*

szorullyon. Ne-is halgasd meg az uton járók könyörgéseket, az az mindenben; mert az uton-járo másokra nem vigyáz, tsak magára, egyik szelet kér, másik esöt, hideget, vagy meleget vagy szárazságot s' nem figyelmez arra, mi vólna hasznasobb az egész földnek.

(25) *Kérdés.* Mitsoda nyelven kell imádkozni? *Felelet:* A' mi az Istent nézi, ö minden nyelven meg érti a' mi imádságinkat, és igy a' magános ember azon a' nyelven könyöröghet, a' mellyen tettzik néki; de a' közönséges és Házi könyörgésekben más emberekre-is kell vigyázni, óly nyelven kell hát imádkozni, a' mellyet mind, avagy tsak többire értsenek, és igy ámént mondhassanak, az az született nyelvén minden Nemzetnek, vagy a' mely a' hellyet vagyon. Ezt parantsollya az Apostol. 1 Kór. 14. vs. 16. 17 19. 23. *Mert ha idegen nyelven könyörgök a' Gyülekezetben, az én könyörgésemnek értelme haszontalan; ugyan-is a' tudatlan ember mimódon mond a' te haláadásodra Ámént, mert nem tudja mit mondasz: és más ab-*

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára, Székelyudvarhely

abból nem épül: azért a' Gyülekezetben inkább akarok öt szót szóllani értelemmel, hogy nem mint tiz ezer szót idegen nyelvvel. Ha azért az egész Gyülekezet egyben gyül, és mindnyájon idegen nyelveken szóllanak, ha bé mennek a' tudatlanok vagy a' hitetlenek, avagy nem azt mondják é hogy bolondságot tselekesztek? s'. t.

(26) *Kérdés*: A' könyörgö embernek magától kellé könyörgést formálni? vagy pedig a' másoktól formált könyörgésekkel kell élni s' imádkozni? *Felelet.* (1) Ha a' formulákon értetnek a' Sz. Irásban szélyel a' Profétáktól, a' Krisstustól s' az ö Tanitványitól és más Sz. emberektöl el-mondatott könyörgések, igen-is azokkal kell élni, kivált a' mellyeket az Isten meg-is halgatott, és valameddig a' mi könyörgésünket onnan ki szedegethettyük nem kell másuvá folyamodni; mert az Istennek beszéde a' könyörgéseknek mélységes kutfeje, és az Isten azokat igen kedvelli. (2) De ha a' formulákon a' Tudós Emberektöl irt könyörgéseket értyük, akkor e' követ-

vetkezendö dolgokot meg kell jegyezni. (a) Az elsö Keresztyének semmi bizonyos formulákhoz magokat nem kötik vala; hanem elsöben az Uri imádságot el-mondják vala, azután magoktól ugy könyörögnek vala, a' mint az alkalmatosság kivánta, azután pedig a' kegyességnek gyakorlásában való hidegség, a' tunyaság és tudatlanság adott alkalmatosságot arra, hogy a' könyörgéseknek bizonyos formái le-irattatnának, es igy senkinek a' magától formált könyörgést addig el-mondani nem szabad vala, mig a' Tudósabbaknak azt meg mutatná. (b) Szabad az embernek más formulájával élni, de szabad magától-is könyörögni, egyik sem tiltatik az Istentöl, tsak arra kell vigyázni, hogy a' ki magától könyörög, ne hogy az Isten nevét vagy hijában végye fel; vagy abban a' Pogányok vétkében essék, a' mellyet tilt Edes Idvezitönk, Mát. 6. vs. 7. A' ki pedig más formulájával él meg lássa, ne hogy azáltal a' könyörgéshez illendö buzgóságot, figyelmetességet, és a' könyörgés-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

géſnek Tudományában való épületet el-mulaſſa. (c) Az Egy-Házi Tanitónak ahoz kell ſzabni ebben magát a' mit az Ekléſia bölts okokra nézve jobbnak itél ; és jóllehet a' mindennapi könyörgéſek iránt külömböznek ; de ugy láttyuk, hogy minden Nemzetben való Ekléſiáink avagy tſak abban meg egyeznek, hogy a' Sákramentomoknak ki ſzolgáltatáſakor, az Egy-Házi Tanitó, arra rendeltetett formulával éllyen. (d) A' magános könyörgö embernek itt-is nagyobb ſzabadſága vagyon, arra kell mindazáltal igyekezni, hogy minden ember a' könyörgéſnek Lelkével birjon, s' tudjon magától minden alkalmatoſſágra könyörgéſt formálni, mert ez az igaz Kereſztyén embernek Papi tiſzte. Vadnak ugyan ſok könyörgéſes könyvetskék ; de hátha azok el veſznének, ſokan nem tudnának könyörögni. Nem a' végre irattottak azok, hogy ſenki másképpen ne könyörögjen, hanem hogy tudjon s' tanullyon ki ki magától-is óly fohászkodáſokat formálni. Az én tzélom-is ebben az egéſz könyvets

vetskében az, hogy minden tudhaſſon magától minden alkalmatoſſágra rövid és buzgóſágos fohászkodáſokat formálni, és ne kénteleniteſſék mindenkor a' könyörgéſes könyvre ſzorulni s' futni.

(27) *Kérdés*: Hát az Uri Imádſágot el kell mindennap mondani? *Felelet*. Igen-is. (a) Mert a' Kriſtus maga parantſollya : Mát. 6. vs. 9. *Ti azért igy imádkozzatok*. Luk. 11. vs. 2. *Mikor imádkoztok, ezt mondjátok*. (b) Mert annak kéréſi minden napra illenek, a' mellyet avagy tſak az a' kérés bizonyitt, a' melyben a' mi mindennapi kenyerünket kérjük. (c) Mert a' régi Kereſztyének-is azt tselekedték, ugymint a' kik fundamentumul feltették s' el-mondották az Uri Imádſágot, az után hozzá ragaſztották mint-egy a' magok fohászkodáſokat. Ma pedig a' mi könyörgéſünket elöl ſzoktuk botsátani, a' mellyet az Uri Imádſággal bé rekeſztünk azért, hogy ha valamit el-felejtettünk és el-mulattunk, azt mint-egy ſummában kötvén, a' Kriſtustól tanólt imádſágban az Iſten eleiben

bots-

Heáz-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

botsáſſunk. *Kérdés.* Ugyde a' Kriſtus Tanitványiról ſohól ſem olvaſſuk a' Sz. Irásban hogy ezzel éltenek vólna? Azonban nem-is illik minden ember ſzájában; mert a' ki vonaglik és a' halálhoz közelit, hogy hogy kérheti még-is a' mindennapi kenyeret. *Felelet:* (a) Az Kriſtus Tanitványi kétség kivül meg-tselekedték azt a' mit az ö Meſterek parantſolt, és jóllehet azt az Sz. Irásban nem olvaſſuk; de azért tagadni éppen nem lehet. Ugyan-is nem minden Hiſtóriák s' meg lött dolgok irattattak-meg a' Sz. Irásban. Azok ſem irattak mind meg a' mellyeket a' Kriſtus tselekedett. Ján. 21. vs. 25. Azt ſem olvaſſuk, hogy Illyés Eliſéuſt Profétává, Hazaelt Siriai Királlyá felkente vólna, 'a mint az Iſten parantſolta vala. Azt ſem olvaſſuk, hogy az Apoſtolok, Atyának Fiunak és Sz. Léleknek nevében Kereſzteltenek vólna, mindazáltal el hiſzſzük hogy azt a' Kriſtus parantſolattya ſzerint Mát. 28. vs. 19. mint engedelmes és Sz. Lélektöl vezéreltetett Tanitványok véghez vit-

vitték. (b) A' könyörgö ember nem tſak magáért könyörög az Uri imádſágban; hanem minden Felebaráttyáért, nem mondja: Add-meg az én mindennapi kenyeremet; hanem a' mi kenyerünket, és a' Kereſztyén embernek tiſzte az, hogy a' más ſzükſégeit ugy véllye, mintha magáéi vólnának, miért ne mondhatná hát el ezt a' vonagló ember-is? Azonban a' kenyér nem tſak ételt s' italt téſzen; hanem mindent a' mi ez életre tartozik, a' vonagló embernek pedig kenyere, az ö teſti fájdalmitól való meg enyhüléſe, és hellyénlévö tsendes elmével ez életböl való ki költözéſe, ugy hogy a' kenyérnek kéréſe alatt ez az kivánſág-is bé foglaltathatik. *Szünjél meg Uram én tölem, hogy vegyek eröt, az én ki-muláſom elott.* Sólt. 79. vs. 14. A' Régieknél a' babonaſágból vala, hogy a' Kereſztſég elött ſenkit-is erre az Imádſágra ne tanitanának.

(28) Látók eddig tehát azt: Hogy hogy kelleſſék a' Kereſztyén embernek a' könyörgéshez kéſzülni. Miképpen kellyen könyörögni. De immár (III) azt-is meg kell tanólni: Mit kellyen a' könyör-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

nyörgö embernek a' könyörgés után tselekednie? Hálákat kell (a) adni az Istennek, hogy ö Felsége a' Keresztyén embert a' maga Sz. szine eleiben állitani, Sz. Lelke által a' könyörgésre inditani, annak végben vitelére fel-segilleni, maga elött el szenvedni méltóztatta s' ötet büneiért meg nem emésztette. 5 Mós. 5. vs. 24. Bir. 6. vs. 22. 27. Esa. 6. vs. 5. Meg kell vallani az ö könyörgésének hibáit s' botsánattyát kérni. 2 Chrón. 30. vs. 18. 19. 20. és egytzersmind annak meg-halgatását, kérésinek meg adását tsak az Istentöl a' Jésus nevében igen alázatosan kell kérni. Ján. 16. vs. 23. A' mellyet tselekedni igen sokan el-mulatnak, avagy tsak a' közönséges könyörgésekben, és azt a' Templomban meg nem várják, hanem mihelyt az éneklés el-kezdetik, onnan ki futnak, nem külömben mint ama' kilentz háládatlan bélpoklosok. Luk. 17. vs. 17. 18. (b) Valóban meg kell visgálni, hogy-ha a' könyörgö-ember jobbá-letté a' könyörgés után; mert lehetetlen dolog hogy az Istennel való társalkodásból s' beszélgetésből

böl szentebbek ne légyünk: a' mint az' emberek között-is óllyanná lészen többire az ember, mint az a' kivel társalkodik. 1 Kór. 15. vs. 33. A' ki tehát az Istennel társalkodik, az, az ö természetinek, az az tökélletességeinek részesévé lészen. 2 Pét. 1. vs. 4. Az Isten égö tüz, 2 Mos. 24. vs. 17. a' ki annak kementzéjéböl ki jö, a' bünnek salakjától meg frisseltetettnek kell lenni. Dán. 3. vs. 25. Az Isten világosság, söt világosságoknak Attya, Ján. 1. vs. 9. a' ki övéle mulat meg kell annak fényesedni. 2 Mós. 34. vs. 29. Mát. 5. vs. 16. 1 Ján. 1. vs. 6. 7. (c) A' könyörgés után az Isten feleletét békességes türéssel kell várni; nem külömben mint azok a' kik a' Fö Rendeknek Supplikátziót adnak bé, és mint ama' Bethesda halastó mellett fekvö betegek várják vala az Angyalnak le-szállását. Ján. 5. vs. 3. 'Es mint a' Próféta vigyáz vala arra, mit szóllana néki az Ur. Habak. 2. vs. 1. Azt kell mondani a' Prófétával: *'En pedig az Urra nézek, várom az én szabaditásomnak Istenét és meg-halgat engemet az én Iste-*

Ház: Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Istenem. Mik. 7. vs. 7. Azt kell mondani a' Sz. Dáviddal. *Meg hallom mit szóll az Ur Isten, mert kétség nélkül szóll békességet, kétség nélkül közel vagyon az ö szabaditása az ötet félökhez, hogy lakozzék a' ditsöség a' mi földünken. Az Ur-is minden jót ád hogy a' mi földünk meg teremje az ö gyümöltsét.* Sólt. 85. vs. 9. 10. 13. A' Sidó Doktorok-is a' rendes könyörgések után ezt mondják vala: *Légyen Uram a' te jó akaratod*, hogy lakozzék a' mi Nemzetünkben a' szeretet és az atyafiság, hogy láfdmeg a' mi gyalázatunkat és tekintsdmeg a' mi nyomorufáginkot. (d) A' mit kivánt a' könyörgö ember tovább-is kell keresni s' kérni az Istentöl, és járullyon bizodalommal a' kegyelemnek székihez, hogy irgalmaffágot és grátziát nyerjen, *az alkalmatos időben való segitségre.* Sid. 4. vs. 16. de ne békételenséggel, hanem nagy alázatosan. Igy könyörgött Abrahám hat izben egy más után a' Sodoma meg-maradásáért. 1 Mós. 18. Ezt mondván: *Ne haragudjék az én Uram, imé noha én por és hammu vagyok, kivánnék még*

még egyszer szóllani. vs. 32. A' Sz. Pál Apostol-is háromszor könyörgött, hogy a' Sátán tlapdosó Angyala ö töle el-távoznék. 2 Kór. 12. vs. 7. 8. A' Sz. Dávid-is ugy könyörög: *Egy dolgot kértem az Urtól, most-is azont kérem, hogy lakhassom az Urnak házában életemnek minden idejében, és láthassam az Urnak Szépségét, és látogathassam az ö Templomát.* Sólt. 27. vs. 4. Meg-is halgattya az Isten az illyen könyörgö embert, a' mint Edes Idvezitönk nem tsak példabeszéddel; hanem maga szavaival-is ezt bizonyitta. Luk. 18. vs. 6. 7. 8. *Az Isten ha el-halasztya-is; de meg-szabadittya azokat hamar, a' kik ö hozzá kiáltanak éjjel es nappal.* Az meg adásnak idejét pedig az Istenre kell bizni, mert nem a' mi dolgunk tudni az időket, a' mellyek az Atya hatalmában vadnak. Tsel. 1. vs. 7. ö Felsége tudja, mikor kell meg-adni, a' mikor ö Felségének ditsöséges, Felebarátunknak épületes, minékünk pedig Idvességes. Bizzuk hát ezt az Istenre. *Én annakokáért tenéked igy könyörgök Uram: a' te jóvóltodnak*

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

meg-jelentésének ideje vagyon. Isten a' te irgalmasságodnak sokságában hallgass meg engemet, a' te szabaditásod felöl való igéretednek igasságában. Sólt. 69. vs. 14. *A' te kezedben ajánlom azért az én lelkemet, mert meg-váltottál engemet Uram, Igasságnak erös Istene.* Sólt. 31. vs. 6. Mik. 7. vs. 7—10.

(29) Eddig láttuk; kihez kell könyörgésünket botsátanunk? Azt-is elé-adtuk: Mitsodásnak kell lenni a' könyörgö embernek és miképpen kellyen könyörögni? következik immár a' *Harmadik*, t. i. Mikért és kikért kellyen könyörögni? (1) A' könyörgö embernek kell az Istentöl jókat kérni. Jak. 4. vs. 3. még pedig minden jókat; de az Istennek akarattya szerint. 1 Jan. 5. vs. 14. *Leg elsöben* pedig azokért a' dolgokért kell könyörögni, a' mellyek az Isten ditsösségére tartoznak. Mát. 6. vs. 33. *Azután* a' mellyek a' mi Lelkünk idvességét nézik. Sid. 13. vs. 9. Ugyan-is: *Mit haszná valakinek ha a' világot meg-nyeri-is, ha az ö lelkét el-veszti.* Mát. 16. vs. 26. 1 Kór. 9. vs. 11. *Végezetre*, mind azokért, a' mellyek a'

a' mi testi életünknek békességére s' táplálására tartoznak. 1 Mós. 28. vs. 20. 21. a' hól a' Jákób kiván az Istentöl, örizetet, ételt, öltözetet, békessséget. Zak. 10. vs. 1. 1 Sam. 1. vs. 10. Igen nevezetes a' *Jábesnek* könyörgése, *a' ki but soha sem látott.* 1 Chrón. 4. vs. 10. Mindezeknek pedig summája az el-mondott rendel béfoglaltatik az Uri Imádságban, a' mely az egész Törvénynek s'' Évangyéliomnak-is summája. Mát. 6. Luk. 11. Itt pedig meg kell jegyezni. (a) Azokért kell kivált könyörögni, a' mellyek szükségesebbek. Mát. 6. vs. 8. 32. Mikor az Isten Salamonnak ezt mondá: *Kérj a' mit akarsz, hogy adjak néked.* 1 Kir. 3. vs. 5. ö értelmes és bölts szivet kére. vs. 9. a' mellyért-is nem tsak böltsességet, hanem gazdagságot s' ditsösséget nyere Istentöl. vs. 12. 13. De bizony igen kevés Salamon találkoznék ma, a' ki a' böltsességet fellyebb betsülné a' gazdagságnál. Söt sokan vadnak óllyanak, a' kik nem hogy magoknak kérnék Istentöl a' böltsességet, hanem azt-is irigylik, ha mások

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Gródy Károly

azt meſzſze földön, ſok ſzenvedéſſel és nagy költséggel kereſik, mint a' Móſes ſzolgája· 4 Móſ. 11. vs. 28. 29. De nem tſak irigylik; hanem meg-is akarják tiltani. Mark. 9. vs. 38. De bár minden ember bölts vólna. 4 Móſ. 11. vs. 29. Bár minden ember közél és valóban való Kereſztyén vólna. Tſel. 26. vs 29. s' affélében magát nem ártaná. De bizony ez-is tudatlanſágból ſzármazik. A' ki azért nem tudja mellyik jobb, a' böltseſſégé, vagy a' gazdagſág? menjen Salamonhoz s' tanóllya-meg. Péld. 3. vs. 13. 14. 15—18. *Jól meg-láſſátok azért a' mit tselekeſztek, hagyatok békét* a' böltseſſéget kereſöknek, mert Iſten tanátſát követik, *ha pedig az Iſtentöl vagyon, azt ti fel nem bonthattyátok, hogy ne láttaſſatok Iſten ellen tuſakodni.* Tſel. 5 vs. 35. 38. 39. *Az embereknek kellé inkább engednünk, vagy az Iſtennek? ti magatok itéllyétek-meg.* Tſel. 4. vs. 19. 5. vs. 29. (b) Nem kell a' könyörgésben tſak a' mi haſznunkat néznünk. 1 Kór. 14. vs. 4. Azonban ſoha felettéb valókért nem kell könyörögni, hanem tſak a' hozzánk illendökért. Péld. 30. vs. 8.

Ne

Ne adj felettébb való gazdagſágot s'. t. *táplály engem hozzám illendö eledelel.* Ezért parantsoltatik az Uri imádſágban-is, hogy ne légyünk telhetetlenek, hanem elégedjünk-meg a' *mindennapi kenyérnek* kéréſével. (c) Ide tartozik a' gonoſzoknak róllunk el-hárittatáſáért való könyörgés-is. Sólt. 6. vs. 3. 2 Kór. 12. vs. 7. 8. 9. Eféſ. 6. vs. 12. a' mellyeknek a' mi életünk ugyan tárgyul ki tétetett, és ha jól meg viſgállyuk, nintsen nyomorultabb teremtett állat az embernél, a' ki ſoha más ſegitſége nélkül nem lehet; ugyan-is ha ſzületik, magával jól tehetetlen ſok ideig, ha fel nevekedik, mennyi nyavalyákkal kell küſzködni, mennyi ellenſégi vadnak, ha el-vénül, iſmét a' gyermeki állapotra viſzſzatér, egyéb teremtett állatok pedig erre nézve bóldogobbak: Ugyannyira, hogy tſuda, hogy hogy lehet az ember még-is kevély, a' ki mezitelen jö e' világra, az oktalon állatokról le tépett bö ökkel s' ſzörökkel ékeſiti magát, ha ſokat gyüjtis magával el nem viheti, s' nem tudja kié leſz végre. (d) Mind-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

azonáltal inkább kell a' Sátán a' bün és teſt ellen, mint egyéb nyomoruſágok ellen könyörögni. Rom. 7. vs. 13—21. Nem illö tehát az embernek maga veſzedelméért könyörögni. Jón 4. vs. 3. 4 mert ez nem tſak a' természetnek törvényével ellenkezik, a' mely által ſenki a' maga teſtét nem gyülöli, hanem inkább neveli s' táplállya. Efeſ. 5. vs. 29. hanem az Iſten törvénye ellen vagyon, és nyilván a' nyóltzadik Parantſolat ellen. Hallottam azt, hogy vólt óllyan Tudós ember, a' ki az Iſtennek azon könyörgött, hogy a' Sátánt ſzállittſa véle ſzemben; de ez ebben a' kéréſében tudatlan vólt, és nem tudta mit kért. Mát. 20. vs. 21. 22. el felejtette vólt az Uri Imádſágban való hatodik kéréſt. Nem jutotteſzében az Idvezitönk parantſolattya. Mát. 26. vs. 41. és a' Kriſtus könyörgéſe. Luk. 22. vs. 31. 32. Nem emlékezék arra mint jára a' Sz. Péter Apoſtol. Mát. 26. vs. 35. 70. 72. 74. Bajos dolog-is a' Sátánnal ſzemben ſzállani; mert vagy ki régi tanólt és tudós lélek ö és ſok ezer

ezer praktikái vadnak. A' Sz. Jób-is elig győzi vala. A' Sz. Pál ſem ſzenvedheti vala azt. 2 Kor. 12. vs. 7—9. A' Kriſtus-is eleget küſzködik vala. Mát. 4. Mát. 20. vs. 22. 26. vs. 38. Luk. 22. vs. 44. Azonban az illyen kérés kérkedékenyſég nélkül nem-is lehet. *Kérdés*: A' lelkieket óllyanképpen kellé Iſtentöl kérni, mint a' teſti ſzükſéges jókat? *Felelet*: Nem, hanem valami külömbſéggel. Ugyan-is a' mennjivel nemesb réſze az embernek a' lélek a' teſtnél, annyival méltóſágaſobbak a' lelki dolgok a' teſtieknél. A' lélek halhatatlan, az Iſtennek lehellete. 1 Móſ. 2. vs. 7. és az által lettünk Iſtennek nemzeti. Tſel. 17. vs. 28. A' teſt pedig tſak ideig tartó, romlandó, mulandó s' halandó. A' lelki dolgokat tehát ugy kell kérni, mint a' mellyek egyenesſen tartoznak az idveſſégre, mint a' mellyek magokban valóſágos jók, és igy tellyeſſéggel ſzükſégeſek, és a' teſti jókhoz elválhatatlanul nem köttettek, mint örökké meg maradandók. A' teſti jók pedig alatſanok és veſzendök,

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

és tsak hával kell azokat kérni, ha t. i. az Isten azokat szükségeseknek ítéli, az ö ditsőségének és a' mi idvességünknek s' Felebarátunknak elé-mozditására; nem-is szabad a' testi jókat külömben kérni, hanem-ha oly szándékkal, hogy azokkal alkalmatosobbá tétethessék, a' Lélek, az ö idvességének félelemmel való ki dolgozására, és igy az egész ember lehessen az Istennek ditsőségére. 1 Kór. 6. vs. 20.

(30) *Kérdés:* Kikért kell (2) könyörögni? *Felelet*: Minden emberekért. 1 Tim. 2. vs. 1. 2. Minden közönséges és magános könyörgésekben-is, könyörgünk magunkért s' másokért, sőt néha mások ellen. Imádkozzunk hát egy másért. Jak. 5. vs. 16. Efés. 1. vs. 16. Kolos. 1. vs. 3. 1 Thess. 5. vs. 25. Ezért parantsollya Idvezitönk-is, hogy az Uri Imádságban az Istent igy szóllitsuk meg: *Mi Atyánk.* Könyörögjünk az egymáshoz való szeretetért, hogy mindnyájan egyek légyünk. Ján. 17. vs. 21. 'Es a' közönséges szükségeket ugy gondollyuk,

lyuk, mint-ha mi magunk szükségei vólnának. Kell tehát *legelsőben* könyörögni, az e' földen el-terjedett s' vitézkedö Anya Sz. Egyháznak békességéért. 1 Kir. 8. vs. 29. 30. Dán. 9. vs. 20. A' Pogányoknak és a' Sidóknak abban bé jövetelek által való örögbüléséért, és a' Lelki Tanitókért. s'. t. 1 Thes. 5. vs. 12. 13. Sid. 13. vs. 7—17. 1 Kór. 15. vs. 27. Abban a' bünösöknek meg-téréséért. 1 Sam. 12. vs. 23. 1 Kir. 8. vs. 50. Annak a' hipókritáktól való meg-tiszteléséért. 1 Kór. 5. vs. 11. 13. *Aztán* kell könyörögni minden Királyokért, Fejedelmekért, Hatalmasságokért, Magistrátusokért, kivált a' kik Keresztyének és a' kiknek tartozunk engedelmeskedni. 1 Tim. 2. vs. 2. Rom. 13. vs. 7. Hogy légyenek azok az Isten Házának táplálói és dajkái. *Továbbá*, kell könyörögni a' nyomorultokért s' betegekért. Jak. 5. vs. 14. Utonjárókért, Esdr. 8 vs. 21. özvegyekért, árvákért, jövevényekért, minden szükölködö szegényekért. 1 Kir. 8. A' kisérteret szenvedökért. s'. t. s'. t. Kiváltképpen az Kristusért, az igaz Vá-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Szakkönyvtár

láſért, a' Kereſztyéni névért üldözéſt és rabſágot ſzenvedökért. Tſel. 12. vs. 5. *Pétert azért örizik vala a' fogſágban, a' Gyülekezet pedig ſzüntelen könyörög vala Iſtennek ö érette.* Luk. 22. vs. 32. Sid. 13. vs. 3. Sólt. 141. vs. 5. *Végezetre*, imádkozni kell a' mi ellenſégeinkért-is, a' mint a' Kriſtus parantſollya, Mát. 5. vs. 44. maga példájával-is bizonyittya. Luk. 23. vs. 34. a' Sz. Iſtván-is ötet követte. Tſel. 7. vs. 60. *A' ki térdre eſvén, nagy fel ſzóval kiált vala: Uram botsáſd meg nékiek e' bünt.* Ne teſſék hát minékünk-is e' képtelen dolognak, kivált ha valami idegen, ſöt a' mi Vallásunknak ellenſége azt kivánnya, hogy ö érette a' mi Gyülekezetünkben könyörögteſſünk, *hogy minden népek eſmérjék meg a' mi Iſtenünknek nagyſágos nevét és féllyék ötet, ugy mint mi.* 1 Kir. 8. vs. 41. 42. 43. és el-jövén, *tudják meg azt, hogy vagyon Próféta Izraelben.* 2 Kir. 5. vs. 8. 'Es jöjjenekel mi hozzánk, ezt mondván: *Hallottuk hogy az Iſten vagyon veletek.* Zak. 8. vs. 23. Eſdr 7. vs. 27. 6. vs. 10.

(31) *Kerdés*: Azt hallám hogy minden emberekért kell imádkozni, de hiſzem a' Kriſtus ſem könyörgött mindenekért; hanem tſak azokért a' kik néki adattak. Ján. 17. vs. 9. A' Sz. János ſem mondja hogy minden bünöſért könyörögjünk. *Felelet*: (a) Igen-is azt mondottam; de nem magamtól mondottam hanem a' Sz. Pál Apoſtol mondotta, hogy minden emberekért kell imádkozni, és abban kételkedni nem-is lehet. 1 Tim. 2. vs. 1. (b) A' mi a' Kriſtuſt illeti olvaſd meg alább-is, vs. 20. és által láthatod, hogy itt a' Meg-váltáſnak munkájáról vagyon emlékezet és hálaadás, jól tudta pedig a' Kriſtus mint minden tudó, hogy kik az meg-váltottak s' kikért jött a' világra, azért itt tſak azokért ád hálákat s' azokért könyörög, mi pedig nem tudjuk kik a' meg-váltottak; mert illyenek minden népben, nyelvben s' Vallásban-is vadnak. Jelen. 5. vs. 9. Azonban azoknak a' jóknak u. m. az örök életnek s'. t. a' mellyekért a' Kriſtus ott könyörög tſak egyedül a' meg-váltottak lehetnek réſzeſi. A' mi a' Sz. János Apoſtol ſzavait nézi,

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

nem tiltya ö hogy a' halálra vétkezett bünöſökért-is ne könyörögjünk, hanem tſak azt mondja: 'En nem parantſolom tinéktek hogy az efféle emberekért könyörögjetek, s' azzal ſem biztathatlak titeket, hogy az illyen könyörgés óly bizonyoſan meg fog halgattatni Iſtentöl, mint az a' melyröl ſzóllottam Ján. 5. vs. 14. 15. 16. mert az óllyan bünöſök, meg keményedet nyakuak, és ſok intéſek után-is meg nem tértenek, vagy talám az Evangyélium folyamattyának-is ellene állattanak, a' millyen bünöſök ſokſzor az Apoſtolok idegejében hirtelen való halállal s' tapaſztalhatóképpen meg-büntettettek.

(32) Innen vette eredetét az a' *Kérdés*, a' mely a' Tudóſſok közöt fen forog: *Vallyon az Egyházi Tanitó, midön közönſégeſen könyörög, tſak az igaz Hivöknek képekben könyörögjé?* Vagy az egéſz Gyükezetnek képében, a' melyben ſokſzor hipókriták, hitetlenek s' meg-átalkodott bünöſök-is feleſen találtatnak? *Feleletem.* (1) A' Rendkivül való közönſéges könyörgéſekben, a'

a' mellyeket a' Magiſtrátus tétet a' Pappal, midön valami Társaſágban, vagy Nemzetben valamely tzégéres vétek uralkodik, és azért az egéſz hely Iſtentöl büntettetik, akkor a' Tanitó minden óllyan gonoſz bünöſöknek képekben-is tartozik könyörögni, azokról valláſt tenni, azoknak botsánattyát kérni, és az Iſten oſtarának meg ſzünéſéért könyörögni; mert az illyen könyörgéſért, az Iſten gyakran az egéſz helyſégnek meg kedvez, azonban a' Tanitó függ a' Magiſtrátuſtól és a' Gyülekezettöl-is. (11) De a' rendes közönſéges könyörgéſekben jóllehet az Egyházi Tanitónak mint minden emberekért ugy a' hipókritáknak s' hitetlenek-nek-is meg-téréſekért kell könyörögni; de nem azoknak képekben. (a) Mert az Apoſtolok Leveleiben-is a' könyörgéſek tſak az hivöknek képekben formáltattak. (b) Mert igy a' hivök és a' hitetlenek között femmi külömbſég nem léſzen. (c) Mert ugy a' Tanitó könyörgéſének nagyobb réſzére vagy a' hivök, vagy a' hitetlenek, igazán ámen nem mondhatnak.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

(33) *Kérdés:* Azt-is hallám hogy némely emberek ellen néha szabad könyörögni, Ugy vagyoné az? *Felelet:* Igen-is; de nem valami magános haragból s' indulatból; hanem az Isten ügyéhez való buzgó szerelemből, a' menyiben annak némellyek álhatatosan és meg-térhetetlenül ellene tészik magokat. Jér. 18. vs. 20—22. Kegyesen tehát és okosan kell az illyen könyörgést formálni; mert nem mindenkor vagyon ideje s' hellye. Luk. 9. vs. 54. 55. Jól reá kell tehát vigyázni, minémü indulatból származnak az efféle kérések, vallyon az Isten ditsőségéhez s' Házához való szeretetből? Vallyon Illyési lélekből? 1 Kir. 18. vs. 40. 2 Kir. 1. vs. 10. 12. Hozzá kell tehát ezt mindenkor tenni, ha az Istennek ditsőséges, az Anya Sz. Egyháznak épületes, ha Istennek és az ö igasságának ugy tetzik, s' egyébképpen az óllyanak meg térni nem akarnak. 2 Mós. 32. vs. 27. 4 Mós. 16. vs. 15. 4 Mós. 25. vs. 8. Jós. 7. vs. 25. Bir. 16. vs. 28. 2 Chrón. 24. vs. 22. Néhém. 4. vs. 4. Sólt. 40.

40. vs. 15. 16. 59. vs. 14. 83. vs. 17. 18. 109. vs. 6—15. Jér. 7. vs. 16. Tsel. 4. vs. 29.

(34) A' ki immár ezeket tudja s' ezek szerint a' Régulák szerint könyörög, az a' mennyei Udvarhoz nem tsak bé nyujtotta alázatos Instántiáját a' Sz. Lélek által; hanem vagyon ott nagy Agense az Ur Jésus Kristus, a' ki által kegyelmes Választ bizonyosan reménlhet, s' várhattya az Atya Istentöl az ö könyörgésének *meg-halgattatását.* Sid. 4. vs. 16. *A' meg-halgattatás* pedig külömb külömb féle igékkel tétetik ki a' Sz. Irásban. Ugyanis mondatik az Isten a' könyörgöre és az ö könyörgésére *tekinteni.* 1 Mós. 1. vs. 4. Arról *el nem felejtkezni*, hanem *meg-emlékezni.* 1 Sam. 1. vs. 11. *Közél és jelen lenni* a' segedelemmel. Sólt. 145. vs. 18. 19. Azt *kedvelleni.* Jób. 42. vs. 9. A' zörgetöknek, kéröknek *meg-nyitani*, *meg-adni.* Mát. 7. vs. 7. 8. *Segitségül lenni.* Sólt. 50. vs. 15. *Meg felelni.* 1 Sam. 23. vs. 2. Az Isten pedig sokképpen felel vala régen a' könyörgöknek. (a) Hathatós szóval.

Ján.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

Ján. 12. vs. 27. 28. (b) A' Próféták által. 2 Kir. 20. vs. 4. 5. (c) Az Urimok és Thummimok által. 2 Mós. 28. vs. 30. 1 Sam. 28. vs. 6. (d) Néha bizonyos s' látható külső jelek által. 1 Crón. 21. vs. 26. Tsel 4. vs. 31. 16. vs. 26. (e) Néha pedig álom által. Bir. 7. vs. 15. s'. t.

(35) Lehetetlen dologis, hogy az Isten az illyen könyörgéseket meg ne halgassa, mert ö Felsége a' benne hivöknek igaz kéréseket mindenkor meg szokta halgatni. Sólt. 50. vs. 15. s'. t. De még a' nyögéseket, fohászkodásokat, és a' könyhullatásokat-is meg halgattya. Sólt. 38. vs. 10. 102. vs. 21. Sólt. 56. vs. 9. 39. vs. 13. Meg-halgattya pedig mind ezeket jó szivel és örömest. Péld. 15. vs. 8. 1 Pét. 3. vs. 12. Meg-bánhatatlanul és szemrevaló hányás nélkül. Jak. 1. vs. 5. Idején korán. Sólt. 27. vs. 5. 6. Esai. 49. vs. 8. 2 Kór. 6. vs. 2. Vagy minekelötte könyörgönénk. Esa. 65. vs. 24. Vagy éppen a' mikor könyörgünk. Dan. 9. vs. 20. 21. 23. Vagy a' könyörgés után. 1 Kir.

1 Kir. 3. vs. 11. Egy szóval mind örökké meg halgat. Esa. 51. vs 6. Söt többet mondok: Inkább meghalgat mint-sem reménlenök, többet ád mint-sem kérünk. Abrahám Ismaelért könyörög, az Isten megis halgattya, de Isákot-is igéri. 1 Mós. 17. vs. 19. 20. Salamon tsak böltseséget kér, az Isten azt-is ád, de gazdagságot-is és ditsöséget. 1 Kir. 3. vs. 12. 13. 2 Kir. 19. vs. 19. Ezékiás tsak a' szabaduláséért könyörög, de az Isten annak felette maga le vágja az ellenséget, és elveszti Sénakéribot. vs. 35. 37. Mát. 6. vs. 33. Solt. 21. vs. 5. Söt jobbat ád mint-sem mi kérünk. Az Apostolok azt kivánnyák vala tudni, mikor épülne-meg az Izrael országa. Tsel. 1. vs. 6. De a' Kristus jobbat igér nékik t. i. a' Sz. Lelket. vs. 8. Végezetre nagyobbat mondok, az Isten néha többet ád, mint-sem igért vólt. 4 Mós. 17. vs. 5. Az Isten azt igéri, hogy annak veszszeje a' kit választánd megvirágozik; de az Aron veszszeje nem tsak meg virágozék, hanem mondolát-is terme. vs. 8. *Annak pedig*

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

pedig a' ki végheteilen bövséggel mindeneket tselekedhetik fellyebb hogy nem mint kérjük, vagy el-ménkben béfogjuk, a' mi bennünk munkálkodó erö szerint. Annak ditsöſſég légyen az Anyaſzent-egyházban a' Kriſtus Jéſus által, minden időben, és mind örökkön örökké. 'Amen. Efeſ. 3. vs. 20. 21.

(36) Azt mondám fellyeb: Lehetetlen dolog hogy Iſten az illyen igaz könyörgéſt meg ne halgaſſa, Ugy-is vagyon, oka pedig ennek ez. (a) Mert maga az Iſten azt meg igérte, a' kinek minden igéretei ugyanok és ámenek, és könnyebb az égnek és a' földnek elmulni, hogy ſem mint az ö beſzédének bé nem tellyeſedni; mert nem ember hogy meg változzék, ſöt az változáſnak árnyéka ſem fér ö hozzája. Meg igérte pedig azt: Sólt. 50. vs. 15. Zak. 14. vs. 17. Mát. 7. vs. 7. 8. Mát. 21. vs. 22. *Valamit kéréndetek könyörgéſtekben, ha hiéndetek, el-véſzitek.* Ján. 14. vs. 13. Tſel. 2. vs. 21. *Minden valaki az Urnak nevét ſegitſégül hivja, meg tartatik.* Rom. 10. vs. 13. (b) Mert a' Kriſtus a' maga példájával is

is ezt tanitotta, hogy a' ki jól tud imádkozni, az akármi nagy és ſok dolgot meg-nyerhet. Mát. 26. vs. 53. Ján. 14 vs. 12. Márk. 11. vs. 24. Innen vagyon hogy a' ſzüntelen való könyörgés mindent meg győz. Ugyan-is meg győzi *az Iſtent.* 1 Móſ. 32. vs. 28. Márk. 11. vs. 24. Luk. 18. vs. 7. Az *Iſten Fiát.* Mát. 15. vs. 28. *Az ördöget.* Mát. 17. vs. 21. *A' Világot.* 1 Ján. 5. vs. 4. *Az eget.* Jak. 5. vs. 17. Egy ſzóval, *meg győz* az igaz buzgó könyörgés *mindent.* Márk. 9. vs. 23. *Mindenek lehettſégeſek a' hivöknek.* (c) Mert a' könyörgés által való tiſztelet igen kedves dolog az Iſten elött. Enek. 2. vs. 14. Sólt. 141. vs. 2. 1 Pét. 2. vs. 5. 1 Ján. 1. vs. 3. *A' jó illatok a' ſzenteknek imádſágok.* Jelen. 5. vs. 8. Kedves pedig ez az Iſten elött, mind a' *Kriſtuſért*, a' kiben bé óltatott a' hivö ember. Ján. 11. vs. 42. 14. vs. 13. Jelen. 8. vs. 3. 4. mind a' *Sz. Lélekért*, a' ki a' könyörgéſeket diktállya. Rom. 8. vs. 26. mind a' *dologért*, a' mellyet kér az ember. 1 Kir. 3. vs. 10. mind pedig azután a' *könyörgö emberért*, a'

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

a' kinek hite vagyon s' abból könyörög. Mát. 15. vs. 28. 21. vs. 22. 1 Pét. 2. vs 6. A' ki az Isten *barátya*. Ján. 15. vs. 14. A' ki az Istennek *Papja*. Jelen. 1. vs. 6. A' ki az Istennek Háza és a' sz. *Léleknek temploma*. Ján. 14. vs. 23. 1 Kór. 3. vs. 17. A' ki az *Istennek fia*. Ján. 1. vs. 12. A' ki a' Kristusnak el jegyeztetett *mátkája*. Jelen. 22. vs. 17. A' Kristusnak *örökös társa*. Róm. 8. vs. 17. Söt a' Kristussal egy széken uralkodó *Király*. Jelen. 3. vs. 21. és a' mi leg nagyobb, *az Isteni természetnek részese*. 2 Pét. 1. vs. 4. 'Oh mely drága privilégyiumok! óh mely nagy méltóságok! Nagy méltóság vala régen Római emberré lenni. Tsel. 16. vs. 37. Abrahám Fiának hivatni. Ján. 8. vs. 33. 40. Az igaz Keresztyén ember pedig ama' menyből alá szállott Jerusálemnek lakosa és az Istennek fia. Ha azért azzal ditsekedik vala az Abrahámnak testi maradéka, a' mi vagyon, 5 Mós. 4. vs. 7. mennyivel inkább ditsekedhetik azzal az Abrahámnak hitbéli maradéka, a' kik az igaz Keresztyének: *Mitsoda nagy nemzettség óllyan? a' melyhez óly*

oly közel vólna az Isten, mint a' mi Urunk Istenünk hozzánk mindenekben, valamellyekben segitségül hivjuk ötet. (d) Mert nem tsak azt mondja az Apostol: hogy *hathatós az igaznak könyörgése*. Jak. 5. vs. 16. hanem azt az Illyés példájával meg-is bizonyitta. vs. 17. Söt, ne hogy valaki azt mondaná, könnyü vólt Illyésnek, mert Istennek nagy lelkü Profétájavólt, azt-is hozzá tészi az Apostol, hogy *ö-is nyomoruságok alá rekesztetett ember vólt, mint mi.* De nem tsak az Illyés példája, hanem sok más példák ezent bizonyittyák. Az Isten Mósesnek kérésére magát néki meg-mutattya. 2 Mós. 33. vs. 18. 19. A' Jósué kérésére a' nap és a' hóld meg álla. Jos. 10. vs. 13. A' szomjuhozó Sámsonnak viz ered a' kösziklából. Bir. 15 vs. 19. Az 'Esaiás kérésére az árnyék tiz gráditsal viszsza tér. 2 Kir. 20. vs. 11. Könyörgések által magzatokat nyertenek az Istentöl. Isák. 1 Mós. 25. vs. 21. Ráchel. 1 Mós. 30. vs. 22. Anna. 1 Sam. 1. vs. 11. Egésséget nyert, az Abrahám kérésére Abimélek. 1 Mós. 20.

vs.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

vs. 17. Ezékiás életének meg hoſzſzabbuláſát. 2 Kir. 20. vs. 5. 6. Salamon böltseſſéget. 1 Kir. 3. vs. 9. 10. 'Eliſéus kéréſére a' halott feltámad. 2 Kir. 4 vs. 33. A' Siriabéliek vakſággal meg veretnek. 2 Kir. 6. vs. 18. Sokan kéréſek által az ellenſéget meg verték. 2 Móſ. 17. 2 Chrón. 14. és 20. Dániel az oroſzlánok közt meg marad. Dán. 6. vs. 23. Láſd. Hoſ. 12. vs. 4. Sólt. 22. vs. 6. Jón. 2. vs. 3. Tſel. 10. vs. 4. Mát. 15. vs. 22. Eſt. 4. vs. 3. Ján. 4. vs. 50. Luk. 17. vs. 5. De ki tudná eléſzámlálni mind azokat a' könyörgéſeket, a' mellyek az Iſtentöl meg-halgattottak, mivel azokkal rakvák mind az 'O mind az Uj Teſtamentomi Iráſok, és az Anya ſzentegyházról irt Hiſtóriák. Sid. 11. vs. 32—34. a' mellyeknek fel kereſéſét a' K. Olvaſóra bizom, az eddig elé ſzámlált példák pedig az én tzélomra elégſégeſek léſznek.

(37) *Kérdés*: Honnan vagyon tehát, hogy oly ſok emberek panaſzolkodnak, hogy az ö könyörgéſek Iſtentöl meg nem halgattatott? *Fe-*

Felelet: Ha tellyeſſéggel éppen meg-nem halgattattak, kéttſég kivül nem igazán kérték, azért nem vették el, a' mint az Apoſtol ſzóll. Jak. 4. vs. 3. Az óllyan könyörgéſeket pedig hijában való könyörgéſeknek nevezete alatt foglalunk bé a' következendö Réſzben, a' hól a' meg nem halgattatáſnak okait-is láthatni. *Kérdés*. Ugyde a' hivö kegyes embertöl-is hallyuk néha ezt a' panaſzt, a' ki igazán könyörög? *Felelet*: 'En pedig a' mint fellyebb meg-bizonyitám, moſt-is elmérem azt mondani: Hogy lehetetlen dolog az igaz könyörgéſnek meg nem halgattatni Iſtentöl. Söt immár többet mondok: minden könyörgö ember, ha tudta kinek, miképpen s' miért kellyen könyörögni, és az el mondott Régulák ſzerint könyörgött, egyátallyában azon ſzempillantásban, a' melyben könyörgött, ha nem egéſzſzen-is, ugyan tſak nagyobb réſzén meghalgattatott Iſtentöl; mert a' maga akarattyát az Iſtennek akarattya alá vetette, tsendes és békeſſéges elmével s' bizonyos hittel vólt; ſöt

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Szeged

ſöt az Iſtennek azért-is könyörgött, és a' maga lelkét-is biztatta. Sólt. 43. vs. 5. és igy az Iſtennek a' meg adás iránt idöt nem ſzabott; ha azért igy járult az Iſtenhez, ha igy könyörgött, ha igy ment-el az Iſten ſzine elöl, bizonyára tehát az ö imádſágában nagyobb réſzén meg-halgattatott: hogyha pedig illyen nem vólt a' könyörgö ember, kétſég kivül hibás vólt az ö könyörgéſe, maga az oka, hogy meg-nem halgattatott.

(38) Tanóld-meg mindazonáltal és jegyezd-meg K. O. (a) Hogy más dolog a' könyörgéſt meg nem halgatni, más pedig a' kéréſnek meg adáſát egy ideig el-halaſztani. Az Iſten az igaznak jó kéréſét nem tſak meg hallya mindenkor, hanem meg-is halgattya; de mindazonáltal annak meg-tellyeſitéſét, bölts okokra nézve, ſokſzor bizonyos idöig el halaſztya, kivált mikor a' kéſedelemben ſemmi veſzedelem nintsen. Ezt maga 'Edes Idvezitönk bizonyittya. Luk. 18. vs. 7. 8. *Az Iſten nem állé boſzſzut az ö válaſztottiért, kik ö hozzá kiáltanak éjjel és*

nappal, ha el-halaſztya-is? Mondom néktek: meg-ſzabaditya öket hamar. Habak. 2. vs. 3. Szabad pedig az Iſtennek azt el-halaſztani, s' vadnak-is ö Felſégének arra mindenkor bölts okai, és a' mint ſzokták mondani: *Mindennek ideje vagyon. Az Iſten nem ſiet, nem-is kéſik, mégis mindenüve, mindenre, s' mindenkor el érkezik.* Sófón. 3. vs. 5. Idöt pedig az Iſtennek eleiben ſzabni nem a' mi dolgunk. Tſel. 1. vs. 6. 7. 8. ö Felſégére kell azt bizni; mert a' mint a' meg-halgatáſnak, ugy a' meg-adáſnak-is vagyon az Iſtennél el-rendelt bizonyos ideje s' órája. Sólt. 31. vs. 6. 69. vs. 14. El-halaſztya pedig az Iſten a' kéréſnek meg-adáſát ſokſzor azért. (1) Hogy a' mi Iſten kegyelmére való méltatlanſágunkat annál jobban megeſmérjük. Péld. 1. vs. 24. 28. Eſa. 1. vs. 15. 16 Igy tſelekedék Jóſef-is az ö Attyafiaival. 1 Móſ. 42. vs. 7. 21. (2) Hogy az ö hiveinek hiteket, reménſégeket, benne való bizodalmokat, békeſſéges türéſeket meg-próbállya, gyakorollya, friſſellye, világoſſágra hozza. 2 Chrón. 32. vs. 31.

Hegyi Rozsó Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Sólt. 27. vs. 14. 130. vs. 6. 7. 8. (3) Hogy annál áhitatosſobban imádkozzanak, s' annál inkább ſzivekben fel-gerjeſzſze a' kért jóknak és könyörgés Lelkének alázatos kivánſágát. Luk. 18. vs. 1. 5. Mát. 15. vs. 22. 25. 27. Néh. 9. vs. 3. Eſa. 26. vs. 17. 18. 1 Móſ. 32. vs. 26. Sólt. 51. vs. 12—14. (4) Végezetre, hogy a' nyomoruſágok alól fel ſzabadulni, a' világból ki költözni s' az Iſtenhez az örök életre menni lakni, annál inkább ohajtſák, Sólt. 35. vs. 7. Vagyki ſokáig várakozik pedig az Iſten a' mi meg-téréſünk után. Róm. 2. vs. 4. Hogy hogy vólna tehát még-is nehéz nékünk az ö kegyelmét egy ideig békeſſéges türéſſel várnunk? Tanóld meg K. O. (b) Hogy az Iſten ſokſzor a' maga böltseſſége ſzerint, ha azt nem adja-is-meg ſzintén a' mit kértél, ugyan tſak ád egyebet ahoz haſanló jót vagj jobbat, a' melyből mindazonáltal nem következik az ſemmiképpen, hogy az Iſten a' könyörgéſt meg nem halgatta vólna. Abrahám könyörög Iſmaelért, az Iſten Iſákot-is igéri. 1 Móſ. 17. vs.

vs. 18—20. Dávid könyörög az Uriás feleſégétöl ſzületett gyermekéért; de az Iſten Salamont adja néki. 2 Sám. 12. vs. 16. 24. A' Sz. Pál Apoſtol' kéri a' Sátán tſapdaſó Angyalának töle való eltávozáſát, az Iſten a' maga kegyelmét igéri néki. 2 Kór. 12. vs. 8. 9. Az Apoſtolok kivánják az idöket tudni, a' Kriſtus a' Sz. Lelket igéri nékik. Tſel. 1. vs. 6—8. Ugy ha a' gyermek kenyeret kérvén az Annyától, kalátſot véſzen; ha vizet kér, bort véſzen, ki mondaná azért, hogy a' gyermek meg nem halgattatott az ö Annyától. Bizony gyakran ugy láttzik az embernek hogy jót kér; de mérges ſkorpiót kér, az Iſten pedig jobban tudja mi a' valóſágos jó, azért azt adja inkább. Tanóld meg K. O. (c) Ha Iſten az igaz könyörgö embernek kéréſét néha egéſzſzen meg nem adja-is; mindazáltal ugyan tſak mindenkor annak valami réſzét meg-tellyeſiti, a' menyiben t. i. azt az ö örökké való álhatatos végezéſe, és az embernek java engedi, a' mellyel meg-mutattya ö Felſége,

hogy az övéinek kéréſeket hijában nem hadja, onnan mindazonáltal ſenki nem mondhattya, hogy az Iſten az igaz könyörgéſt meg nem halgattya. Abrahám könyörög Sodomáért, de ugy ha ott igazak vadnak. 1 Móſ. 18. Az Iſten Sodomát el-veſzti; de az Abrahám kéréſére-is meg-felel, hogy ott annyi igazak nintsenek. Ugyan tſak Lótot meg-tartá. 1 Móſ. 19. vs. 16. 4 Móſ. 12. vs. 13. 14. 5 Móſ. 3. vs. 25—27. Luk. 22. vs. 42. A' Kriſtus a' pohárnak el-muláſáért könyörög, az ugyan el nem mulék, de meg-enyhitteték a' bátoritó Angyal által. vs. 43. Jelen. 6. vs. 9. 10. A' Mártiromok kiáltnak Iſtenhez a' boſzſzuálláſért, az ugyan el-halaſztatik; de fejér ruhák adatának ö nékiek. vs. 11. Láttyuk tehát mindezekből hogy igaz az, hogy a' buzgóſágos könyörgés igen kedves Iſtennek, igen hathatós, és azt az Iſten minden bizonnyal meghalgattya.

(39) *Kérdés:* El-hiſzem immár hogy az Iſten minden bizonnyal meg-halgattya az igaznak könyörgéſét; de hogy hogy és mitsoda jelekből tudhatom én azt meg, hogy az Iſten az én könyörgéſemet meghalgatta; vagy kétſég kivül meghalgattya? *Felelet.* Abból bizonyoſan meg-tudhatod. (a) Ha el-vetted azt Iſtentöl a' mit kértél. 1 Móſ. 24. vs. 14. 15. 1 Ján. 5. vs. 15. 2 Chrón. 7. vs. 12. 1 Sám. 1. vs. 11. 20 (b) Vagy a' kért jóhoz haſonló más jót vettél, vagy jobbat. 2 Sám. 12. vs. 16. 24. (c) Vagy a' kért jónak valami réſzét el-vetted. Luk. 22. vs. 42. 43. (d) Ha a' könyörgés után jobbá lettél, és tſendes lelki eſmérettel s' békeſſéges türö elmével birſz. Sólt. 85. vs. 9. (e) Ha a' könyörgés után az Iſtenben való bizodalomban meg-erösödtél, az annak jele, hogy az Iſten téged meg-halgatott, ha ſzintén még meg nem adta-is a' te kéréſedet. Luk. 22. vs. 43. 2 Kór. 12. vs. 10. (f) Ha érzed magadban a' háládatoſſágra való hajlandóſágot. Eſt. 9. vs. 27—31. 'Es elig várod hogy a' meg-halgattatott kéréſedért ditsérjed s' ditsöittſed az Iſtent. Tſel. 3. vs. 8. Jón. 2. vs. 10. 'Eſa. 12. vs. 1—6. Ján. 5. vs. 14.

Hadz Rezső Muzeum Tudományos Könyvtára

(40) *Kérdés:* Ez ugyan eddig mind jól vagyon; de hátra maradott még egy nehézségem, a' mely ez: Az eddig valókból ugy tanolám, hogy az efféle könyörgések tsak a' teremtetett lélekhez, még pedig az okos lelkü emberhez illenek: hogy hogy vagyon tehát még-is hogy az *Isten Fia* az ö meg-testesülése elött-is könyörgött. Zak. 1. vs 8. 11. 12. 13. *A' Sz. Lélek Istenis* esedezik. Róm. 8. vs. 26. 27. Söt *az oktalan állatok-is* mondatnak kiáltani, fohászkodni. Sólt. 147. vs. 9. Jón. 3. vs. 7. 8. Jóel. 1. vs. 18. Sólt. 104. vs. 27. *Feleletet:* A' mi az *Isten Fiát* nézi. (1) A' Kristus a' mennyiben Isten nem imádkozik; hanem imádtatik. De a' mennyiben kezes és közben-járó a' válaszotta-kért annyiban könyörög, nem tsuda pedig ha igy meg-testesülése elött-is könyörgött; mert az ö közben-járói Tiszte nem az ö születésében; hanem az örökké való Testamentomban fundáltatott, a' melyben az Atya azt mondotta néki: Hogy-ha az ö életét váltságnak árrául le tészi; tehát meg-fogja látni a'

a' magot; ö pedig azt magára vállalta ezt monván: Imhól vagyok én hogy a' te akaratodat tégyem; innen mondatik világ fundamentoma fel-vettetése elött meg-ölötett Báránynak, a' ki az örökké való Lélek által magát meg-áldozta, s' ezt kiáltya: Atyám ne essenek a' veremben, találtam váltságnak árrát. (II) Nem *a' Sz. Lélek* Isten könyörög a' maga képében, hanem minket könyörögtet, diktállya, formállya, eszünkben juttattya, mit kell s' miképpen kérni. Zak. 12. vs. 10. 'Es igy a' könyörgést megszenteli, Isten elött kedvessé tészi, mint Prókátorunk s' Vigasztalónk, a' kit az Atya és Fiu Isten küldött hozzánk. (III) A' Ninivébéli *barmok* által tsak a' nagy bánatról s' buról tétetik vala bizonyság, és tulajdonképpen az oktalon állatok nem fohászkodnak, hanem tsak hasonlatosság szerint, és ezzel jelentetik az ö Istentöl való függések, az Istennek reájok való gondviselése, a' mely nélkül ök-is szükölködnek, hogy igy a' fel-fuvalkodott és gazdagságokban ditsekedö emberek

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

meg-szégyenüllyenek, és ök-is meg-esmérjék, hogy mezitelenek és szükölködök. Jelen. 3. vs. 17. 18. 1 Tim. 6. vs. 17.

XI. RÉSZ.

Az hijában való Könyörgésekről s' azoknak némely nevezetesebb okairól.

(1) Hijában való könyörgéseknek nevezem azokat, a' mellyek az Isten elött nem kedvesek, melyhez képest ö Felségétöl meg nem halgattatnak. Illyen értelemmel mondatik hijában valónak az a' tisztelet, a' mely az embereknek parantsolati és tudományok szerint való. Mát. 15. vs. 9. *Hijában tisztelnek azzal.* Haszontalon ez és hijában való. Kol. 2. vs. 23. Illyen értelemmel neveztetnek ez áldozatok-is hijában valóknak. Esa. 1. vs. 13. *Ne áldozzatok ezután hijában való áldozatta'.* Az efféle könyörgésekre mondatik az Isten a' Sz. Irás-

Irásban szerte széllyel füleit bédugni, azoktól magát el rejteni, azoknak meg nem felelni, söt azokot utálni. Hogy pedig illyen könyörgések-is légyenek, arról éppen kételkedni nem lehet. Söt gyakran a' Sz. emberek-is ugy gondolkodnak, hogy az ö könyörgések-is efféle. Jób 30. vs. 20. *kiáltok Uram te hozzád, de nem halgatz meg-engemet, te elötted meg-állok; de nem forditod magadat én hozzám.* Sirál. 3. vs. 8. 44. *Ha kiáltok és rikóltok-is, bédugta füleit az én imádságomra, felhöt vetettél elödben, hogy által ne mennyen a' mi imádságunk.* Habak. 1. vs. 2. De nem szükség erre sok bizonyságot elé-hordani; ugyan-is semmi az emberek szájában gyakrabban nem forog, mint ez a' beszéd: Eleget könyörgöttem; de az Isten nem halgatott-meg. Hijában szolgálok az Istennek s' mi haszna vagyon? s'. t. Malak. 3. vs. 14. 15. *Böjtöltem, nem tekintett reám. Az én lelkemet gyötröttem, de nem vette észében.* Esa. 58. vs. 7. 2 Chrón. 30. vs. 10. Jób. 21. vs. 14. 15. Hogy-ha pedig ezekre s' az ehez hasonló beszédekre szorgal-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

mataſon reá figyelmezünk, könnyen átal-láthattyuk, hogy többire azok alatt méreg és vétkes féreg lappang; mert jóllehet az emberek illyen módon valláſt téſznek arról, hogy az ö könyörgéſek hijában való; de egytzerſmind magokat igazitván, annak okát magokról az Iſtenre igyekezik háritani; mint-ha ezt mondanák: 'En az én tiſztemet végben vittem, nem tehetek rólla s' oka annak nem vagyok, hogy az iſten meg nem halgatott. Ezek igazán a' bünös Adám maradéki, a' kinek midön az Iſten, bünét ſzemire hánná. 1 Móſ. 3. vs. 11. Azt nem tſak Evára, hanem az Iſtenre akará háritani. vs. 12. ezt mondván: *Te adtad ötet mellém*, az az, ha ötet mellém nem adtad vólna, én nem vétkeztem vólna. De tudják meg az óllyan emberek, hogy az ö hijában való könyörgéſeknek fundamentomát nem kell az Iſtenben kereſni; mert igen könnyen fel-találhattyák azt magokban. Ugyan-is meg-igérte az Iſten hogy az igaz könyörgéſeket meg-halgattya, nem-is ember hogy

hogy abban meg-változzék. 1 Sám. 15. vs. 29. Meg *ſem rövidült az Urnak keze, hogy meg ne ſzabadithatná öket, és meg nem ſüketült az ö füle, hogy meg ne halgathatná öket.* Eſa. 59. vs. 1. *De az ö bünök miatt rejtezett el az Ur ortzája ö elöttek, hogy meg ne halgatná öket.* vs. 2. Méltó hogy minden könyörgö ember ezt az egéſz Réſzt figyelmeteſſéggel meg-olvaſſa, a' mellyet rövidſégnek okáért moſt el kell mulatnom.

(2) A' könyörgö emberben vagyon tehát a' hiba, ö az oka, hogy az ö könyörgéſe hijában való, az az, Iſten elött nem kedves, s' tőle meg nem halgattatott. Oka pedig ennek elſöben (a) e' lehet. Ha az ember maga-is az Iſten oktató s' intö beſzédét meg nem halgatta. Péld. 1. 24. 28. *Mivel-hogy hivlak titeket, és nem akarjátok; kiterjeſztem az én kezemet és ſenki eſzében nem vészi. Akkoron ſegitſégül hivnak engemet; de nem halgatom-meg, reggel kereſnek, de meg nem találnak.* Zak. 7. vs. 13. *Annakokáért miképpen hogy én kiáltottam, és nem hallák-meg, azonképpen kiáltottak és nem*

Hegyi Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

halgattam-meg, ezt mondja az Ur. Ezért nem halgatá-meg Iſten Sault. 1 Sám. 28. vs. 6. mert ö ſem halgatta-meg az Iſten beſzédét. 1 Sám. 15. vs. 22. 23. *Az engedelmeſſég jobb az áldozatnál, jobb az ö ſzavának megfogadáſa, a' kosoknek kövérinél. Az Iſten ellen való rugódozás óly nagy vétek mint a' varáſlás, és az ö ellene való keménység, mint a' bálvány imádás.* Mik. 6. vs. 6—8. Nem tſuda tehát, ha az illyeneknek könyörgéſek utálatos az Iſten elött. Péld. 28. vs. 9. Ján. 9. vs. 31. Eſa. 1. vs. 15. Mik. 3. vs. 4. Hová kell már igazabb dolog, mint ha az minket nem akar meg-halgatni, a' kit mi-is meg-halgatni nem akartunk? az ellen bizony ſemmi méltó panaſzunk nem lehet, és mi vagyunk okai, hogy meg nem halgat.

(3) Hijában valóvá téſzi a' könyörgéſt az-is. (b) Ha a' mi vétkeinket és a' máſokét-is tiſztünk ſzerint nem orvaſallyuk, nem igyekezzük ki-ſzaggatni, föt inkább kéſzek vagyunk azokkal ujjabb ſzövetſéget vetni. Meg-vallya ezt Agoſton Doktor maga felöl, a' ki if-

ifjuſágában azért könyörgött, hogy az Iſten halaſzſza az ö nevezetes bünéböl való meg téritéſét. Az effélére néz a' Sóltár iró Próféta. Sólt. 68. vs. 18. *Ha hamiſſágra néztem vólna az én ſzivemben, meg nem halgatott vólna az Ur.* Sólt. 35. vs. 9. 80. vs. 19. Ide való az a' könyörgés is, a' melyben vagy roſz dolgot kérünk; vagy valami jó dolgot, de roſz véggel. Erröl ſzóll az Apoſtol. Jak. 4. vs. 3. *Kéritek és nem véſzitek-el; mert nem jól kéritek, hogy a' ti kivánſágitokra költsétek azt.* 'Edes Idvezitönk-is azt feleli a' Zebedéus fiainak: *Nem tudjátok mit kértek.* Mát. 20. vs. 21. 22. Láſd. Ján. 2. vs. 3. 4. Eſa. 58. vs. 3. 4. 1 Kir. 2 vs. 22. Semmi vétek pedig a' könyörgö emberben inkább uralkodni nem ſzokott, mint a' maga felettébb való ſzeretete, és annak ſzorgalmatos kivánſága, hogy indulatainak eleget teheſſen. Mát. 6. vs. 31—34. Nem tſuda tehát ha annyi ſok hijában való könyörgés vagyon.

(4) *Kérdés:* Hát az Iſtent tſak azért kellé tiſztelnünk, hogy ö

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

arra méltó, tölünk meg-érdemli, meg-kivánnya tölünk mint kötöleſſégünket? *Felelet:* Vadnak ugyan óllyan emberek, ákik azt mondják, hogy az Iſtent tſupán tſak azért kell tiſztelnünk; de mindazonáltal a' jutalomnak és a' meg-halgatáſnak reménſégét, a' mellyet a' Sz. Irás egybe-foglal, ki nem lehet rekeſzteni. *Mert a' ki az Iſtenhez járul, ennek hinni kell nem tſak azt, hogy vagyon Iſten;* hanem hogy az ö ingyen való kégyelméből, *jutalmot ád azoknak a' kit ötet kereſik.* Sid. 11. vs. 6. Sólt. 51. vs. 15. Mát. 7. vs. 7. 8. A' ſegitſégül való hivás a'meg-ſzabaditáſſal, a'kéréſis a' meg-találáſſal öſzve köttetik. *Kérdés.* Szabad hát az embernek magát ſzeretni, és abból könyörögni? *Felelet:* Igen-is ſzabad, de ugy, hogy az az Iſtennek és Felebarátunknak ſzeretetével ne ellenkezzék. Mát. 6. vs. 33. A' ki pedig tſak a' maga indulatainak és kivanſáginak akar eleget tenni, az felettébb ſzeretvén magát az ö haſát Iſtenné téſzi, azt imádja, felebaráttyával nem ſokat gondol.

(5)

(5) Hijában valók (c) továbbá a' hipókritáknak könyörgéſek, a' kik tſak ſzájokkal közelgetnek az Urhoz, tſak ajakokkal tiſztelik; de ſzivek távól vagyon ö töle. Eſa. 29. vs. 13. Mát. 15. vs. 7. 8. Azért parantſollya édes Idvezitönk. Mát. 6. vs. 5—7. *Mikor imádkozol ne légy óllyan mint a' képmutatók*, az az, a' kik tſak ſzineſſégből, ſzokásból imádkoznak, s' azt ugy gondollyák mint-egy adót, s' ha az emberektöl láttatnak, s' az adót nyakokról le vethetik bóldogoknak tartyák magokat. *Bizony mondom nékték, el-vették jutalmokat.* vs. 5. az az, tſak az emberektöl láttatnak, és többet nem reménlhetnek. A' Sz. Jób-is azt mondja: 13. vs. 16. *A' képmutató az Iſten ſzine eleiben nem mehet.* Ugyan-is tſak a' Fö emberek-is nem kedvellik ha valaki tſak ſzem elött képmutatásból betſülli öket, s' azt inkább tſuſſágnak tartyák, és ha valaki a' Fejedelmeknek tſonka, bonka ajándékot viſzen, az nem kedves, hogy-hogy lehetne az Iſten elött tehát az illyen kedves és kellemetes. Malak. 1. vs. 8.

(6)

Herz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

(6) *Kérdés:* Jobb hát az embernek nem könyörögni; mert ritka ember vagyon hipókritaság nélkül. Jobb annak-is nem könyörögni, a' kitöl a' könyörgésnek Lelke meg-vonta magát. Jobb a' Gyermekeknek-is nem könyörögni; mert ezek-is tsak szájjal könyörögnek? *Felelet.* (I) Az elsöre jó részén meg felel a' Sz. Jób: *Mitsoda reménsége lehet a' képmutatónak, a' ki telhetetlenségben találtatik akkor, mikor az Isten az ö lelkét ki vészi? Vallyon az ö kiáltását az Erös Istennek meghalgattyaé, mikoron szorangattatik? Vallyon a' Mindenhatóban gyönyörködtetié magát? és segittségre hivjáé az Istent minden idoben?* Jób. 27. vs. 8. 9. 10. (II) Ha a' könyörgésnek módjár nézzük, én-is az én tsekély itéletem szerint azt mondom, hogy jobb vólna nem könyörögni, mintsem képmutatásból könyörögni, mert ezzel az ember a' maga bünеit neveli, vétkekkel tetézi, söt az Istent haragra ingerli, a' maga kérését utálatossá tészi. Péld. 28. vs. 9. Söt bünné változtattya. Sólt. 109. vs. 7. De ha a' könyörgést

géſt magát nézzük, mint az Isteni tiszteletnek részét, jobb könyörögni, mintsem nem könyörögni, jobb az embernek a' maga tisztit hijjánason-is véghez vinni, mintsem tellyességgel el-mulatni, minden ember pedig a' mint az Istennek tiszteletére ugy a' könyörgésre természet szerint köteles. Azonban néha az Istennek a' dolog tettzik, ha szintén annak módját nem kedvelli-is. 2 Mós. 4. vs. 25. 1 Kir. 21. vs. 29. Jón. 2. vs. 10. 2 Chrón. 25. vs. 2. 27. vs. 2. (III) A' ki érzi hogy a' könyörgésnek Lelke meg-vonta magát töle, kérje azt az Istentöl, térjen-meg büneiböl, hogy lehessen annak temploma. Sólt. 51. vs. 12. 13. (IV) A' Gyermekek dolga éppen más. Tartoznak az Atyák azokat az Ur félelmében fel-nevelni. Efés. 6. vs. 4. Ezért ditséri a' Sz. Pál, Timothéust, hogy gyermekségétöl fogva tudta a' Sz. Irásokat. 2 Tim. 3. vs. 15. Esdr. 7. vs. 25. 1 Chrón. 28. vs. 9. 5 Mós. 6. vs. 7. A' kitsinyeknek és tsetsszopóknak szájok által erösittetik-meg az Istennek hatalma. Sólt. 8. vs. 3. A' kisdedeknek-is vagyon hitek ö vé-

Székelyudvarhely Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

vélek-is társalkodik az Isten, a' mint Sámuellel. 1 Sám. 3. vs. 1. 10. 19. A' gyermeknek szavát-is meghallya az Isten. 1 Mós. 21. vs. 17. Igen szerette 'Edes Idvezitönk-is a' kisdedeket. Lásd. Mát 18. Luk. 9. Márk. 9. *Hagyatok békét e' kis gyermekeknek, és ne tiltsátok meg-öket, hogy hozzám ne jöjjenek; mert illyeneké a' mennyeknek országa.* Mát. 19. vs. 13. 14.

(7) Minden bünök ugyan (d) hijában valóvá tehetik a' könyörgést. *'Es tudjuk hogy az Isten a' bünösöket meg nem halgattya; de a' ki az Istent tiszteli és annak akarattyát tselekeszi azt halgattya-meg.* Ján. 9. vs. 31. Jér. 11. vs. 11. De nevezetesebben hijában valóvá tészik a' könyörgést imez következendö vétkek: u. m. (I) *A' harag-tartás.* 1 Tim. 2. vs. 8. *Akarom hogy imádkozzanak fel emelvén tiszta kezeket, minden harag nélkül.* Mát. 5. vs. 24. Békéllyél meg elsöben a' te Atyádfiával, azutan el-jövén ugy vigyed fel a' te ajándékodat az óltárra. (II) *A' penitentzia tartásnak el-mulatása.* Esa. 1. vs. 16. 17. Jóel. 2. vs. 12.

12. 13. Eféſ. 5. vs. 5. Az illyeneknek áldozattyok a' kik meg nem térnek valójában gyülölséges az Ur elött. Péld. 15. vs. 8. Esdr. 9. vs. 23. Esa. 22. vs. 12—14. Tsak egy világi Fö emberhez-is tisztán igyekezünk járulni; hogy-hogy mérnénk tehát a' Sz. és igaz, Istenhez bünben meg-átalkodott motskos szivel járulni. (III) *A' kételkedés.* Jak. 1. vs. 6. *Mert a' ki kételkedik hasonlatos a' tengernek habjához.* s'. t. 1 Tim. 2. vs. 8. *Akarom hogy imádkozzanak kételkedés nélkül.* (IV) *Az embernek maga fel-fuvalkodása*, kérkedékenysége, maga érdemében s' szentségében való bizakodása, felebaráttyának meg-utálása; mind ezek a' hibák pedig fel találtatnak ama' Fariséus könyörgésében. Luk. 18. vs. 11. 12.

(8) Hijában valóvá tészi (e) a' könyörgést a' háládatlanság-is. Háladatlanok pedig azok, a' kik az Istent az el-vött jókért nem ditsöitik. Luk. 17. vs. 17. 5 Mós. 32. vs. 6. *Avagy ezzel fizetteké az Urnak, bolond és esztelen Nemzetség?* 1 Kór. 10. vs. 16. s'. t. A' kik nem teremnek a' meg-téréshez illendö gyümöltsöket, ezek ellen

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

len panaſzolkodik az Iſten. Eſa. 5. vs. 4. *Mit kellett vólna egyebet tselekednem az én ſzőlőmmel, mellyet nem tselekedtem vólna? Mi tehát az oka, hogy mikor édes ſzőlőt várnék, vad ſzőlőt termett.* Háládatlanok azokis, a' kik a' mivel birnak azt a' magok eſzeknek s' okoſſágoknak tulajdonittyák, abból hiven nem ſáfárkodnak, ſőt az Iſten ajandékit roſz végre fordittyák, azokkal viſzſza élnek, a' mely vétek ma mindenütt igen közönſéges. A' kik az Iſten jótéteményit nem emlegetik, azokról könnyen el-feledjtkeznek. Sólt. 78. vs. 11. Haſonlók ezek ama' kemény nyaku Izraélitákhoz, a' kik ottan ottan el-felejtkeznek vala az Iſtennek vélek közlött tſuda tételeiről. 5 Móſ. 32. vs. 15—19. Sólt. 78. vs. 11.

(9) Hijában valók (f) végezetre, hogy rövid légyek, azok a' könyörgéſek, a' mellyek a' fellyebb való réſzben elé ſzámlált igaz és hathatós könyörgéſnek réguláival meg nem egyeznek, vagy azokkal ellenkeznek. *Kérdés:* Ha igy vagyon tehát a' dolog, hogy a' buzgó-

góſágos könyörgéshez óly ſok dolgok kivántatnak; és ha az elé ſzámlált hibák mind hijában valóvá tehetik a' könyörgéſt: Kitsoda tudna tehát jól és igazán imádkozni, hanem-ha talám az Angyalok és a' meg bóldogult mennyei ſzentek? *Felelet:* (a) Erre a' nehézſégre jó réſzén meg-felelt az Apoſtol. Jak. 5. vs. 16. 17. A' ki midőn az imádkozáſra intette vólna a' hiveket. vs. 13. 14. 15. az imádkozáſnak haſznát-is elé mondja, vs. 16. hogy t. i. *igen haſznos az igaznak buzgóſágos imádtſága*; ne hogy pedig a' felöl valaki kételkednék, azt bizonyittya egy nevezetes példával, t. i. az Illyés példájával, a' ki könyörgéſe által az eget bézárta és viſzontag meg nyitotta. vs. 17. 18. Láſd. 1 Kir. 17. vs. 18. Söt ne hogy valaki azt mondaná: Könnyü vólt az Illyéſnek; mert ö Próféta és Iſtennek Sz. embere vólt, e' végre hozzá téſzi az Apoſtol azt-is; hogy *Illyés nyomoruſágok alá vettetett ember vólt, mint mi*, a' mellyel azoknak-is meg-felelhetünk, a' kik azt ſzokták mondani:

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

dani: *Hogy a' tsudák ma meg-szüntenek.* (b) *Mindenek lehetségesek a' hivöknek*, a' kik egytzersmind kérik az Istent hogy légyen segitségül az ö hihetetlenségeknek. Márk. 9. vs. 23. 24. *Tudjuk pedig azt-is, hogy az Isten a' bünösöket-meg nem halgattya; de a' ki az Istent tiszteli és annak akarattyát tselekesi, azt halgattya-meg.* Ján. 9. vs. 31. Senki tehát jól nem imádkozhatik, hanem tsak az hivö, Isten félö és a' Kristusban bé óltatott igaz ember, a' ki az Atyának parantsolattyából könyörög. Sólt. 50. vs. 15. A' ki a' Kristustól kiván tanittatni. Luk. 11. vs. 1. és az ö nevében esedezik. Ján. 16. vs. 23. A' kinek erötelenségeit a' Sz. Lélek Isten fel-segélli, inditván ö benne ki mondhatatlan fohászkodásokat. Róm. 8. vs. 26. A' ki az ö könyörgésének hibáit meg esmérvén, azoknak botsánattyáért-is imádkozik. Midön az Izrael népének nagy része magát meg nem szentelte vólna: *Könyörge Ezékiás a' sokaságért mondván: A' kegyes Ur tisztittsa-meg azt, valaki az ö szivét készitette az Ur Istennek, az ö attyainak Istenének meg-*

meg-keresésére, ha szintén nem vólna-is meg-tisztitatva, a' mint a' Sz. tisztaság kivánná. Meg-halgatá pedig az Ur Ezékiást, és a' népnek meg-kegyelmeze. 2 Chrón. 30. vs. 18. 19. 20. Tisztitson-meg minket-is mindnyájon az Atya Ur Isten a' Jésusnak vérével a' maga Sz. Lelke által minden büneinkböl. Inditson-fel minket az Atya Ur Isten, Tanitson a' Fiu Ur Isten, segéllyen-fel a' Sz. Lélek Ur Isten, a' buzgóságos jó és igaz fohászkodásokra, hogy mi, mint Istennek Papjai viheszünk szüntelen ö Felsége eleiben az ö nevéröl vallást tévö ajakinknak gyümöltseit, élö, szent, és Isten elött kedves áldozatot. Hogy mi járulhassunk a' mi Istenünk eleiben tiszta szivel, bizonyos bizodalommal, a' gonosz lelki esmérettöl meg-tisztult lélekkel. Hogy mi akármely hellyen s' akármely idöben emelhessünk-fel Isten eleiben, ártatlanságban meg-mosott tiszta kezeket, minden haragtartás és kételkedés nélkül. Hogy légyenek mi közöttünk könyörgések, kérések, imádkozások hálaadások minden

Haaz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

den emberekért, mert ez az Istennek akarattya a' Krisztus által mi hozzánk. Hogy mi lehessünk nem tsak könyörgö emberek, hanem Istentöl tanittatott könyörgésnek emberei és Papjai. Hogy követöi lehessünk minden szenteknek ebben, de kivált a' mi édes Mesterünknek az áldott Ur Jésus Krisztusnak, a' ki szüntelen imádkozott, a' maga Tanitványit imádkozni tanitotta, söt érettek könyörgött, ma-is az ö Sz. Attyánál esedezik még-pedig hathatósan mi érettünk. Igy lehetünk bizonyosok a' mi könyörgésünknek jóságáról, Isten elött való kedvességéröl, ha azt tselekesszük a' mit a' Krisztus tselekedet, ha az ö nevében könyörgünk, ha az ö könyörgésével élünk, ha a' mi fohászkodásinkat ö hozzája, és a' Sz. Lélek által az ö Sz. Attyához igazittyuk. *Annak pedig* a' ki *végthetetlen bövséggel mindeneket meg-tselekedhetik*, mint mindenható Isten, *sellyebb hogy nem mint kérjük, vagy el-ménkben béfogjuk, a' mi bennünk munkálkodó erö szerint.* Annak a' ki minékünk minden jókat akar adni, mint

mint mi Királyunk. Annak a' ki megis ád mindent, mint kegyelmes Atyánk. *Annak ditsöség légyen az Anyaszent-egyházban, a' Krisztus Jésus által, minden idöben, és mind örökkön örökké. Amen.*

UTÓLSÓ, avagy, XII. RÉSZ.

A' melyben bé foglaltatnak

A' három Isteni Személyekhez alázatosan bé nyujtandó három fohászkodások.

Mindezeknekutánna tsak a' vólna talám immár hátra, s' azt várhatnád én tölem K. O. hogy én minden féle alkalmatosságokra illendö mind Közönséges; mind pedig Házi és magános könyörgéseknek formuláit adnék kezedben. De (a) az igen bajos dolog, mert ki tudná minden ember szivének rejtekét, szükségeit, kivánságit, hanem-ha a' benne lakó lélek, és az a' kinek az azt ki jelenti? (b) Az

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

Uj Teſtamentomi ſzabatſág, s' a' Sz. Léleknek bövſéges kegyelme azt nem engedi, hogy a' hivök valami ember formuláihoz ſzoroſſan le-köſſék magokat. (c) Vadnak Móſeſed, Profétáid s' Evangyéliſtáid, olvaſſod azokat, elég buzgóſágos és igaz könyörgéſeknek példáit merithetz abból a' kutföböl. (d) A' Tudós emberek-is elég formulákat irtanak; de nem azért hogy azzal valakiben a' könyörgés Lelkét-el öltſák, hanem hogy ki ki tanóllyan azokhoz haſonlókat magától formálni. (e) Nem-is az az én tzélom, hogy valakit formulákra ſzoktaſſak; hanem inkább az, hogy azokról valamennyire el-ſzoktaſſok, hogy igy a' Templomban, Házadban, uton és munkád közöttis, magadtól, mint igaz Kereſztyén, mint Iſtennek Papja, igaz könyörgéſeket tudj formálni, s' ne keleſſék mindjárt mindenkor a' *Mennyei tárház kóltsára* futni; mert ha ahoz ſzokol s' az el-talál veſzni, hogy hogy tudod meg-nyitani a' mennyeknek országát, ha a' máſét el-veſztvén, magadnak kóltſod nintsen.

(f)

(f) Ha akaratom vólna-is arra; de moſt ſe idöm, ſe költſégem nintsen. Mindazonáltal hogy ebben-is kéréſednek engedjek, és azt valami réſzében bé-töltsem, imé olvaſd-meg ez következendö három fohászkodáſokat, s' tanóly magadtól-is óllyanakot formálni, s' máſokat-is ezekhez haſanlókra tanitani.

(I) *Az Atya-Iſtenhez.*

'Oh Izraelnek Ura Iſtene! 1 Kir. 8. vs. 25. Mi Atyánk és mi Iſtenünk. Ján. 20. vs. 17. A' ki a' mennyekben vagy, és a' mi tetſzik néked, meg-tſelekeſzed. Sólt. 115. vs. 3. Az egek hirdetik a' te ditsöſſégedet, és a' te kezednek munkáját beſzélli ama' ki terjeſztetett erőſſég. Sólt. 19. vs. 2. Nagyok és tsudálatoſok a' te dolgaid mindenható Ur Iſten. Kitsoda ne félne és ne ditsöitene hát tégedet óh ſzenteknek Királlya. Jelen. 15. vs. 3. 4. Habak. 2. vs. 18—20. Méltó vagy Uram ki végy ditsöſſéget, tiſzteſſéget és erőt; mert te teremtettél mindeneket, és a' te akaratodért

Házi Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

vadnak és teremtettenek mindenek. Jelen. 4. vs. 11. Erősſek a' te tsudáid, a' te országod örökké való ország, és a' te Uralkodáſod nemzetſégről nemzetſégre vagyon. Dán. 3. vs. 33. 4. vs. 31. 32. 6. vs. 26. 27. Adjatok az Urnak minden nemzetſégek, adjatok az Urnak ditsőſſéget és erőſſéget 1 Chrón. 16. vs. 28. Aldjátok az Urat minden ö Angyali, kik erővel hatalmaſok vagytok, kik az ö parantſolattyát mivelitek, engedvén az ö beſzédének ſzavának. Aldjátok az Urat minden ö ſeregi, minden ö ſzolgai kik az ö akaratjának engedtek. Sólt. 103. vs. 20. 21. Dán. 7. vs. 10. Mert nagy az Ur és igen ditſérendö, és rettenetes minden Iſteneknek felette. 1 Chrón. 16. vs. 25. Ditsöitünk Uram mi-is tégedet a' mi teſtünkben és a' mi lelkünkben, a' mellyek tiéid. 1 Kór. 6. vs. 20. Mert nintsen te hozzád haſanló Iſten ſem az égben ott-fenn, ſem a' földön itt alatt, ki meg-tartod a' ſzövettſéget és az irgalmaſſágot a' te ſzolgaidnak, kik te előtted tiſzta ſzivel járnak. 1 Kir. 8. vs. 23.

Ez

Ez az Iſtennek akarattya a' Jéſus Kriſtus által, hogy mindenekben hálákat adjunk ö néki. 1 Theſ. 5. vs. 18. 'Áldott légyen azért az Iſten a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak Attya. Eféſ. 1. vs. 3. A' ki a' maga Fiát nem tſak a' Jákób Házának, hanem a' Pogányoknak-is világul adá. Eſa. 49. vs. 6. A' ki el-válaſztott minket, kiket fiakká fogadna a' Jéſus Kriſtus által ö magában, az ö akarattyának jó kedve ſzerint, az ö ditsöſſéges kegyelmeſſégének ditséretire. Eféſ. 1. vs. 5. 6. A' ki ugy ſzerette e' világot, hogy az ö egyetlen egy ſzülött Fiát adná, hogy minden valaki abban hinne el ne veſzne, hanem örök élete lenne. Ján. 3. vs. 16. Ebben jelentmeg az Iſtennek ſzeretete mi hozzánk, hogy amaz ö egy ſzülött Fiát el-küldé e' világra, hogy élnénk ö általa. 1 Ján. 4. vs. 9. 'Es a' ki bünt nem tud vala, tévé bünné, hogy mi lennénk Iſten igaſſága ö benne. 2 Kór. 5. vs. 21. Légyen hálá azért az Iſtennek a' ki adott nékünk diadalmot a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſnak általa. 1 Kór. 15. vs. 57. Láſſátok óh

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

mi lelkeink! minémü szeretetet adott minékünk az Atya, hogy Isten fiainak hivattassunk. 1 Ján. 3. vs. 1. Mely igen drágalátosok mi elöttünk a' te gondolatid, óh erös Isten, és azoknak summájok nagy, meg-beszéllenök azokat; de a' fövenynél többek. Sólt. 139. vs. 17. 18 Te formáltál Uram minket tsudálatosan a' rejtékben, vs. 15. és te fedeztél bé a' mi Anyáinknak méhekben. vs. 13. Az Isten nem meszsze vagyon mindenikünktöl. Tsel. 17. vs. 22. Söt ö benne élünk, mozgunk és vagyunk, vs. 38. ö vólt a' mi Pásztorunk, azért semmiben meg nem fogyatkoztunk. Sólt. 23. vs. 1. Még ezt-is kevésléd óh Isten. 1 Chrón. 17. vs. 17. Hanem annak felette jó földben plántálál Uram bennünket, bétöltöttél minket eledellel, s' az Istenben való igaz örömmel a' mi sziveinket. Tsel. 14. vs. 17. Mitsoda Uram az ember hogy meg-emlékezel ö róla? Sólt. 8. vs. 5. Holott az ö szivének gondolattya gonosz az ö ifjuságától fogva. 1 Mós. 8. vs. 21. 'Es nintsen ember, a' ki nem vétkeznék. 1 Kir. 8.

8. vs. 46. Ha azt mondjuk mi-is, hogy nintsen bün mi bennünk, magunkat meg-tsallyuk és mi bennünk igasság nintsen; ha pedig meg-vallyuk azokat, hiv és igaz az Isten, hogy meg-botsássa a' mi büneinket és meg-tisztittson minket minden hamisságtól. 1 Ján 1. vs. 8. 9. Megvallyuk azért a' mi álnokságinkot, Uram botsássd-meg a' mi büneinknek hamisságát. Sólt. 32. vs. 5. Mik. 7. vs. 18. 19. 'Es tisztits meg minket a' Jésus vérével minden büneinkböl. Sólt. 19. vs. 13. 1 Ján. 1. vs. 7. Tégy jól Uram a' te jó akaratodból a' Sionnal, és épitsd meg a' Jérusálemnek köfalait. Sólt. 51. vs. 20. Légyen békesség az ö keritésében és tsendesség az ö tornyaiban. Sólt. 122. vs. 6. 7. A' kik azt gyülölik szégyenüllyenek-meg. Sólt. 129. vs. 5. Jöjjen-el Uram a' te Országodnak ditsössége és szélessége. Mát. 6. vs. 10. Mondják ezt a' népek és a' nemzetségek: Jertekel, mennyünk fel az Urnak hegyére, a' Jákob Istenének Házában, hogy tanittson-meg minket és járjunk az ö utaiban. Esa. 2. vs. 3.

Herz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Mik. 4. vs. 2. Im' moſtan még kivánnánk a' mi Urunknak ſzóllani, noha mi porok és hamvak vagyunk. 1 Móſ. 18. vs. 27. Dán. 10. vs. 17. Tartſad meg a' mi Nemzetünket is óh mi ſzabaditó Iſtenünk, hogy a' te Sz. nevedet tiſztelheſſük, és ditſekedheſſünk a' te ditſéretedben. 1 Chrón. 16. vs. 35. Ne láttaſſék te elötted kitſin dolognak a' mi nyomoruſágunk. Néh. 9. vs. 32. Nem rövidült-meg Uram a' te kezed hogy meg ne ſzabadithatnál minket, nem füketült-meg a' te füled, hogy meg ne halgathatnál. Eſa. 59. vs. 1. Hatalmas vagy Uram a' te ſzolgaidat minden veſzedelemből ki ſzabaditani. Dán. 2. vs. 17. Meg-nyomottatott a' mi hellyünk, mint a' vaſas ſzekértöl a' tellyes kéve. Amós. 2. vs. 13. Légy kegyelmes Uram a' mi Nemzetünknek a' mely te ellened vétkezett, meg-botſátván annak minden büneit és ſzerezz kedvet nékünk azok elött a' kiknek ſzolgálunk, hogy könyörüllyenek mi rajtunk. 1 Kir. 8. vs. 50. Dán. 9. vs. 16. Jóel. 2. vs. 17. 18. Hóſ. 14. vs. 3.

Amós. 7. vs. 2. 5. Lakozzék a' ditſöſſég a' mi földünkön. Az irgalmaſſág és az igazſág találljyák elöl egymáſt, az igaſſág és a' békeſſég tſókollyák egymáſt folyon mint a' viz az itélet mi közöttünk, és az igaſſág mint a' ſebes patak. Am. 5. vs. 24. Am. 9. vs. 13. Adjon az Ur minden jót, hogy a' mi földünk meg-teremje az ö gyümöltſét. Sólt. 85. vs. 10—14. Ne légyen ſemmi rablás, ſem valami költözés, ſem kiáltás a' mi utzáinkon. Sólt. 144. vs. 14. Kedvezz hát Uram minékünk, talám találtatnak mi közöttünk tiz igazak. 1 Móſ. 18. vs. 32. Ne veddel mi töllünk a' te Sz. Lelkedet. Sólt. 51 vs. 13. Ne mozditſdki Nemzetünkböl a' te beſzédednek drága arany gyertyatartóját a' mi háládatlanſágunkért. Jelen. 2. vs. 5. Ne engedjed Uram hogy abban ſenki-is bántſa a' te kenetteidet, és ártſon a' te Prófétáidnak. 1 Chrón. 16. vs. 22. Söt abban a' te Papjaid öltözteſſenek-fel igaſſággal. Sólt. 132. vs. 9. és adjad abban a' te ſzolgaidnak, hogy nagy bátorſággal ſzóllyák a' te

Ház, Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

beſzédedet. Tſel. 4. vs. 29. Te parantſoltad Uram hogy könyörögjünk minden emberekért. 1 Tim. 2. vs. 1. Könyörgünk azért Uram teneked a' mi kegyelmes Királyunkért és Fejedelmünkért. 'Aldjad-meg Uram ötet jó ſzerentſékkel. Te tötted ötett Urrá a' mi orſzágunkon, adj néki hatalmat, erőt és ditſőſſéget. Dán. 2. vs. 37. 38. Tégyed az ö nevét hiresbbé az ö Attya nevénél, és magaſztald fellyebb az ö ſzékét az ö Attya ſzékénél. 1 Kir. 1. vs. 4. Te vetedle a' Királyokat és te ſzereſz Királyokat. Dán. 2. vs. 21. 4. vs. 14. Mint a' viznek folyáſa ugy a' Királynak ſzive az Urnak kezében vagyon, valahova akarja, oda hajtya azt. Péld. 21. vs. 1. Dán. 5. vs. 23. Hajtſad tehát Uram az ö ſzivét a' mi megterheltetett Nemzetünkhez való könyörületeſſégre. 1 Kir. 12. vs. 4. Eſſék-meg az ö ſzive a' mi Papjainkon, Lévitáinkon és Fö embereinken, a' kik ſirattyák az Ur Házának fogyatkozáſit. Eſdr. 3. vs. 12. Tartſad-meg Uram a' mi Nemzetünknek Hatalmaſit, a' kiket Elöljáróinká rendeltél, hogy nékik engedjünk. Rom. 13. vs. 1. 2. Légyenek abban ſzerentſéſek a' Méltóſágos és Tekintetes Rendek, és mind azok, valakik ſzeretik a' te Házadat. Sólt. 122. vs. 6. 7. 'Aldjad-meg Uram a' Fö Aſzſzonyi állatokat, a' te Házadnak Dajkáit, a' kik az Iſten embereit jó kedvel fogadják és táplállyák. 2 Kir. 4. vs. 8. 9. 10. Ditſérjék öket a' kapukban az ö tselekedeteik. Péld. 31. vs. 3. Légyen az ö kegyeſſégeknek jutalma mind ezen; mind a' más világon. 1 Tim. 4. vs. 8. Tſelekedjél Uram irgalmaſſágot azokkal a' Máriákkal, a' kik a' jobb réſzt válaſztották, tudván hogy egy a' ſzükſéges dolog. Luk. 10. vs. 42. Gazdagitſd-meg Uram azokat, a' kiket ſzegényekké tettel. Agg. 2. vs. 8. Magaſztald-fel azokat a' kiket megaláztál. 1 Sám. 2. vs. 2. Sólón. 3. vs. 12. Imádkozunk Uram Felſégednek a' betegekért-is. Jak. 5. vs. 14. Kötözgeſd-bé az ö ſebeiket, és a' te kezed gyógyittſa-meg öket. Jób. 5. vs. 18. 19. Hóſ. 6. vs. 1. Légy Uram az Utonjáróknak hiv kalauza, adj kenyeret ételekre és

Ház-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

ruhát öltözetekre. 1 Mós. 28. vs. 20. Minden imádságot, minden könyörgéſt, mely léſzen az özvegyektől, Árváktól, ſzükölködöktől, és ártatlan rabſágot s' kiſértetet ſzenvedöktől, vagy akármely embertől, vagy a' te egéſz népedtől, te halgaſd-meg a' mennyekből a' te lakó hellyedből. 1 Kir. 8. vs. 38. 39. Rontſad-meg Uram a' Sátánt a' mi lábaink alatt hamar, óh békeſſégnek Iſtene. Róm. 16. vs. 20. Jud. vs. 6. 'Es midön kiván minket meg-roſtálni, ne engedjed hogy a' mi hitünk el-fogyan. Luk. 22. vs. 31. 32. 'Es ſemmi-is a' te ſzerelmedtől minket el ne ſzakaſzthaſſon. Róm. 8. vs. 35. Ne engedjed a' mi ſziveinket hajlani a' gonoſzra. Sólt. 141. vs. 4. Söt tanits-meg minket a' te parantſolatidnak utára, mellyet meg-örizzünk mind örökké. Sólt. 119. vs. 33. Igen jó Uram és igen gyönyörüléges dolog az atyafiak közt az egyeſſég. Sólt. 133. vs. 1 Tſelekedjed hát hogy mi ſzereſſük egymáſt. Filém. vs. 5. Mert a' ki ſzeret a' Törvényt bé tölti. Róm. 13. vs. 8. 'Es ſenki az Iſtent nem ſze-

ſzereti, a' ki az ö attyafiát gyülöli. 1 Ján. 4. vs. 20. A' kik biznak az Urban haſonlatoſok a' Sion hegyéhez, mely meg nem mozdul; hanem meg-marad. Sólt. 125. vs. 1. Te benned bizunk Uram mi-is. Sólt. 31. vs. 2. Habak. 3. vs. 18. 19. 'Es minden gondainkot te reád vettyük, légyen azért tenéked-is gondod mi rólunk. Sólt. 55. vs. 23. Vidámits-meg minket a' mi nyomoruſágink után, és az eſztendök után mellyekben láttunk ſok gonoſzt. Sólt. 90. vs 15. Légyen a' mi Urunknak Iſtenünknek ſzépſége mi rajtunk, és a' mi kezeinknek tſelekedetit erösitſd-meg mi bennünk. vs. 17. A' ki pedig az ö tulajdon Fiának nem kedvezett, hanem adta azt mi érettünk mindnjájan, mimódon ne adna ingyen az ö Fiával minékünk mindeneket? Róm. 8. vs. 32. Nyiſd meg hát Uram a' te kezeidet és tölts bé minket a' te jóvóltodból. Sólt. 145. vs. 16. Halgaſd meg az egeket, hogy ök-is meg-halgaſſák a' földet, a' föld-is halgaſſa-meg a' buzát és a' muſtot. Hóſ. 2. vs. 19. 20. Eſa. 3.

Ház-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

vs. 2. Adjon az Ur Isten minékünk ez életben minden jót. Sólt. 85. vs. 13. 'Es az után örök életet. Mát. 25. vs. 36. A' midön el-töröltetik minden könyhullatás a' mi szemeinkröl, és szolgálunk az Istennek éjjel és nappal az ö Templomában. Jelen. 7. vs. 15. 17. A' ki ditsérettel áldozik a' ditsöit Uram tégedet, a' ki az ö utait jól vezérli, meg-mutatod annak a' te szabaditásodat. Sólt. 50. vs. 23. Imé mi-is a' Jésus nevében nyujtottuk bé te elödben a' ditsiretnek áldozattyát, légyenek Uram kedvesek te nálad a' te nevedröl vallást tévö ajakinknak gyümöltsei. Sid. 13. vs. 15. O Isten ki meg-halgatod a' könyörgést. Sólt. 65. vs. 3. Halgasd-meg a' mi imádtságunkat-is. Dán. 9. vs. 17. 'Es botsássel szined elöl meg igazulva. Luk. 18. vs. 14. Annak kedvéért, nevéért, érdeméért és esedezéséért. Ján. 17. A' kiben tenéked minden kedved bétölt. Mát. 12. vs. 18. Amen. 1 Chrón. 16. vs. 36. MI ATYA'NK. s'. t. Mát. 6. Luk. 11.

(II) *A' Fiu-Istenhez.*

Ur Jésus Kristus! Tsel. 2. vs. 36. 'Elö Istennek örökké való egyetlen egy szülött szerelmes Fia. Ján. 1. vs. 18. Az Isten ditsöséginek fényessége, és annak személyének kimetszet bélyege. Sid. 1. vs. 2. 3. Dávidnak igaz magva, Róm. 1. vs. 3. A' ki meg-hóltál vala; de élsz örökkön örökké, és birsz a' pokolnak és halálnak kóltsaival, a' ki meg-nyitasz és senki bé nem zárja, bé zársz, és senki-meg nem nyittya. Jelen. 3. vs. 7. Jelen. 1. vs. 18. Mi Meg-váltónk. Jób. 19. vs. 25. Mi Szabaditónk. Mát. 1. vs. 21. Mi Közbenjárónk. 1 Tim. 2. vs. 5 6. Mi Prófétánk. Tsel. 3. vs. 12. Mi örökké való Fö-Papunk. Sólt. 110. vs. 4. Mi Királyunk. Sólt. 2. vs. 6. Mi Valláfunknak Apostola. Sid. 3. vs. 1. 'Oh mi Urunk mi Istenünk. Ján. 20. vs. 28. Jéhova, mi igasságunk és idvessségünk. Jérém. 23. vs. 6. Te vagy Uram Uraknak Ura, minden Méltóságok felett való Méltóság. Filip. 2. vs. 9. Minden

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

den Királyoknak királlya. Jelen. 17. vs. 14. A' te válladon Fejedelemség vagyon, és ez a' te neved: Erös hatalmas Isten. Esa. 9. vs. 6. A' kiben lakozik az Istenségnek telyesſége valóſág ſzerint. Kol. 2. vs. 9. 10. Az Urnak Lelke vagyon te rajtad; mivelhogy meg-kent tégedet óh Isten! a' te Istened örömnek olajával minden te társaid felett, Sólt. 45. vs. 8. azért elküldött tégedet hogy a' ſzegényeknek Evangyéliomot hirdetnél. Esa. 61. vs. 1. Hogy mindenek tiſztellyenek tégedet, a' mint tiſztelik az Atyát, mert a' ki nem tiſztel tégedet, nem tiſzteli az Atyát. Ján. 5. vs. 23. A' te nevedre hajol-meg Uram minden térd, mennyeieknek; földieknek és föld alatt valóknak térdek, és minden nyelv vallya, hogy a' Jéſus Kriſtus Ur, az Atya Isten ditſöſſégére. Filip. 2. vs. 10. 11. Mert te általad teremtettenek mindenek. Kol. 1. vs. 16. 17. A' ki vagy ama' mindenek felett örökké áldandó Isten. Róm. 9. vs. 5. Amaz Igaz Isten és amaz örök élet. 1 Ján. 5. vs. 20. 'Es

ſenkinek ſem mondotta az Isten az Angyalok közül: 'En Fiam vagy te én ma ſzültelek tégedet. Sid. 1. vs. 5. Hanem tenéked, a' kinek kijöveteleid eleitöl fogván; ſöt örök idöktöl fogván vagynak. Mik. 5. vs. 2. Te elötted esnek-le Uram ama' négy lelkes állatok és ama' huſzonnégy Vének, tenéked éneklik ezt az uj éneket: Méltó vagy hogy el-végyed a' könyvet, és megnyiſſad annak petsétit; mert megölettél, és meg-váltottál minket Istennek a' te véred által, minden ágazatból és nyelvből és népből és nemzettſégből. Jelen. 5. vs. 8. 9. Tégedet ditſöit Uram egyedül a' te itt e' földön vitézkedö Anya Sz. egyházad; mert te vagy az ö Idveſſégének Fejedelme. Sid. 2. vs. 10. Te vagy az ö teſtének Feje. Kol. 1. vs. 18. 'Es nem veſzendö állatokon, mint aranyon vagy ezüſtön. 1 Pét. 1. vs. 18. 19. Hanem a' te tulajdon ſaját drágalátos véreden váltottad-meg azt, óh Isten! Tſel. 20. vs. 28. Ditſérünk mi-is tégedet óh makula és ſzeplö nélkül való Bárány. 1 Pét. 1. vs. 19. Mert te vagy

ama'

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

ama' teſtben-meg jelent Iſten. 1 Tim. 3. vs. 16. A' ki vagy a' ſziveknek és veſéknek viſgálója, és meg-fizetſz kinek-kinek az ö érdeme ſzerint. Jelen. 2. vs. 23. 'Es a' mi idveſſégünk te töled vagyon. Jelen. 7. vs. 10. A' ki meg-ſzabaditod a' te népedet minden büneiböl. Mát. 1. vs. 21. Mert nintſen ſenkiben-is másban rajtad kivül idveſſég, és nem adatott ég alatt más név a' te neveden kivül, a' mely által kellene nékünk meg-tartatnunk. Tſel. 4. vs. 12. Aldott légyen azért a' te neved mind örökké Ur Jéſus Kriſtus! ama' juhoknak az örökké való Teſtamentomnak vére által való nagy Páſztora. Sid. 13. vs. 20. 'Es e' világ fundamentomának felvettetéſe elött meg-ölettetett Iſtennek Báránya. Jelen. 13. vs. 8. A' ki nem tſak békeſſégnek tanátſát tartál mi felölünk. Zak. 6. vs. 13. Hanem kezeſſéget-is válaltál Sz. Atyád elött mi érettünk azt-mondván: Imhól vagyok én, azt akarom, hogy a' te akaratodot tſelekedjem én Iſtenem. Sólt. 40. vs. 8. 9. A' kinek az örökké való Lélek által meg-

meg-áldoztad magadat, hogy megtiſztitanál minket, és ſzolgálnánk az élö Iſtennek, és lettél minékünk közben-járonká hogy az örökké való örökſégnek igéretét él-vennök. Sid. 9. vs. 14. 15. Azért ſzóllitodmeg az Iſtent az ö kegyelme felöl mi érettünk illyenképpen: Atyám! Szabaditſd-meg öket, hogy meg ne hallyanak; mert találtam váltſágnak árrát. Jób. 33. vs. 24. Atyám! én érettek ſzentelem-meg magamot, hogy ök-is ſzenteltetek légyenek valóban, hogy ök-is mi bennünk egyek légyenek és tökélleteſek, hogy tudja-meg e' vilag hogy én te töled botſáttattom, és hogy te öket ſzereted a' mint engemet ſzerettél, azt akarom azért, hogy ök-is én velem légyenek, hogy láſſák az én ditsöſſégemet, mellyet nékem adtál; mert ſzerettél engemet e' világ fundamentomának felvettetéſe elött. Ján. 17. vs. 19. 21. 23. 24. Hálá légyen Uram Felſégednek a' ki adtad magadat mi érettünk, hogy meg-váltanál minket minden hamiſſágtól, és tiſztitanál magadnak kiváltképpen valo népet jó

Hház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

jó tselekedetekre igyekezöt. Tit. 2. vs. 14. A' ki midön Istennek formájában vólnál, nem álitád ragadománynak lenni a' te Istennel való egyenlöségédet; hanem megüresitéd magadot, szolgai formát vévén magadra, hasonlatossá lettél az emberekhez, és emberi ábrázatban találtattál mint ember, megaláztod magadat engedelmes lévén mind halálig, még pedig a' kereszt-nek haláláig. Filip. 2. vs. 6. 7. 8. Hogy az Isten kegyelméből mindenekért meg-kóstolnád a' halált. Sid. 2. vs. 9 Az ördögnek tselekedeteit el rontanád. 1 Ján. 3. vs. 8. 'Es meg szabaditanád mind azokat valakik a' haláltól való félelemnek miatta rabok valának. Sid. 2 vs. 14. 15. Bizonyára Illyen Fö Pap illet vala minket, Sz. ártatlan, szeplö nélkül-való, a' bünösöktöl el-választatott, és ki az egeknél magasságosb vólna. Sid. 7. vs. 26. A' ki könyörülölenne, és a' népnek büneit el-törlené. Sid. 2. vs. 17. 'Oh mely nagy titka ez a' mi hitünknek: Az Isten meg-jelent a' testben, meg-igazittatott Lélekben, meg-

meg-láttatott az Angyaloktól, prédikáltatott a' Pogányoknak, hittek ö benne e' világon, fel vitetett a' ditsösségben. 1 Tim. 3. vs. 16. Méltó vagy óh Isten akarattyának ezer közzül egy meg-magyarázója, a' ki végy mi tölünk tiszteséget; mert ki jelentetted minékünk az Isten igasságát. Jób. 33. vs. 23. Lettél minékünk Istentöl böltsesség, igasság, szentség és váltság. 1 Kór. 1. vs. 30. Meg-esmértetted mi velünk az Atyát. Ján. 1. vs. 18. 'Es valamellyeket hallottál az Atyától, megjelentetted minékünk. Ján. 15. vs. 15. Meg-tanitottál minket az idvességnek utára, a' mely ez: hogy hidjünk tebenned, ugymint kik-kegyelemböl tartattunk-meg és nem tselekedetekböl, hogy senki ne ditsekednék Eféz. 2. vs. 8. 9. Róm. 9. vs. 16. 18. Meg-szabaditottál minket a' törvénynek átkától. Gal. 3. vs. 13. 'Es ama' terhes igától, mellyet a' régi Atyák elnem hordozhattak. Tsel. 15. vs. 10 E' végre ki küldötted Uram a' te Tanitványidot e' széles világra, hogy hirdetnék az Evangyéliomot, hogy ta-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

tanitanának minden népeket megkeresztelvén öket. Mát. 28. vs. 19. Ditsőség légyen azért Uram tenéked a' ki meg-hóltál a' mi büneinkért és fel támadtál a' mi szabadulásunkért. Róm. 4 vs. 25. A' ki felmenvén a' menyben, ajándékokat és a' Sz. Lelket osztogattod az embereknek. Sólt. 68. vs. 19. Kitsoda tehát a' ki kárhoztatna minket? Krisztus az a' ki meg-hólt, söt a' ki fel támadott-is, ki az Istennek jobbján-is vagyon, ki esedezik-is mi érettünk. Róm. 8. vs. 34. 'Es a' kiben való hit által vagyon szabadtságunk az Isten eleiben való menetelre. Efés. 3. vs. 12. Söt tellyes bizodalmunk, hogy valamit Istentöl az ö nevében kéréndünk minket meg-halgat. Ján. 16. vs. 23. Mert Isten fiaivá löttünk. Ján. 1. vs. 12. El-nyelettetett immár a' halál szintén a' diadalomig. Hol vagyon halál a' te diadalmad? hol vagyon koporsó a' te fulákod? De az Istennek légyen hálá, ki adott minékünk diadalmat, a' mi Urunk Jésus Krisztusnak általa. 1 Kór. 15. vs. 54—57. 'Oh édes Jésus! honnan

nan érdemlettük mi ezeket te töled, kisebbek vagyunk bizonyára minden te jó téteményidnél, és igasságodnál mellyet tselekedtél mi velünk. 1 Mós. 32. vs. 10. Mi vóltunk Uram a' bünösök, még-is te lettél mi érettünk bünné, hogy mi lennénk Isten igásága te benned. 2 Kór. 5. vs. 21. Mi vóltunk az engedetlenek még-is te sebesítettél-meg, hogy a' te sebeiddel meggyógyulnánk. Mi vóltunk az Istentelenek, még-is te rontattottál-meg a' mi büneinkért. Mi vóltunk álnokságnak tselekedöi, még-is mindnjájunk álnokságinak büntetése te reád vettetett. Esa. 53. vs. 4. 5. 6. Mi estünk ki az Isten kegyelméből, még-is a' te lelked vólt szomoru. Mát. 26. vs. 38. Nékünk kellene tégedet keresnünk, még-is te hivogatsz minket. Mát. 11. vs. 28. Mi vóltunk a' tolvajok, még-is a' te Sz. kezeidet és lábaidot likasztották által. Sólt. 22. vs. 17. 18. Mi érdemlettük-meg az Isten busulásának pohárát, még-is te ittad-meg. Mát. 26. vs. 39. Mi szakadtunk el hitetienül az Istentöl, még-is te ha-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

hagyattattál el Istentöl. Mát. 26. vs. 46. 'Oh mely nagy szeretet, a' ki az ö életét adja az ö barátiért. Te pedig adtad magadat az Istennek ellenségiért. Ján. 15. vs. 13. Róm. 5. vs. 8. 'Oh Isten böltsességének mélységes gazdagsága mely igen meg-tudhatatlanok az ö itéleti, és végére mehetetlenek az ö utai, s' meg-betsülhetetlenek jó tételményi. Róm. 11. vs. 33. Ditsérjétek az Urat minden Pogányok az ö irgalmasságáért, és egyetemben áldjátok ötet minden nemzetségek az ö idvességéért. Tégyetek valláft óh mi lelkeink az Urról, örüllyetek, mondjatok éneket az ö nevének, áldjátok az Urat, és soha-el ne felejtkezzetek az ö jó tételményiröl. Róm. 15. vs. 9. 10. 11. Ur Jésus Kristus! vagyon tenéked Országod. Ján. 18. vs. 36. Melynek feje te vagy. Kol. 1. vs. 18. Mert a' te véreddel kerested azt. Tsel. 20. vs. 28. Használt Uram annak hogy te el mentél; mert nem hagytad azt árvául. Ján. 14. vs. 18. Hanem elküldötted a' Vigasztalót, és az Igasságnak Lelkét, a' ki azt minden

den igasságra vezérlené. Ján. 16. vs. 7. 13. Rendeltél abban Apostolokat, Prófétákat, Evangyélistákat, Pásztorokat és Tanitókat a' szenteknek egyben foglaltatásokra, a' szolgálatnak munkájára, a' te titkos testednek épitésére. Efés. 4. vs. 11. 12. A' mellyel vagy mind világ végezetéig. Mát. 28. vs. 20. A' kösziklán épitetted Uram azt, ne engedjed hogy a' pokolnak kapui azon diadalmat végyenek. Mát. 16. vs. 18. Járj tábort Uram a' te Házad környül, annak ellenségi ellen, óltalmazd-meg azt mint a' juhoknak nyáját, mint a' koronában tétetett drága követ. Zak. 9. vs. 8. 16. Küldjedki a' te beszédedet széles e' világra, a' mely Istennek hatalma minden hivöknek Idvességekre. Róm. 1. vs. 16. 17. Legelteséd a' te népedet és a' te örökségednek seregét a' te veszszöddel. Mik. 7. vs. 14. 'Es mondja ezt egyik Nemzetség a' másiknak. Ruth. 1. vs. 10. 16. Menten mennyünkel az Ur ortzájának engesztelésére, és a' seregek Urának keresésére. Zak. 8. vs. 21. Veddel Uram a'

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Mósés fedelét az Izraelnek szemérül, hogy esmérjék-meg az Urat, a' kit meg-feszitettek. Sid. 3. vs. 15. 16. Hós. 3. vs. 4. 5. Hozd elé Uram a' te juhaidat-is, a' mellyek más akolból valók, hogy a' te szódot halgassák, légyen egy Akol és egy Pásztor. Ján. 10. vs. 16. Légyenek e' világnak országai a' mi Urunkéi és az ö Krisstusáéi. Jelen. 11. vs. 15. Dán. 7. vs. 14. 18. Méltó vagy Uram, a' ki a' mi Nemzetünktöl-is végy Háláadást; mert a' mint minden népből, ugy a' miénkből-is meg-váltottál minket Istennek a' te véred által, és tettél minket a' mi Istenünknek Prófétákká, Királyokká és Papokká. Jelen. 5. vs. 9. 10. Meg gyujtartod mi közöttünk-is a' te drága beszédednek szövétnekét, hogy megvilágosadnának a' mi szemeink. Sólt. 19. vs. 9. Minket vad olajfákat, a' le töröttetett természet szerint való ágaknak hellyekben bé óltattal, hogy az olajfa gyükerének és sirjának részesi lennénk. Róm. 11. vs. 17. Nem mi válaszottunk Uram tégedet; hanem te vá-

választottál-el minket. Ján. 15. vs. 16. Imé az Isten nálunk lakozik. Jelen. 21. vs. 3. Azoknak jelentette meg-magát, a' kik ö felöle nem tudakoztanak. Es. 65. vs. 1. Azért immár a' kik régen nem válánk te néped, te népeddé lettünk. 1 Pét. 2. vs. 10 Nem vagyunk többé jövevények és sellérek, hanem a' szenteknek polgár társai, és Istennek tselédi, kik fel épittettenek a' Prófétáknak és az Apostoloknak fundamentomokon, melynek belsö szegeletköve te vagy. Kiben az egész alkotmány szép rendel rakattatván nevekedik, hogy légyünk Istennek Temploma, és Istennek hajléka a' Sz. Lélekben. Efés. 2. vs. 19—22. Drágábbak Uram, a' te beszédid az aranynál, édesbek a' szin méznél. Sólt. 19. vs. 11. Marasszszad-meg azért mi nálunk ezt a' drága kintset. 2 Tim. 1. vs. 14. 'Es erösits-meg minket abban mind végig. 1 Kór. 1. vs. 8. Hogy-ha szintén a' mennyei Angyal hirdetne-is minékünk valamit azon kivül, a' mi a' te beszédedben vagyon annak, helyt ne adjunk. Gal.

Haaz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

1. vs. 8. Söt inkább egymást fel inditsuk az atyafiui szeretetre és a' jótselekedetekre, el nem hagyván a' mi Gyülekezeteinket, miképpen szokások némelyeknek, a' kiknek bünökért nintsen áldozat. Sid. 10. vs. 24. 25. 26. Ne engedjed Uram hogy soha-is tégedet késéritsünk, vagy meg-tagadjunk. 1 Kór. 10. vs. 9. Söt nagyobb gazdagságnak itéllyük a' te nevedért való gyalázatot, a' te népeddel való szenvedést, mint a' világi haszontalan kintseket. Sid. 11. vs. 25. 26. 1 Pét. 2. vs. 20—25. Tartsad-meg Uram a' mi Nemzetünkben az Evangyéliomi szolgálatot. 1 Kór. 9. vs. 14. Es a' Sákramentomoknak igazán való ki szolgáltatását. Mát. 28. vs. 19. Mát. 26. vs. 26. 27. Marasszad-meg az Oskolákat és azokban a' Doktorokot. Luk. 2. vs. 46. Ruházzad fel a' mi Papjainkat tisztasággal, tudománnyal, szelidséggel, jósággal, Sz. Lélekkel, tettetés nélkül való szeretettel, igasságnak beszédével, Istennek erejével, hogy ne szidalmaztassék a' mi szolgálatunk. 2 Kór. 6. vs. 3. 6. 7. Le-

Legelteſſék ök hiven a' te juhaidot. Ján. 21. vs. 16. Adjad Uram nékiek a' menyországnak kóltsait, hogy valamit meg-kötnek e' földön, légyen a' menybe meg-kötve, és valamit meg-óldnak e' földön, légyen meg-óldva menyben. Mát. 16. vs. 19. Légy kegyelmes Uram a' mi Nemzetünkben a' te népedhez, és ne botsásstad szidalomra abban a' te örökségedet. Jóel. 2. vs. 17. Mert el-közölitettek az idök, az mellyeket nem szeretünk. Préd. 12. vs. 3. Sokan mondják Uram: kitsoda mivelheti azt: hogy valaha jót lássunk? De te Uram mutasdmeg minékünk a' te ortzádnak világát. Sólt. 4. vs. 7. Mik. 4. vs. 11. 12. Náh. 1. vs. 7. Mert igaz dolog ez az Istennek elötte, hogy azoknak a' kik minket nyomorgatnak, fizessen nyomorusággal, minékünk pedig kik nyomorgattatunk nyugodalommal. 2 Thess. 1. vs. 6. 7. Ne örüly hát a' mi nyavalyánkon óh mi ellenségünk; mert nóha el-estünk, de az Ur segedelme által fel kelünk. Mik. 7. vs. 8. Esa. 8. vs. 10. Némellyek az ö erejekben biznak, de mi a' mi Urunkról emlékezünk-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

meg, küldjed ki nékünk a' te segittségedet a' te Sz. hellyedből, hogy örülhessünk a' te szabaditásodban, és a' mi Istenünknek nevében zászlót emellyünk. Sólt. 20. vs. 3. 6. 8. Minden álnokságunkat vedd-el mi rólunk, és légy kegyelmes mi hozzánk. Hós. 14. vs. 3. Mindenekkel egyben valakik a' te nevedet segitségül hivják minden hellyen. 1 Kór. 1. vs. 1. Hiszünk Uram mi te benned, de légy segitségül a' mi hihetetlenségünknek. Márk. 9. vs. 24. Tselekedjed Uram Jésus mi bennünk, hogy mi tellyes igyekezetünket arra vethessük, hogy a' mi hitünk mellé ragaszszunk jóságos tselekedetet, a' mellé tudományt, a' tudomány mellé mértékletességet, e' mellé békességes türést, a' türés mellé Isteni tiszteletet, a' mellé atyafiakhoz hajlandó szivet és szeretetet. 2 Pét. 1. vs. 5. 6. 7. Hogy igy sok gyümöltset teremvén lehessünk tenéked igaz tanitványid. Ján. 15. vs. 8. Te vagy Uram ama' világosság, engedjed hogy kövessünk tégedet, és légyen életnek világa mi nálunk. Ján. 8. vs. 12. Te vagy Uram amaz élet, ut

ut és igasság. Ján. 14. vs. 6. Tanits meg hát minket amaz örök életre vezető keskeny utra. Mát. 7. vs. 14. 'Oh vallyon s' kitsoda adhatna minékünk innunk a' Bethlehemi forrásnak vizéből 1 Chrón. 11. vs. 17. Te vagy Uram amaz bünökből való meg.tisztuláfra fakadott kutfő Zak. 13. vs. 1. Valaki ijándik abból, léfzen ö benne örök életre forró viznek feje. Ján. 4. vs. 14. Uram adjad minékünk ezt a' vizet, hogy soha meg ne szomjuhozzunk. vs. 15. Esa. 12. vs. 3. Te vagy Uram ama' menyből alájött kenyér, melyből a' ki észik meg nem hal. Adjad Uram minékünk e' kenyeret hogy éllyünk mind örökké. Ján. 6. vs. 50. 58. Légy miénk óh mi szerelmes Jésusunk; mert mi tiéid vagyunk. Ének. 2. vs. 16. Es élünk többé nem mi, hanem te élsz mi bennünk, és a' mely életet, most élünk a' testben, azt a' te benned való hit által éllyük. Gal. 2. vs. 20. Uram Jésus, légy minékünk életünkben és halálunkban egyetlen egy nyerességünk, ditsekedésünk, fö vigasztalásunk és minekutánna meg-állanak az ételnek örlői, és

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

meg-homályasodnak az ablakon kinézök. Préd. 12. vs. 5. Légy minékünk örök életünk. Filip. 1. vs. 21. Ámen.

A' Szent-Lélek-Istenhez.

Szent Ur Isten! Seregeknek Ura Istene. Esa. 6. vs. 3. Atyának. Ján. 15. vs. 26. Es Fiu Istennek Lelke. Gal. 4. vs. 6. Igasságnak és Vigasztalásnak Lelke. Ján. 14. vs. 16. 17. Böltseségnek és értelemnek Lelke. Tanátsnak és hatalomnak Lelke. Tudománynak és az Urnak félelmének Lelke. Esa. 11. vs. 2. Kegyelemnek és könyörületeségnek Lelke. Zak. 12. vs. 10. Mi Meg-szentelönk. 1 Kór. 6. vs. 11. Mi Tanitónk. Ján. 14. vs. 26. Mi Vigasztalónk. Ján. 14. vs. 16. Mi hervadhatatlan örökségünknek drágalátos záloga. 1 Kór. 1. vs. 22. Atyával és Fiuval egy. 1 Ján. 5. vs. 7. örökké való. Péld. 8. vs. 23. Láthatatlan. Ján. 3. vs. 8. Jéhova! mennyei Bizonyság, mi Erös Istenünk. Sólt. 95. vs. 3. 7. Áldott Szent-Lélek Ur Isten. Sid. 3. vs. 7. Tsel. 5. vs. 3. 4. Nagy alázatossággal és bé-fedezett ortzával tisztelnek

nek Uram tégedet a' Sérafim Angyalok; mert szent a' te neved, tellyes a' meny és a' föld a' te ditsöségeddel. Esa. 6. vs. 2. 3. Méltó vagy Uram arra, hogy ditsérjenek tégedet minden teremtett állatok; mert te igaz Isteni személy vagy. Tsel. 5. vs. 3. 4. 'Es a' ki néked hazud, az nem embernek, hanem Istennek hazud. Mikor még a' föld ékesség nélkül vala, te tápláltad a' vizeket. 1 Mós. 1. vs. 2. Te általad löttenek, az égnek minden seregei. Sólt. 33. vs. 6. 'Es te általad ékesittetett-meg a' meny. Jób. 26. vs. 13. Söt az okos lelkü ember-is a' te képedre teremtetett. 1 Mós. 1. vs. 26. Semmi-is te elötted-el rejtve nintsen; mert te visgálsz mindeneket, söt az Istennek mélységeit-is jól tudod. 1 Kór. 2. vs. 10. 'Es te elötted sohová nem lehet futni; mert te mindenütt jelen vagy. Sólt. 139. vs. 7. De ha szintén e' világ nem lát, nem esmér, és bé sem vészen-is Uram tégedet, esmér mindazonáltal és ditsöitt tégedet a' meg váltott hiveknek serege, a' kikben lakol és a' kikben

Hadz Rezső Múzeum-Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

maradsz mindörökké. Ján. 14. vs. 17. mert te vagy az Atyával és az Igével egy mennyei bizonyság. 1 Ján. 5. vs. 7. A' ki meg fedded a' világot a' bünröl, az igasságról és az itéletröl. Ján. 16. vs. 8. Mert te vagy ama' Vigasztaló a' kit az Atya a' Fiu nevében küldött, hogy tanitanád a' hivöket mindenekre. Ján. 14. vs. 26. És te vagy az Igasságnak ama' Lelke, a' ki minden igasságra vezérled a' te népedet, és meg-jelented néki azokat a' mellyek következendök. Ján. 16. vs. 13. Osztogatván abban mindeneknek külömb külömb-féle ajándékokat a' mint tenéked tettzik, óh Isten. 1 Kór. 12. vs. 6. 11. Söt lakozván ö bennek mint te templomidban mind örökké. 1 Kór. 6. vs. 19. Hiszen Uram te benned, és esméri a' te tiszteletedre való kötelességét a' mi Nemzetünknek-is nagyobb része; mert az a' te nevedben kereszteltelkedett-meg. Mát. 28. vs. 19. Meg-kóstolta a' mennyei ajándékot, meg-kóstolta az Istennek jó beszédét és a' jövendö Világnak erejét. Sid. 6. vs. 4. 5. De

De kiváltképpen ditsér és magasztal Ur Isten tégedet minden te kegyelmességedért. Esa. 63. vs. 7. A' mi Nemzetünkben a' te Anyaszentegyházad, a' mely te általad egy testté kereszteltelkedett. 1 Kór. 12. vs. 13. A' mely az igaz és meg maradandó kenetet elvötte. 1 Ján. 2. vs. 27. És te általad el-petséltetvén bir tégedet, mint ö örökségének zálogát. 2 Kór. 1. vs. 21. 22. Mert te ö benne munkálkodol, ö benne lakol és benne maradsz mindörökké. Ján. 14. vs. 16. 17. Meg erösitvén azt a' te eröd által a' belsö emberben. Efés. 3. vs. 16. Hogy teremhessen hitet és jóságos tselekedeteket a' mellyek a' te ajándékid. Gal. 5. vs. 22. Hálákat adunk Uram mi tenéked hogy a' mi Nemzetünket ennyire méltóztattad, hogy ö néki-is meg-nyilatkoztattod az idvességnek és a' szenteknek amaz uj és élö uttyokat. Sid. 9. vs. 8. 10. vs. 20. Hogy szabadtsága lehetne a' Szentséges helybe való bé menetelre a' Jésus véreáltal. Sid. 10. vs. 19. Adván abban némellyeknek böltsességnek beszé-

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

dét, némellyeknek pedig tudománynak beszédit, némellyeknek pedig a' lelkieknek meg-válaſztotáſoknak ajándékit, némellyeknek pedig külömbözö nyelvek nemeinek tudáſát, némellyeknek pedig nyelvek Magyarázáſát, mind ezek pedig óh Iſten tſak egydül a' te ajándékid. 1 Kór. 12. vs. 6. 8. 10. 11. Oh mely tſudálatoſok, mely drágák Uram, a' te ajándékid, és nintsen réſze annak azokban, a' ki azt állittya, hogy azok pénzen megvétettethetnek. Tſel. 8. vs. 20. 21. Mely titkoſok Uram a' te munkáid. A' ſzél a' hova akar funi, fu, és annak zugáſa hallatik; de nem tudhatni honnét jö, és hova mégyen; igy vagyon minden Uramá' ki te tölled ſzülettetik. Ján. 3. vs. 8. Oh mely ſzépek Uram a' te jóvoltodból a' mi hellyeinken-is, az Evangyéliom hirdetöknek lábaik, a' kik békeſſéget, Iſten ſzerint való örömet, és ſzabadu áſt hirdetnek a' te népednek. Eſa. 52. vs. 7. Náh. 1 vs. 15. Hirdetvén azokat a' mellyeket nékünk ajándékozott az Iſten, nem óly beſzédekkel, a' mel-

mellyekre az emberi böltſeſſég tanit; hanem a' mellyekre te tanitottad öket. 1 Kór. 2. vs. 12. 13. Sokan vadnak Ur Iſten még e' Világon, ſöt a' mi Nemzetünkben-is a' kik tégedet nem eſmérnek. Ján. 14. vs. 17. A' kik nem tiſztelik az Atyát; mert nem tiſztelik a' Fiu Iſtent. Ján. 5. vs. 23. A' kiknek elméjeket megvakitotta e' világnak Iſtene, hogy a' Kriſtus dicſöſſéges Evangyéliomának világoſſága ne fénylyék nékiek. 2 Kór. 4. vs. 4. Jud. vs. 4. Gyözdmeg ezeket az ö bünökröl, a' te ſziveket által járó hathatós erödsö' munkálkodáſod által. Ján. 16. vs. 9. Jud. vs. 15. Te vagy Uram az aratáſnak Ura. Tſel. 13. vs. 2. 4. Könyörgünk Uram Felſégednek küldjed ki a' te aratóidot a' te gabonádba. Luk. 10. vs. 2. Uram! Ki mindeneknek ſziveket tudod, válaſz magadnak mindenütt munkáſokat, a' kikre bizzad e' dolgot. Tſel. 1. vs. 24. Te ſzállottál le Uram a' mi Urunk Jéſus Kriſtuſra. Mát. 3. vs. 16. A' te ajándékid öntöttek ki az Apoſtolokra. Tſel. 2. vs. 4. És más ſzentekre, ſöt a' Pogányokra-is. Tſel. 10. vs. 44. 45.

Ház Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Székelyudvarhely

Te vagy ama' meg-igért Tanitó. Ján. 14. vs. 26. Nem-is ember akaratyából származott a' Sz. Irás; hanem te töled inditatván szóllottak az Istennek Sz. emberei. 2 Pét. 1. vs. 21. Tselekedjed hát Uram, hogy a' te Szolgaid külömb külömbféle ajándékokkal hittel és böltsességgel tellyesek légyenek. 2 Tim. 4. vs. 2. Hogy senki nékiek ellenek ne álhasson. Luk. 21. vs. 15. A' kik a' könyörgésben és az ige hirdetésének szolgálattyában-is foglalatosok légyenek, a' kik nem tsak téjjel, hanem valóságos eledellel-is táplállyák a' Lelkeket. Sid. 5. vs. 12—14. Sid. 6. vs. 1. Hogy igy az Istennek beszéde nevekedjék, és a' Tanitványoknak számok mindenütt szaparodjék. Tsel. 6. vs. 3. 4. 7. 10. Habak. 2. vs. 14. Az Istennek beszéde élö és hathatósbb a' két élü fegyvernél és el-hat az elménck rejtekiben. Sid. 4. vs. 12. Midön azért némelyek plántálnak, némellyek öntöznek, te adj Uram elö menetelt. 1 Kór. 3. vs. 7. 'Es igy a' te beszéded ne térjen-meg üresen te hozzád, hanem tselekedjemeg azt a' mit akarsz, és légyen szerentsés azoknál, a' kikhez küldöd. Esa 55. vs. 11. E' végre öltözteső fel Uram a' te Papjaidat segitséggel. 2 Chrón. 6. vs. 41. Vezérellyed öket minden igasságra. Ján. 16. vs. 13. Hogy maradjon-meg bennek amaz igaz kenet, és ök-is mind abban valamire attól tanittottanak álhatatosan-meg maradhassanak. 1 Ján. 2. vs. 27. Ne engedjed hogy az hazugságnak Lelke eröt végyen rajtok. 2 Chrón. 18. vs. 21. 22. Ne egyelitsék-meg az Istennek beszédeit; hanem nyilván való igasságal hirdessék azt minden embereknek lelkek esméreteknél az Isten elött. 2 Kór. 4. vs. 2. Ne szabják magokat e' világhoz. Róm. 12. vs. 2. Mát. 6. vs. 24. Tsel. 5. vs. 29. Ne engedjed hogy valamit szóllyanak a' te tzélod ellen. Gal. 1. vs. 6. 9. Vagy valamit tégyenek hozzá; vagy el-végyenek a' te beszédedböl. Jelen. 22. vs. 18. 19. Mindenekben ugy viselyék magokat mint Istennek szolgai, senkit meg ne botránkoztassanak, hogy ne szidalmaztassék az ö szolgálattyok. 2 Kór. 6. vs. 3—10. Efés. 4.

vs.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

vs. 2. 3. Es ne hogy valami módon gonosz életüek lévén, holott ök másoknak prédikálnak, magok el-vesszenek. 1 Kór. 9. vs. 27. Hanem inkább hirdessék tisztán, igazán és nagy bátorsággal a' népnek az életnek minden beszédét. Tsel. 5. vs. 20. Tit. 2. vs. 7. 8. 1 Tim. 1. vs. 4. 2 Tim. 2. vs. 25. Igy tselekedjél Uram mindenekkel. Sofón. 3. vs. 9. S' a' mi Nemzetünkel-is, ne légyen az soha-is igaz Isten nélkül, Pap nélkül, Tanító nélkül és Törvény nélkül. 2 Chrón. 15. vs. 3. Hós. 4. vs. 6. Amós. 8. vs. 11. Hogy igy nevekedjék az Istennek országa és légyen állandó mind örökké. Dán. 2. vs. 44. Abd. vs. 17. Te vagy Uram a' valóságos Vigasztaló. Ján. 14. vs. 16. Nohát a' kik a' Sionban sírnak nyujts azoknak vigasztalást, és a' bánat helyében légy azoknál örömnek kenete, öltözteső fel őket az idvességnek palástyával és veddkörnyül az igasságnak palástyával, hogy mondhassák azt: Nagy örömmel örülünk az Urban, és örvendez a' mi lelkünk az ö Istenében. Esa.

Esa. 61. vs. 3—10. Hálá légyen Uram Felségednek mi tölünk-is; mert te tsináltál minket-is, és te adtál mi belénk életet. Jób. 33 vs. 4. Te általad tanóltuk-meg az Idvességnek útát és titkát, mely a' világi böltsektöl el rejtetett. Már. 11. vs. 25. A' te szenteléssedben és az igasságnak hitiben választattunkel az idvességre. 2 Thess. 2. vs. 13. Te általad petsételtettünk-el. Te vagy a' mi örökségünknek zálaga mig a' tellyes szabadságra bé helyheztettetünk az Isten ditsőségének ditséretire. Efés. 1. vs. 13. 14. Senki a' Kristusé nem lehet, hanemha az, a' kiben te vagy. Róm. 8. vs. 9. Senki-is Uram az Istent Atyának nem szóllithattya; hanemha te általad. Gal. 4. vs. 6. Senki-is a' Jésust Urának nem mondhattya hanem-ha te általad. 1 Kór. 12. vs. 3. Senki-is te nálad nélkül mit kellyen kérni a' miképpen kellene, nem tudja. Róm. 8. vs. 26. Senki-is a' te beszédedet nem érti. 2 Pét. 1. vs. 20. Hanem-ha te általad meg-világositttatik; mert a' lelkes embernek az bolondságnak láttatik.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

tik. 1 Kór. 2. vs. 14. Holott az az Istennek hatalma minden hivönek idvességére. Róm. 1. vs. 16. Hasznos a' tanitásra, a' feddésre, a' meg-jobbitásra, a' fenyitékre a' mely igasságban vagyon, hogy tökélletes légyen az Isten embere minden jó tselekedetre. 2 Tim. 3. vs. 16. 17. Jövel hát áldott Sz. Lélek Ur Isten mi hozzánk, szüly ujjá bennünket; mert a' ki te általad ujjá nem születik, nem mehet-bé az Istennek országában. Ján. 3. vs. 5. Elevenits-meg és ujjits-meg minket. Tit. 3. vs. 5. az élö reménségre és az örökségre mely el nem veszhet, meg sem motskoltathatik, meg sem hervadhat, mely nékünk, mennyekben tartatik, a' kik az Istennek erejétöl öriztetünk hit által az idvességre. 1 Pét. 1. vs. 3. 4. 5. Mossmeg, szentely-meg és igazits-meg minket. 1 Kór. 6. vs. 11. Légy mi bennünk Fiuságnak Lelke, bizonyságot tévén a' mi lelkünkkel együtt hogy mi Istennek fiai vagyunk, Istennek örökösi, a' Krisztusnak örökös társai, a' kivel ha szenvedünk, véle együtt meg-is di-

ditsöittetünk. Róm. 8. vs. 15. 16. 17. Segéllyed fel a' mi könyörgésben való erötelenségeinket, és esedezzél mi bennünk s' mi velünk kimondhatatlan fohászkodásokkal. vs. 26. Bizonyára a' halandó emberben ama' Lélek és Mindenhatónak ihlése tészi a' böltseséget. Jób. 32. vs. 8. Te vagy Uram a' valóságos böltseségnek és jelentésnek Lelke, világositsd-meg hát a' mi elménknek setétes szemeit, hogy tudhassuk-meg mi légyen az Isten hivatalának reménsége, és az ö öröksége ditsösségének minémü gazdagsági légyenek a' szentekben. Efés. 1. vs. 17. 18. E' végre veddel a' mi testünkböl a' köszivet, adj mi belénk uj szivet és uj lelket. Ezék. 36. vs. 26. Világoskodjál a' mi sziveinkben. 2 Kór. 4. vs. 6. Nyisd-meg a' mi szemeinket. Efés. 1. vs. 18. Hogy a' te törvényidnek tsudálatos böltseségét láthassuk. Sólt. 119. vs. 18. Hogy a' te parantsolatidot megtselekedjük, és a' te itéleteidet meg-örizzük. Ezék. 36. vs. 27. Tartsad fogva Uram a' mi elméinket. 2 Kór. 10. vs. 5. Ne hogy emberi

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

beri találmányok által tisztellyük az Istent. Mát. 15. vs. 9. Efés. 4. vs. 14. 15. Ne hidjünk minden Léleknek. 1 Ján. 4. vs. 1—3. Visgállyuk az Irásokat, a' mellyekben van örökélet. Ján. 5. vs. 39. Ne hogy emberi böltseség és rendelés szerint szolgállyunk, a' mely hijjában való. Kol. 2. vs. 8. Ne hogy annakfelette böltselkedjünk, a' mint megirattatott. 1 Kór. 4. vs. 6. Elménkben forgatván szüntelen azt, hogy senki más fundamentomot nem vethet azon kivül, a' mely egyszer vettetett, mely a' Jésus Krisstus. 1 Kór. 3. vs. 11. Annakokáért a' mely fundamentomhoz támaszkodtunk, azt-meg tartsuk mind végig. Sid. 4. vs. 14. Sid. 3. vs. 14. Jaj minékünk el kell veszünnk, mert megferteztetett ajaku emberek vagyunk, illesse Uram a' te elevenitö és tisztitó eröd a' mi szánkat, hogy a' mi álnokságunk vétessék-el, és a' mi bününk tisztitassék-el. Esa. 6. vs. 5. 6. 7. Gyomláld ki Uram mi belölünk a' testnek tselekedetit. Gal. 5. vs. 19. 20. 21. Az Isten ellen való keménységet; mert az öllyan mint a'

a' bálványozás. 1 Sám. 15. vs. 23. A' fösvénységet; mert e' bálvány imádás. Kol. 3. vs. 5. A' gyülölséget; mert valaki gyülöli az ö attyafiát gyilkos az. 1 Ján. 3. vs. 15. A' paráznaságot, mert minden bün, mellyet az ember tselekedik, a' testkivül vagyon, de a' ki parázsnálkodik, az ö maga teste ellen vétkezik, a' mellyet a' Sz. Léleknek templomává kell vala tenni. 1 Kór. 6. vs. 18. 19. 20. A' mellyet ha valaki-meg szeplösit, el-veszti az Isten. 1 Kór. 3. vs. 17. A' hazugságot; mert a' ki azt szóllya, ki rekesztetik a' mennyei Paraditsomból. Jelen. 21. vs. 27. A' részegséget; mert abba bujaság vagyon. Efés. 5. vs. 18. A' kevélységet, mert ennek az Isten ellene áll. 1 Pét. 5. vs. 5. Dán. 4 vs. 34. Minden bün meg-botsáttatik; de a' te ellened való káromlás soha-is Uram meg nem botsáttatik. Mát. 12. vs 31. 32. A' ki te ellened hazud, a' nem embereknek, hanem Istennek hazud és a' ki az Urnak Lelkét késéti, annak szivét a' Sátán foglalta-el. Tsel. 5. vs. 3. 4. 9. A' ki tégedet boszusággal illeténd, nintsen annak bü-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

bünéért áldozat, hanem a' rettenetes itélet követi, és a' tüznek lángja, mely meg emészti az Isten ellenségit. Sid. 10. vs. 26. 27. 29. Mert meg esküdtél, hogy valakik megkeményitik sziveket és tégedet megkésértenek, bé nem mennek a' te nyugodalmodban. Sólt. 95. vs. 8. 9. 11. És löttél az óllyanoknakellenségek és hadakoztál ellenek. Esa. 63. vs. 10. Ne engedjed hát Uram hogy az efféle vétkek hallattassanak a' mi Nemzetünkben, söt ingyen se nevezteſſenek mi közöttünk. Eféſ. 5. vs. 3. Sid. 4. vs. 11. Ne engedjed hát Uram, hogy mi tégedet soha-is keserüséggel illeſſünk, meggondolván azt, hogy te általad petsételtettünkel a' tellyes váltságnak napjára. Eféſ. 4. vs. 30. Annális inkább ne engedjed Uram hogy soha-is tégedet ki óltsunk. 2 Tim. 1. vs. 6. 1 Theſſ. 5. vs. 19. Ne távozzál-el Uram soha-is mi tölünk. Sólt. 51. vs. 13. 14. Söt lakozzál mi bennünk, mint te Templomidban. 2Kór. 6. vs. 16. Légy mivelünk és maradj mi nálunk mind örökké. Ján. 14. vs. 16. Eféſ. 5. vs. 18. Nem tsak egy áldásod vagyon Uram tenéked; mert jóllehet ugyan azon egy Lélek vagy, de sokak és külömb-külömb félék a' te ajándékid. 1 Kór. 12. vs. 4. Te osztagatod Uram azokat mindeneknek a' mint akarod. vs. 11. Gazdagitson-meg minket-is a' te jóvóltod azokkal. 2 Pét. 1. vs. 3. Ajándékozz minékünk igaz és képmutatás nélkül való hitet; mert az igaz ember hitböl-él. Habak. 2. vs. 4. És a' nélkül senki-is Isten elött nem kedves. Sid. 11. vs. 6. Mert valami hitböl nintsen, bün az. Róm. 14. vs. 23. öntöſſék ki az Istennek szerelme te általad a' mi sziveinkben. Róm. 5. vs. 5. Mert a' ki szeretett a' törvényt bé töltötte. Róm. 13. vs. 8. Valamit másoktól kivánunk, azt tselekedjük ö vélek. Mát. 7. vs. 12. Szenteld-meg Uram minden mi gondalatinkat, beszédünket, tselekedeteinket. Kol. 3. vs. 17. 1 Kór. 10. vs. 31. Mert szentség nélkül senki nem láttya az Istent. Sid. 12. vs. 14. Ezek Uram a' te gyümöltseid: szeretet, öröm, békeſség, békeſséges türés, kegyelmeſség, jóság, hit alázatoſság, mértékleteſség. Gal. 5. vs. 22. Tselekedjed hát

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

hát hogy ezeket-meg teremhessük, nem test hanem Lélek szerint járjunk. Róm. 8. vs. 1. És adjuk a' mi tagjainkat szolgákul az igasságnak a' szent életre. Róm. 6. vs. 19. Ne hogy haszantalanok lévén kivágattassunk és a' tüzre vettessünk. Mát. 7. vs. 19. Légyen Uram a' te közösüléséd mivelünk. 2 Kór. 13. vs. 13. Légyen nékünk kegyelem te töled. Jelen. 1. vs. 4. Vigasztallyad a' mi sziveinket és erősits-meg minket minden beszédben és jó tselekedetben. 2 Thess. 2. vs. 17. Hogy igy naponként nyerességről nyerességre, mennyünk eröről eröre. Sólt. 84. vs. 8. Ditsőssségből ditsőssségbe. 2 Kór. 3. vs. 18. És osztán vigy-bé Uram minket a' te nyugodalmodban. Sid. 4. vs. 3. Hogy meg-láttassunk Istentől a' Sionban, a' hól nintsen semmi insség, semmi szükség, semmi fájdalom, semmi kiáltás, semmi keserüség; mert el-töröl az Isten minden könyhullatást az ö szenteinek szemekről. Jelen. 21. vs. 4. És megnyugosznak az ö tselekedeteiktől, miképpen Isten-is meg-nyugott az övéitől. Sid. 4. vs. 10. Amen.

VÉGE.

TÓL-

TOLDALÉK.

A' tellyes Sz. Irásnak tzéllya ez, hogy a' bün által, az igasságnak és idvességnek uttyáról el-tévelyedett és Istentöl el-szakadott embert, az Istennel meg-békéltesse és az Idvességnek giaz uttyába igazittsa s' arra meg-tanittsa. Valaki azért Idvességét szereti s' kiván az Istennél meg-békélleni, tudni kell annak ez hármat: (1) Mellyek légyenek azok a' dolgok, a' mellyeket tudni s' hinni kell az idvességre? (2) Mellyek azok a' mellyeket tselekedni kell? (3) Mellyek azok a' mellyeket kérni kell? Az *Elsőt* az O Testamentomból-is, de világosabban az Uj Testamentomi Sz. Irásokból lehet meg-tanólni; annak pedig summája az *Apostoli Hitnek formájában*, avagy, a' minden Keresztyéneknek kétség nélkül való közönséges Hiteknek fö ágazatiban bé foglaltatik; a' mely igy kezdödik: *Hiszek egy Istenben.* s'. t. A' *Második* az Istennek tiz Parantsolatok-

M

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára

tokból alló Törvényében foglaltatik bé, a' mely két táblára iratott vala. 2 Mós. 20. vs. 2—17. 5 Mós. 5. vs. 6—21. Annak pedig summája elöadatik. Mát. 22. vs. 37-40. Márk. 12. vs. 29-31. Luk 10. vs. 27. Láfd annak egy szóból álló summáját. Róm. 13. vs. 8. Gal. 5. vs. 14. 1 Tim. 1. vs. 5. A' *Harmadikot* pedig maga 'Edes Idvezitönk egy summában bé-foglalta az Uri Imádságban, a' melyre ö tanitott minket. Mát. 6. vs. 9-13. Luk. 11. vs. 2-4. Minden idvezülni kivánó igaz Keresztyén embernek tisztiben áll, hogy ez hármat könyv nélkül tudja, és azoknak magyarázattyát jól értse; Söt minden Tselédes Gazdának s' Gazda-Aszszonynak, mint a' maga házában lévö Isten Papjának kötölessségiben jár, hogy ezekre nem tsak a' maga gyermekeit; hanem minden tselédit, a' kik az ö számadása alá bizattattok, meg-tanittsa. Az *Elsö* parantsoltatik. 1 Pét. 3. vs. 15. Róm. 10. vs. 10. A' *Második*: Eféf. 6. vs. 4. 2 Chrón. 17. vs. 7-9. A' *Harmadik* pedig: Mát. 6. vs. 9. Luk. 11. vs. 2. Az régi Keresztyén Atyák

Atyák ebben igen szorgalmatosok valának, hogy mindenek ez hármat meg-tanólhatnák; Söt hogy mindenek a' Keresztyéni Hitnek fundamentomát s' fö ágazatit jobban meg-tanólhatnák s' másokkal könnyebben közölhetnék, azokat ének nótára versekben foglallyák vala, hogy ki ki munkája között-is, egyéb haszontalonság hellyett, ezeket énekeldegelvén jobban megtarthatná: De még az Eretnekek-is sokszor a' magok dögleletes tudományokat énekben foglalván, ugy hintik vala-el az Ekléſiában. Ditséretre méltó dolgot tselekedett tehát mind az, a' ki az Isten Törvényit a' 140-dik Sóltár notájára szabván, amaz 'Énekben foglalta, a' mely igy kezdödik: *Emeld fel szived, füled nyisd-meg*, s'. t. mind az, a' ki annak summáját amaz 6dik Sóltár notájára szabott 'Énekben igy adta elé: *Meg-hagytad nékünk Úr Isten*. s'. t. mind az, a' ki az Uri Imádságot ebben az 'Énekben foglalta-bé: *Menyböli Felséges Isten*. s'. t. a' mely három Ének meg-érdemli, hogy minden ember tanól-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára Szakkönyvtár

lya könyv nélkül és szüntelen énekeldegellye. 'En-is azért azon jó példát követni akarván, im' az Apostoli Hitnek formáját (jóllehet annak summáját az Innepi 'Enekekben és másutt-is fel találhatni) a' maga rendiben énekben foglaltom, és a' 19-dik Sóltár nótájára szabtam, hogy ki ki azt munkája között-is énekeldegelvén, a' Keresztyéni Hitnek 'Agazatit jobban megtarthatná; ne hogy valaki máftól kérdetvén: Mit hiszen? azt felellye: A' mit az Ekléfia; vagy a' Pap: hanem azt: A' mi az Apostoli Hitnek formájában bé foglaltatik.

AZ APOSTOLI HITNEK FORMA'JA.

a' 19-dik Sólt. nót.

(1) Hiszek egy Istenbe, 1 *Kór.* 8. vs. 4.
Hatalmas Atyába, *Ján.* 20. vs. 17.
Mindent Teremtöbe. 2 *Kór.* 6. vs. 18. *Tsel.* 4. vs. 24.
'Es Jésus Krisztusba, *Tsel.* 8. vs. 37.
Atya

Atya egy Fiába, *Ján.* 1. vs. 14.
Mi Urunk nevébe: *Róm.* 1. vs. 4.

A' ki fogontaték
Szent Lélek Istentöl; *Mát.* 1. vs. 20.
Máriától születék: *Luk.* 2. vs. 5. 7.
Szenvede s' kinzatott
Pontzius Pilátus
Tisztartósága alatt; *Mát.* 27. vs. 2. 26.

(2) Meg-is feszitteték, *Ján.* 19. vs. 18.
Azután meg-hala, *Luk.* 23. vs. 46.
'Es el-temetteték; *Márk.* 15. vs. 46. 1 *Kór.* 15. vs. 4.
Szálla a' poklokra: *Tsel.* 2. vs. 31.
Harmad nap támada, *Luk.* 24. vs 6. 7.
Menybe emelteték; *Márk.* 16. vs. 19.

Ül a' Mindenható
Atya Isten jobbján: *Róm.* 8. vs. 34.
Onnan lesz el-jövendö, *Tsel.* 1. vs. 11.
Az eleveneket
Itélni s' hóltakot. *Tsel.* 10. vs. 42.
Hiszek a' Szent Lélekbe *Mát.* 28. vs. 19.

(3) Hiszek egy Keresztyén
Anya szent-egy házat. *Efés.* 5. vs. 27.
M 3 Szen-

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára. Székelyudvarhely.

Szentek egyeſſégét. 1 *Kór.* 14. vs 33.
Bününk botſánattyát. *Tſel* 2. vs. 38.
Teſt fel-támadáſát. 1 *Kór.* 15. vs. 13.
'Es örök életet. *Mát.* 25. vs. 46.

(*A' Szent Próféták kkal*
'Es Apoſtolokkal
'En-is ezt hiſzem s' vallom;
Ez Hittel, Vallással
'Es Szent Tudománnyal
Magamat bátoritom.)

A M E N.

Mint-

Mint-hogy a' Könyv-Nyomtató a' mi Nyelvünket nem tudta, magamis Trájektumban mulatván reá nem vigyázhattom; eſtenek azért némely hibák, a' ſzokás ſzerint, e' Munkátskában-is: a' mellyeket a' K. O. nékem nem tulajdonitván, méltóztaſſék meg-jobbitani illyenképpen:

Lev. 16. állitanti. olvaſd: *állitani.*
22. Irgalmaſſágoa. olv. *Irgalmaſſágod.*
70. Ide tartozik. tedd hozzá: *Harmadtzor.*
79 *tiſzem.* olv. *téſzem.*
81. énékem. olv. énnékem.
lávezitönk. olv. Idvezitönk.
92. táplátatáſára. olv. tápláltatáſára.
98. *tauátſot.* olv. *tanátſot.*
orzájokat. olv. *ortzájokat.*
100. *gonozágot.* olv. *gonoſzſágot.*
101. *kényörgéſe.* olv. *könyörgéſe.*
114. *toneked.* olv. *teneked.*
136. me'y olv. mely.
152. két órakor. tedd hozzá: elmégyen.
158. ſügſégtelen. olv. ſzükſégtelen.
180. Ján. 5. olv. 1 Ján. 5.
között. olv. között.
idegejében. olv. idejében.
202. átal. olv. által. s'. t.

Egyéb

Háaz-Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Egyéb hibák-is elegyedtenek e' könyvetskében szélyel, u. m. az accentusoknak ki maradások; vagy szükségtelen fel-tételek: a' vócálisoknak, s' egyéb betüknek egymással való helytelen meg-tseréltetések. A' Syllabáknak illetlen öszvefoglaltatások; vagy egymástól való el szaggattatások. s'. t. De ezeket s' ezekhez hasanló aprólék hibákat a' K. O. magától-is el-igazithat.

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Liber Sūe

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely

Haáz Rezső Múzeum Tudományos Könyvtára
Székelyudvarhely